

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
AGENCIJA ZA BANKARSTVO FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE**

I N F O R M A C I J A
O BANKOVNOM SUSTAVU
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
31. 12. 2011.

Sarajevo, ožujak 2012.

Agencija za bankarstvo Federacije BiH, kao regulatorna institucija koja obavlja superviziju (nadzor) banaka, sačinila je Informaciju o bankovnom sustavu Federacije BiH (stanje 31.12. 2011. po konačnim nerevidiranim podacima) na temelju izvješća banaka, te ostalih informacija i podataka koje su banke dostavile. Obuhvaćeni su i rezultati i podaci do kojih se došlo kontrolama na licu mjesta (on site) i analizama u Agenciji (off site financijske analize).

I. UVOD 1

II. NADZOR BANKARSKOG SUSTAVA 5

1. AGENCIJA ZA BANKARSTVO	5
2. BANKARSKA SUPERVIZIJA	6
3. BORBA PROTIV PRANJA NOVCA I FINANCIRANJA TERORIZMA	9

III. POSLOVNE PERFORMANSE BANAKA U FEDERACIJI BIH 11

1. STRUKTURA BANKARSKOG SEKTORA	
1.1. Status, broj i poslovna mreža	11
1.2. Struktura vlasništva	12
1.3. Kadrovi	15
2. FINANCIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA	
2.1. Bilanca stanja	17
2.1.1. Obveze	22
2.1.2. Kapital – snaga i adekvatnost	27
2.1.3. Aktiva i kvaliteta aktive	31
2.2. Profitabilnost	43
2.3. Ponderirane nominalne i efektivne kamatne stope	48
2.4. Likvidnost	53
2.5. Devizni rizik	60

IV. ZAKLJUČCI I PREPORUKE 62

P R I L O Z I

I. UVOD

Poslovanje bankarskog sektora u 2011. godini, kao i prethodne dvije godine, odvijalo se i dalje u uvjetima djelovanja financijske i ekonomske krize, a pozitivna kretanja u prvoj polovici godine usporena su dešavanjima u eurozoni. Velika neizvjesnost oko razvoja dužničke krize i pogoršanje prognoza za rast u eurozoni je utjecalo i na usporavanje ekonomskog rasta i pogoršanja u makroekonomskim uvjetima u BiH. Iako rast i razvoj bankarskog sektora stagnira, a strani izvori financiranja imaju trend smanjenja, ocjenjuje se da je stabilnost, sigurnost i likvidnost ukupnog sustava zadovoljavajuća, a u 2011. godini zabilježena su i određena pozitivna kretanja, od kojih su najznačajnija: oživljavanje kreditnih aktivnosti i blagi rast kredita, kontinuirani rast štednih depozita stanovništva, poboljšanje profitabilnosti kod većine banaka i posljedično jačanje kapitalne osnove, te usporavanje negativnih trendova u segmentu kvalitete aktive.

Na dan 31.12.2011. u Federaciji BiH bankarsku dozvolu imalo je 19 banaka, od čega su dvije banke pod privremenom upravom (Hercegovačka banka d.d. Mostar i Poštanska banka BH d.d. Sarajevo). U bankarskom sektoru FBiH sa 31.12.2011. bilo je ukupno zaposleno 7.369 radnika, što je neznatno manje (19 zaposlenika ili 0,2%) u odnosu na kraju 2010. godine.

Kod analize kretanja i promjena najznačajnijih bilančnih kategorija treba istaknuti dva ključna događaja u 2011. godini koja su imala značajan utjecaj na pokazatelje poslovanja ukupnog sustava: stupanje na snagu Zakona o računovodstvu i reviziju u F BiH i u vezi s tim izmjene podzakonskih akata Agencije, po kojima su banke obvezne da sačinjavaju i prezentiraju izvješća sukladno Međunarodnim računovodstvenim standardima (MRS) i Međunarodnim standardima financijskog izvješćivanja (MSFI) i provođenje projekta restrukturiranja kod jedne velike banke, prijenosom značajnog iznosa nekvalitetne aktive na drugi pravni entitet.

Bilančna suma bankarskog sektora sa 31.12.2011. iznosila je 15,2 milijarde KM i veća je za 1% ili 115 milijuna KM u odnosu na kraj 2010. godine. Krediti, kao najveća stavka bilance banaka u 2011. godini zabilježili su rast od 4% ili 432 milijuna KM i na kraju godine iznosili su 10,4 milijarde KM ili 68,6% od bilančne sume banaka u F BiH.

Novčana sredstava iznose 4,38 milijardi KM i manja su za 1% ili 65 milijuna KM u odnosu na kraj 2010. godine.

U 2011. godini došlo je do promjena u učešću dva najznačajnija izvora financiranja banaka: depozita i kreditnih obveza, odnosno smanjenja učešća depozita sa 74,5% na 72,8% i učešća kreditnih obveza sa 9,3% na 8,7%. Osnovni razlog smanjenja učešća ova dva izvora financiranja su pad depozita u 2011. godini za 1,6% ili 182 milijuna KM i kreditnih obaveza za 6% ili 84 milijuna KM. U istom razdoblju štedni depoziti, kao najznačajniji segment depozitnog i financijskog potencijala banaka, zadržali su pozitivan trend rasta i na kraju 2011. godine, iznosili su 5,36 milijardi KM, što je za 8% ili 388 milijuna KM više nego na kraju 2010. godine.

Neto kapital je, kao i regulatorni, zbog utjecaja navedenih izmjena propisa i primjene MRS/MSFI-a, povećan za 2% ili 41 milijun KM i sa 31.12.2011. iznosi 2,1 milijardu KM. Stopa adekvatnosti kapitala bankovnog sustava, kao jedan od najvažnijih pokazatelja snage i adekvatnosti kapitala banaka, sa 31.12.2011. iznosila je 17,1%, što je više od zakonskog minimuma (12%) i predstavlja zadovoljavajuću kapitaliziranost ukupnog sustava i jaku osnovu i temelj za očuvanje njegove sigurnosti i stabilnosti.

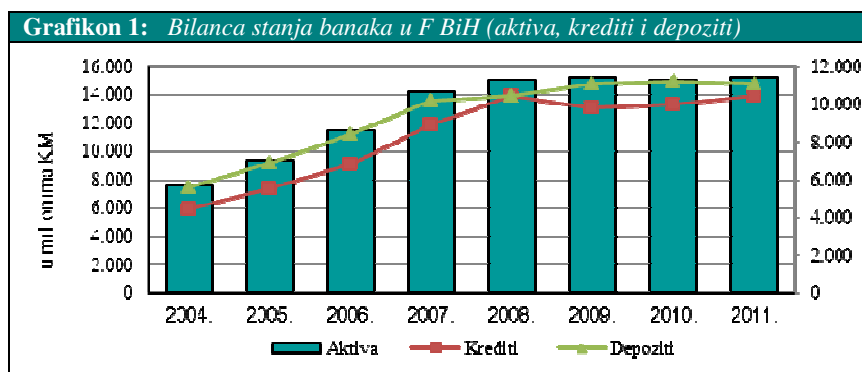
Prema podacima iz bilance uspjeha za 2011. godinu, banke u Federaciji BiH ostvarile su pozitivan finansijski rezultat, dobit u iznosu od 84 milijuna KM. Pozitivan finansijski rezultat ostvaren je kod 15 banaka u ukupnom iznosu od 127 milijuna KM, dok su četiri banke iskazale gubitak u iznosu od 43 milijuna KM.

• **Rast i razvoj bankarskog sektora i struktura prema vlasništvu:** U sljedećoj tablici daje se pregled promjena u broju i vlasničkoj strukturi banaka u posljednjih pet godina.

Tablica 1: Pregled promjena u broju i vlasničkoj strukturi banaka			
	Državne banke	Privatne banke	U K U P N O
31.12.2006.	5	18	23
Promjene u 2007. godini:			
- spajanje/pripajanje		-1	-1
- izmjena vlasničke str.	-2	+2	
31.12.2007.	3	19	22
Promjene u 2008. godini			
- spajanje/pripajanje		-1	-1
- oduzete dozvole ¹	-1		-1
31.12.2008.	2	18	20
U 2009. godini nije bilo promjena			
31.12.2009.	2	18	20
Promjene u 2010. godini			
- oduzete dozvole	-1	18	19
31.12.2010.	1	18	19
U 2011. godini nije bilo promjena			
31.12.2011.	1	18	19

Bilanca stanja

Bankarski sektor u 2011. godini, kao i prethodne dvije godine, karakterizira stagnacija, odnosno neznatan rast bilančne sume, a u segmentu kreditiranja nastavljen je pozitivan trend blagog rasta iz 2010. godine. Aktiva banaka ostvarila je minimalan rast od 1% ili 115 milijuna KM i dostigla iznos od 15,2 milijarde KM. Tijekom posljednje tri godine, pod utjecajem ekonomske i finansijske krize, bilančna suma se kretala između 15,07 milijardi KM i 15,2 milijarde KM, odnosno oscilirala je unutar +/-130 milijuna KM.

Neznatan rast bilančne sume od 1% u odnosu na 2010. godinu rezultat je isključivo prelaska na novu metodologiju, odnosno banke su sa 31.12.2011. primijenile odredbe MRS-a 39 vezano za priznavanje i mjerenje finansijske imovine i obveza, što se pozitivno odrazilo na bilančnu sumu. U izvorima depoziti su smanjeni za 2% ili 182 milijuna KM, a kreditne obaveze za 6% ili 84 milijuna KM.

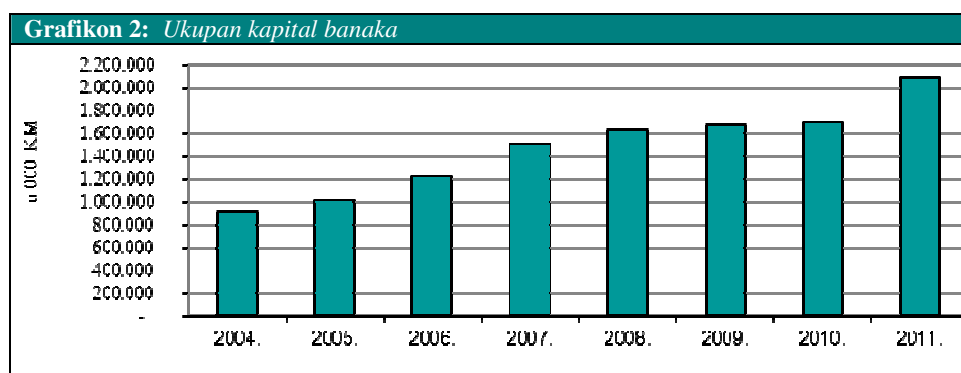
¹ Razvojna banka F BiH od 1.7.2008. postaje pravni sljednik Investicijske banke F BiH d.d. Sarajevo.

U aktivi banaka s učešćem od 68,6% najznačajnija stavka su kreditni plasmani koji su u 2011. godini povećani za 4% ili 432 milijuna KM i iznose 10,4 milijarde KM. Najveće promjene se odnose na dva dominantna sektora. Krediti stanovništvu povećani su za 6% ili 308 milijuna KM, iznosili su pet milijardi, što je učešće od 48,4%, dok su krediti privatnim poduzećima imali rast od 2% ili 102 milijuna KM, iznose 4,9 milijardi KM, što je 47,2% ukupnih kredita.

Novčana sredstva smanjena su za 1% ili 65 milijuna KM, iznosila su 4,38 milijardi KM, što je učešće od 28,8% u aktivi.

Depoziti, s učešćem od 72,8% i iznosom od 11 milijardi KM i dalje su najznačajniji izvor za financiranje banaka u FBiH.

Ukupan kapital banaka iznosio je 2,1 milijardu KM (dionički 1,19 milijardi KM) i veći je za 23% ili 386 milijuna KM, a dva su osnovna razloga ovako visokog rasta: nakon izmjene regulative i metodologije u ukupan kapital je uključena nova stavka (rezerve za kreditne gubitke formirane iz dobiti) od 292 milijuna KM, te ostvarena dobit na razini sustava od 84 milijuna KM.

Račun dobiti i gubitka

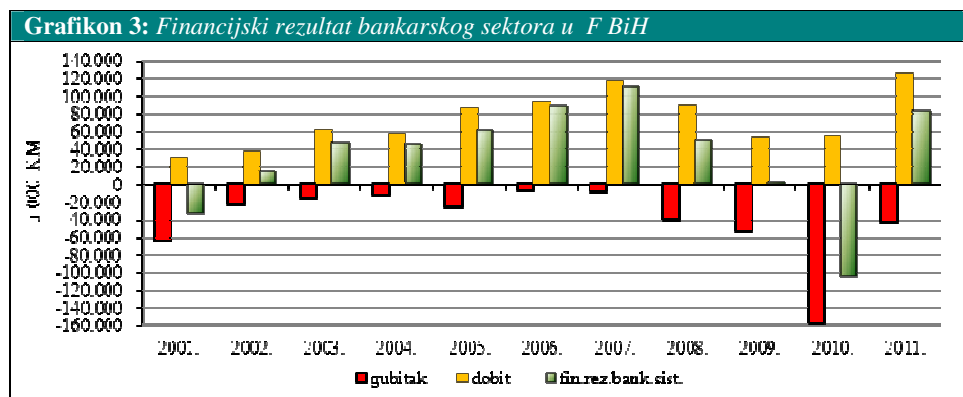
Nakon 2001. godine, kada je na razini sustava ostvaren gubitak u iznosu od 33 milijuna KM, započeo je pozitivan trend uspješnog poslovanja, koji je zbog širenja globalne ekonomske i financijske krize u 2008. godini zaustavljen, tako da je zabilježen značajan pad profitabilnosti ukupnog bankovnog sustava u Federaciji BiH. U 2010. godini, kao posljedica negativnog utjecaja krize, pad profitabilnosti je bio najizraženiji. Međutim, u 2011. godini zabilježena su pozitivna kretanja u segmentu profitabilnosti, s tim da treba istaknuti da je financijski rezultat ukupnog sustava zadnjih nekoliko godina pod ključnim utjecajem jedne banke.

Prema podacima iz računa dobiti i gubitka za 2011. godinu, banke u Federaciji BiH ostvarile su pozitivan financijski rezultat-dobit u iznosu od 84 milijuna KM, što je, nakon 2006. i 2007. godine (88 milijuna KM i 110 milijuna KM), treća najveća dobit ostvarena do sada u bankarskom sektoru u FBiH.

Positivan financijski rezultat ostvaren je kod 15 banaka u ukupnom iznosu od 127 milijuna KM, što je za 131% ili 72 milijuna KM više nego u 2010. godini (14 banaka), dok su četiri banke iskazale gubitak u iznosu od 43 milijuna KM, što je za 73% ili 105 milijuna KM manje nego prethodne godine.

Razlog poboljšanja profitabilnosti ukupnog sektora u 2011. godini je, s jedne strane, rast neto kamatnog prihoda kao rezultat značajnog pada kamatnih rashoda, a s druge strane, troškovi

ispravke vrijednosti imali su visok pad u usporedbi s troškovima rezervi za kreditne gubitke na kraju 2010. godine, s napomenom da se ne radi o utjecaju promjene metodologije (isti nije ključan), nego je trend u kvarenju kvalitete aktive u 2011. godini znatno usporen, što je rezultiralo nižim troškovima ispravaka vrijednosti.

Ukupan prihod u 2011. godini iznosio je 889 milijuna KM i za 3% ili 29 milijuna KM je veći nego u 2010. godini, neto kamatni prihod iznosio je 572 milijuna KM, s relativno visokom stopom rasta od 8% ili 41 milijun KM, što je rezultat povećanja kamatnih prihoda (za 1% ili 10 milijuna KM) i smanjenja kamatnih rashoda (za 10% ili 31 milijun KM), a u strukturi ukupnog prihoda učešće neto kamatnog prihoda je povećano sa 62% na 64%. Operativni prihodi, kao druga komponenta ukupnog prihoda, imali su pad od 4% ili 12 milijuna KM i smanjenje učešća sa 38% na 36%, a iznosili su 317 milijuna KM. Na strani rashoda, troškovi ispravke vrijednosti manji su za 51% ili 196 milijuna KM u odnosu na troškove rezervi za kreditne gubitke na kraju 2010. godine, iznose 190 milijuna KM (21% ukupnog prihoda), zbog čega su i ukupni nekamatni rashodi imali značajan pad od 17% ili 164 milijuna KM, odnosno ostvareni su u iznosu od 790 milijuna KM.

• **Vlasnička struktura:** Na kraju 2011. godine vlasnička struktura banaka u Federaciji BiH je bila sljedeća: jedna banka u pretežno državnom vlasništvu, a od 18 banaka u pretežno privatnom vlasništvu sedam banaka je u većinskom vlasništvu domaćih pravnih i fizičkih osoba (rezidenata), dok je 11 banaka u većinskom stranom vlasništvu. Prema kriteriju zemlje porijekla vlasnika-dioničara, odnosno kriteriju direktno ili indirektno većinsko vlasništvo preko članica iz grupe, na kraju 2011. godine najveće je učešće bankarskih grupa i banaka iz Austrije (57,6%), slijede talijanske banke (16,4%), dok ostale zemlje imaju učešća manja od 6,5%.

U 2011. godini došlo je i do manjih promjena učešća državnog, stranog i privatnog domaćeg (rezidenata) kapitala u ukupnom dioničkom kapitalu, koji je sa 31.12.2011. godine iznosio 1.194 milijuna KM. Učešće državnog kapitala od 3,2% je smanjeno za 0,4 postotna poena. Strani kapital nominalno je povećan za 13 milijuna KM, odnosno na 981 milijun KM, a učešće je smanjeno sa 82,5% na 82,2%. Privatni kapital (rezidenata) povećan je za 11 milijuna KM, iznosio je 174 milijuna KM, a učešće u ukupnom dioničkom kapitalu povećano je sa 13,9% na 14,6%.

• **Koncentracije i konkurencija:** Što se tiče situacije i dešavanja na bankarskom tržištu Federacije BiH, gdje u borbi za klijente i veći tržišni udjel, banke ulaze u akvizicije i integracijske procese kroz pripajanja, po završetku tih procesa u sustavu će, prema ocjeni financijskih stručnjaka, ostati do 15 jakih banaka. Naime, šest do sedam velikih banaka u stranom vlasništvu kontrolirat će 90% tržišta, kojim već sada suvereno vladaju, dok će se manje banke profilirati kao banke lokalnog i/ili regionalnog karaktera.

Kod četiri banke, koje i dalje imaju dominantno učešće od 68,6% (na kraju 2010. godine 69,7%), aktiva je u rasponu od 1,3 milijarde KM do četiri milijarde KM. Tri banke su s aktivom između

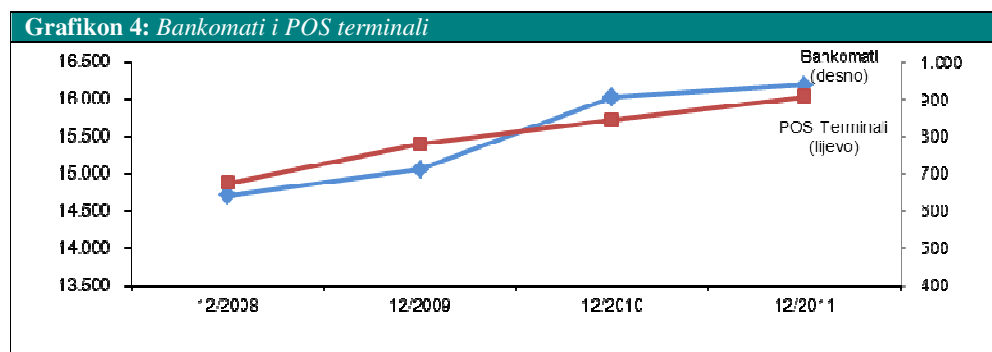
500 milijuna KM i jedne milijarde KM i učešćem od 16,8%. Najveći broj banaka (12) je s aktivom manjom od 500 milijuna KM i s tržišnim učešćem od 14,6%, od toga tri imaju aktivu manju od 100 milijuna KM i neznatno učešće od 1,3%.

Jedan od pokazatelja koncentracije u bankovnom sustavu je omjer tržišne koncentracije, odnosno koncentracijska stopa² (dalje CR), koja pokazuje ukupno tržišno učešće najvećih institucija u sustavu. CR5 je pokazatelj učešća aktive pet najvećih banaka i na kraju 2011. godine u bankovnom sustavu u Federaciji BiH iznosio je 74,6% (2010. godine 75,8%), ali ipak je evidentna dominacija dvije najveće banke u sustavu koje „drže“ 50% tržišta.

U tržišnoj „utakmici“ banke koriste različite instrumente, od politike kamatnih stopa, unapređenja organizacije, kadrovskog jačanja, jakog marketinškog nastupa, do širenja poslovne mreže, financijske podrške "majke" ili članica iz grupacije.

Kartično poslovanje u većini banaka u Federaciji BiH je značajna poslovna aktivnost, prvenstveno kreditnog karaktera, a reflektira se kroz sve masovnije korištenje kreditnih i debitnih kartica i povećanje opsega bezgotovinskog plaćanja.

Tijekom 2011. godine instalirana su 63 nova bankomata, a na kraju godine njihov broj iznosio je 907. Broj POS terminala također je povećan i to za 162, tako da je na kraju 2011. godine na 16.185 POS terminala bilo moguće plaćati robu karticama.

II. NADZOR BANKOVNOG SUSTAVA

1. AGENCIJA ZA BANKARSTVO

Agencija za bankarstvo FBiH (dalje FBA) dala je puni doprinos reformi bankarskog sektora iako je, nerijetko, bilo prisutno nerazumijevanje za mjere koje je poduzimala. Kao neovisna i samostalna institucija za nadzor i licenciranje banaka, osnovana je u drugoj polovici 1996. godine i njezin rad od početka je usmjeren na stvaranje jakog i stabilnog bankovnog sustava, tržišno orijentiranog i oslonjenog na međunarodne standarde poslovanja i supervizije (nadzora) banaka.

Zakonom o FBA utvrđeni su njezini osnovni zadaci koji se, u najkraćem, odnose na izdavanje dozvola za osnivanje i rad banaka, donošenje regulatornih podzakonskih akata, nadziranje rada banaka, mikrokreditnih organizacija i leasing društava i poduzimanje mjera u skladu sa

² Engl.: concentration ratio (CR), označava se prema broju institucija koje se uključuju u izračun.

Zakonom, što uključuje i uvođenje postupaka privremene uprave i likvidacije banaka, odnosno iniciranje postupaka stečaja nad bankama.

U proteklih 14 godina FBA je, prema ocjenama i domaćih i stranih dužnosnika, dostigla visoku razinu profesionalnosti, sa zaposlenicima koji posjeduju stručnost i znanja iz oblasti supervizije, stečena kroz brojne edukacije u zemlji i inozemstvu.

FBA je i u protekloj godini uspješno djelovala da banke u Federaciji BiH što kvalitetnije upravljaju rizicima u poslovanju, naročito kreditnim rizikom, a banke to čine u visokoj mjeri poštujući propisane minimalne kriterije opreza, ali i vodeći računa o interesima svih „stakeholdera“, uključujući i svoje finansijsko „zdravlje“.

S osnovnim ciljem da zaštiti interese deponenata, FBA je u razdoblju od svog osnivanja do kraja 2011. godine uvela mjere (privremene uprave, likvidacije i pokretanje stečaja) u 27 banaka. Po nalogu Visokog predstavnika za BiH, privremena uprava je uvedena u jednu banku. Mjere privremene uprave vođene su u 25 banaka.

Od 27 banaka u kojima su poduzete mjere, postupak je okončan u 14 banaka, a na dan 31.12.2011. pod mjerama se nalazi 13 banaka.

Od 27 banaka u kojima su uvedene mjere:

- u osam banaka je pokrenut stečajni postupak kod nadležnih sudova;
- u deset banaka je pokrenut likvidacijski postupak. Likvidacijski postupak je okončan u šest banaka (u četiri banke su isplaćene sve obveze prema povjerenicima i dioničarima, a dvije banke su prodane);
- četiri banke su pripojene drugim bankama;
- tri banke su sanirane i nastavile s radom. Jedna banka je dokapitalizirana i privatizirana, druga je dokapitalizirana, a u trećoj je riješen status banke, izabrani su organi upravljanja i banka je nastavila s radom;
- u dvije banke postupak privremene uprave je u tijeku.

2. BANKARSKA SUPERVIZIJA

Polazeći od potreba globalne makroekonomske i finansijske stabilnosti, Komitet za superviziju banaka iz Bazela je 1997. godine donio dvadeset pet osnovnih načela za efikasnu superviziju banaka koji se moraju poštivati kako bi supervizorski sustav u bankarstvu bio efikasan. Ova načela je u 2006. godini revidirao i u novoj formi objavio. Ovom revizijom Bazelski komitet je osnovna načela aktualizirao, učinio jasnijim i konzistentnijim, dodatno razvio neke već postojeće i ugradio nove, i općenito izvršio njihovo približavanje novom međunarodnom kapitalnom okviru za banke – Bazelu II.

Načela su minimalni zahtjevi koje treba ispuniti i u mnogim slučajevima neophodno ih je dopuniti drugim mjerama kako bi se zadovoljili specifični uvjeti ili regulirali rizici u finansijskim sustavima pojedinih zemalja. Principi se odnose na preduvjete za efikasnu superviziju banaka, izdavanje dozvola, opreznosne propise i zahtjeve, metode za stalnu superviziju banaka, neophodne informacije, ovlaštenja supervizora i prekogranično bankarstvo.

Općeprihvaćena međunarodna načela, standardi i prakse za bankarsku superviziju koje FBA sveobuhvatno i sve dosljednije primjenjuje, uz stalnu pojačanu pažnju prema aktualnim i lako prenosivim uzročnicima kriznih situacija, su bili glavna briga FBA za pripremu i aktiviranje raspoloživih obrambenih aktivnosti i mjera koje su rezultat vlastitih iskustava, ali i „naučenih lekcija“ u mnogo razvijenijim i snažnijim, krizom naročito pogođenim, bankovnim sustavima. Propise, njihovo poboljšanje i dogradnju kao i operativne odluke iz svoje nadležnosti FBA je

donosila uz poduzimanje svih propisanih koraka čiji je osnovni cilj bio da banke u svom radu u najvećoj mjeri osiguraju zakonitost, punu primjenu propisa FBA i svih općeprihvaćenih načela i praksi za njihov, naročito u uvjetima sveprisutne recesije, oprezan i uspješan rad. Pored navedenog, insistiranje i ciljevi svih napora FBA bili su usmjereni na jačanje kapitala banaka, poboljšanje njihovih kreditnih politika i njihova dosljedna primjena u praksi, podizanje opreza na najvišu moguću razinu u upravljanju kreditnim rizikom koji je još uvijek dominantan u našem okruženju i rizikom likvidnosti, ali i na jačanje sposobnosti za upravljanje potencijalnom kriznom situacijom. Uz sve ovo FBA je kontinuirano poticala banke, naročito one koje dominiraju sustavom, za jačanje njihovih financijskih potencijala i putem dodatne specijalne podrške njihovih roditeljskih stranih banaka.

Bankarska supervizija realizirala se kroz kontinuirani procese neposrednih (on site) i posrednih (off site) kontrola banaka i neposrednu komunikaciju s predstavnicima organa upravljanja i rukovođenja banaka, kako bi se sinkronizirale i koordinirale aktivnosti na stabilizaciji bankarskog sektora u F BiH. Svim kontroliranim bankama, nakon sačinjenih zapisnika, izdani su nalozi za izvršenje i otklanjanje uočenih nedostataka. Kontrolom je utvrđeno da su banke naloge FBA uredno i uglavnom na vrijeme izvršavale. Konkretan, stručan i profesionalan pristup od strane supervizije pri kontroli banaka ima za cilj dalje unapređenje kvalitete poslovanja banaka, njihove profitabilnosti, solventnosti i sigurnosti u poslovanju, što je obostrani interes.

FBA je sa Međunarodnim monetarnim fondom, Centralnom bankom BiH i Agencijom za bankarstvo Republike Srpske u 2011. godini nastavila i intenzivirala rad na razvijanju sposobnosti za prikupljanje i analizu „Indikatora financijskog zdravlja“ kao jednog od preduvjeta za jačanje i veću efikasnost nadzora nad ukupnim financijskim, a ne samo bankarskim sektorom. Također je nastavljeno i s razvojem metodologije i primjenom “stres testova” za procjenu otpornosti bankovnog sustava u BiH na krizne situacije.

FBA je tijekom 2011. godine, na inicijativu Udruge banka BiH i poslije obavljene rasprave, izvršila izmjene i dopune regulative, a u cilju usklađivanja sa Zakonom o računovodstvu i pratećim propisima i obvezama banaka da financijska izvješća sastavljaju sukladno Međunarodnim računovodstvenim standardima (MRS) i Međunarodnim standardima financijskog izvješćivanja (MSFI). Izvršene su promjene regulative u cilju drukčijeg regulatornog tretmana potraživanja banaka od državne i entitetskih vlada, a produžene su i privremene mjere za reprogram kreditnih obveza fizičkih i pravnih osoba u bankama.

Proširen je postojeći regulatorni okvir, donošenjem regulative u pogledu upravljanja informacijskim sustavima u bankama, eksternalizacijom i rizicima koji proizlaze iz tog segmenta poslovanja banaka.

Kao ravnopravna članica FBA je sudjelovala u svim aktivnostima koje je provela Grupa bankarskih supervizora Centralne i Istočne Europe (Banking Supervisors Central and Eastern Europe – „BSCEE“) koju čine supervizorske institucije iz 20 zemalja u tranziciji i Austrije koja je pod specijalnim patronatom Bazelskog komiteta za superviziju banaka.

Sukladno zahtjevima Načela 25 s liste „Osnovnih načela za efikasnu superviziju banaka“ koje je izdao Bazelski komitet, do kraja 2011. godine FBA je zajedno s Centralnom bankom BiH i Agencijom za bankarstvo Republike Srpske potpisala multilateralni sporazum sa supervizorima zemalja Jugoistočne Europe i to: Albanije, Grčke, Makedonije, Rumunjske, Bugarske, Srbije, Crne Gore i Cipra i Sporazume o uzajamnoj suradnji s nadležnim supervizorskim organima Republike Slovenije, Republike Hrvatske, Republike Srbije, Crne Gore i Republike Turske. MoU-om se pobliže definiraju: razmjena informacija, on-site kontrole, zahtjevi za informacijama i kontrolama, zaštita informacija, kontinuirana suradnja, te ostale odredbe.

U 2011. godini FBA je ostvarila suradnju ne samo s regulatornim institucijama zemalja s kojima

su već potpisani memorandumi o razumijevanju, nego i s ostalim supervizorskim institucijama zemalja bližeg i šireg okruženja. Realizovani su posebni oblici konkretne suradnje sa supervizorskom institucijama kroz regionalne i bilateralne sastanke i redovne razmjene informacija o pitanjima poslovanja i stanja roditeljskih banaka i njihovih „kćerki“, odnosno supsidijara. Ostvarena je i značajna suradnja s međunarodnim finansijskim institucijama: MMF-om, SB-om, ECB-om i dr. po pitanju informacija i analiza kretanja u bankovnom sustavu F BiH, kao i učešća u pojedinačnim projektima u cilju jačanja kapaciteta za efikasnu superviziju banaka.

U 2008. godini je započeo USAID-ov projekt tehničke pomoći finansijskom sektoru Bosne i Hercegovine pod nazivom „Partnerstvo za unapređenje ekonomskih reformi“ (Partnership for Advancing Reforms in Economy – „PARE“). U 2011. godini, a u skladu sa Strategijom FBA za uvođenje „Međunarodnog sporazuma o mjerenju kapitala i standardima kapitala“ – Bazel II i akcijskim planom, nastavljene su aktivnosti s ciljem revidiranja, razvijanja i unapređenja regulatornog okvira sukladno Bazelskim načelima, Bazelskim okvirom kapitala i europskim bankarskim direktivama, kao i preporukama međunarodnih institucija za superviziju banaka.

Tijekom 2011. godine, FBA je aktivno sudjelovala i u realizaciji programa „Jačanja makro i mikro-prudencijalne supervizije u zemljama kandidatima za EU članstvo i zemljama potencijalnim kandidatima za članstvo u EU“. Program je kreiran od strane Europske centralne banke i 13 nacionalnih centralnih banaka Eurostava. Program uključuje zajedničke aktivnosti Centralne banke BiH, Agencije za bankarstvo RS i Agencije za bankarstvo F BiH, u suradnji s regulatornim institucijama 7 zemalja kandidata za EU članstvo i potencijalnih kandidata za članstvo u EU (pored BiH, u projektu učestvuju: Albanija, Crna Gora, Hrvatska, Kosovo, Makedonija, Srbija, Turska). Program je u 2011. godini realiziran kroz Komponentu II. koja je obuhvatila bilateralnu suradnju s partnerskim nacionalnim centralnim bankama: Francuskom, na procesu supervizorskog pregleda i u okviru njega sustava procjene rizika, i Portugalom, na projektu zaštite potrošača, kao i Komponentu III., koja se odnosila na tehničke vježbe simulacija s fokusom na prekograničnu suradnju.

Sukladno odluci Parlamenta Federacije BiH iz 2006. godine i kasnijeg „CARDS Programa“ koji su pripremili eksperti Europske centralne banke i grupe europskih centralnih banaka, FBA je i u 2011. godini u svim prilikama pružala podršku ideji za objedinjavanje supervizije banaka na državnoj razini, jer je prepoznala da, uz mnogobrojne pragmatične razloge, bez ovakve uspostave nadzora nad glavnim segmentom finansijskog sustava, put u Europsku uniju nije moguć. I europski eksperti su potvrdili da je: „bankarska supervizija zaista organizirana na državnoj razini u europskim zemljama, bilo pod pokroviteljstvom centralne banke ili izvan nje“ i da: „... članstvo u Europsku uniju podrazumijeva uspostavu jedinstvenog bankovnog tržišta koje vodi jedinstvenoj superviziji“.

Sve agresivnija globalizacija i razvoj bankarske industrije, kao i dogradnja i evolucija supervizorskih načela, pravila i standarda, ali i aktualne bolne refleksije globalne finansijske i ekonomske krize koja je „očitala“ brojne lekcije svemu i svakom na koga su utjecale, pokazali su da naročito supervizori banaka moraju stalno biti u tijeku i kontinuirano razvijati svoja znanja, sposobnosti i instrumente za svoje što efikasnije djelovanje u obavljanju svoje misije. Iz svih takvih razloga, kao i iz razloga zapošljavanja novih naročito mladih kadrova, FBA je i u 2011. godini vodila računa o tim potrebama i, samostalno i uz pomoć različitih međunarodnih za to visoko kvalificiranih i specijaliziranih institucija, provodila nužnu edukaciju svojih zaposlenih, koja se obavljala u zemlji i u inozemstvu, ali i pružala pomoć u specijalističkoj edukaciji drugih nadzornih organa i institucija u Federaciji BiH.

3. BORBA PROTIV PRANJA NOVCA I FINANCIRANJA TERORIZMA

Ocjena bankarskog sektora za 2011. godinu zasnovana je na ocjenama banaka koje su rezultat izvršenih kontrola usklađenosti poslovanja banaka sa standardima sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma, kontrola izvršenja danih naloga i analizi izvješća koje banke dostavljaju FBA.

Na temelju nalaza utvrđenih u kontrolama usklađenosti poslovanja, kontrolama izvršenja danih naloga, te na temelju izvješća koje su banke dostavile FBA, može se zaključiti da ne postoje razlozi za posebnu supervizorsku zabrinutost u pogledu upravljanja rizicima od pranja novca i financiranja terorizma. Kvaliteta upravljanja rizicima koji se u poslovanju banaka mogu pojaviti kao posljedica pranja novca i financiranja terorizma (rizik reputacije, operativni rizik, pravni rizik, rizici koncentracija u aktivi i depozitima), u bankarskom sektoru Federacije Bosne i Hercegovine je u rastućem trendu i zadovoljavajući je, u odnosu na prethodnu godinu kada je bio na granici zadovoljavajućeg i u suprotnom trendu. Naime, u šest kontrola usklađenosti poslovanja banaka sa standardima sprječavanja pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti, kvaliteta upravljanja rizikom je bila zadovoljavajuća, a u dvije ove kontrole na granici zadovoljavajućeg.

1.1 Politika o prihvatljivosti klijenta

Banke su ustrojile posebne registre profila klijenta. Izvjestan problem u funkcioniranju ovih registara predstavlja ažuriranje podataka za klijente koje banke razvrstavaju u najrizičnije grupe. Međutim, veoma je značajno da su banke usvojile i da primjenjuju pristup klijentima koji se temelji na analizi rizika koji klijenti nose za banku, odnosno da su definisale koji i kakvi klijenti su prihvatljivi za banku.

1.2. Politika o identifikaciji klijenta

Banke su usvojile identifikaciju klijenta kao osnovni element standarda «upoznaj svog klijenta». Politiku o identifikaciji klijenta banke primjenjuju kod uspostave poslovnih odnosa sa klijentima. Međutim, još uvijek je prisutan problem ažuriranja dokumentacije kojom se dokumentira uspostava tih odnosa kod već uspostavljenih poslovnih odnosa. Pored problema ažuriranja ove dokumentacije prisutan je i problem identifikacije izvora sredstava koja klijentima služe za izvršenje transakcija kojima se vrši plaćanje anuiteta po danim kreditima i dokumentiranja vršenja ove identifikacije.

1.3. Politika o stalnom praćenju računa i transakcija

Ova politika se primjenjuje i sve je manje formalnog praćenja računa i transakcija klijenta. U cilju postizanja suštinskog praćenja računa i transakcija klijenata banke su, na temelju primjene načela «upoznaj svog klijenta», definirale limite transakcija po određenim vrstama računa i transakcija, izgradile su informacijske sustave koji omogućavaju primjenu uspostavljenih limita u praćenju računa i transakcija. Definirani limiti sve više služe preventivnom praćenju računa i transakcija. Međutim, određeni problemi postoje u praćenju transakcija kojima se vrši plaćanje anuiteta po kreditima i izravna su posljedica nevršenja identifikacije izvora sredstava koja se koriste u svrhu plaćanja anuiteta.

1.4. Politika o upravljanju rizikom od pranja novca i financiranja terorizma

Elementi navedene politike su definirani u programima banaka. Definirane su linije izvješćivanja, kako eksterne, tako i interne.

Izvršćivanje: Banke su u 2011. godini izvjestile 362.919 transakcija, što je 0,50 % ukupno obavljenih transakcija u bankovnom sustavu Federacije Bosne i Hercegovine (71.641.905 obavljenih transakcija, po podacima banaka) u vrijednosti od 11.874.402 h/KM, što čini 10,43% ukupne vrijednosti obavljenih transakcija u bankovnom sustavu Federacije Bosne i Hercegovine (113.808.532 h/KM, po podacima banaka). Broj izviještenih transfera u 2011. godini je povećan za 19,60%, u odnosu na prethodnu godinu, dok je njihova vrijednost porasla za 4,50%.

U narednoj tablici daje se usporedni pregled broja i vrijednosti izviještenih transfera, po načinu izvješćivanja transfera (prije izvršenja, u propisanom roku i po proteku propisanog roka):

Vrijednost transfera u 000 KM

Tablica 2: Usporedni pregled broja i vrijednosti izviještenih transfera							
R. br.	Opis (naziv transfera)	Transferi u 2010.		Transferi u 2011.		%	
		Broj	Vrijednost	Broj	Vrijednost	Broj	Vrijednost
1	2	3	4	5	6	7 (5/3)	8 (6/4)
1.	Ukupno izviješteni transferi (2+3+4)	303.542	11.364.176	362.919	11.874.402	119,60	104,50
2.	Transferi izviješteni prije izvršenja	11	7.360	19	20.324	172,70	276,10
3.	Transferi izviješteni u roku od 3 dana	303.352	11.341.940	362.794	11.849.141	119,60	104,50
4.	Transferi izviješteni poslije roka od 3 dana	179	14.876	106	4.937	59,20	33,20

U strukturi izviještenih transfera primjetno je znatno povećanje broja (72,70%) i vrijednosti (76,10%) izviještenih transfera prije njihovog izvršenja u odnosu na prethodnu godinu. Ovo upućuje na izvođenje zaključka da je preventivno djelovanje banaka na sprječavanju pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti poprimilo značajan rastući trend. Ovu ocjenu, što je kvaliteta upravljanja rizikom vezana za segment izvješćivanja, potvrđuje i trend u broju (manji za 40,80%) i vrijednosti (manji za 66,80%) transfera izviještenih po proteku propisanog roka za izvješćivanje. Podatak o broju i vrijednosti transfera izviještenih prije izvršenja i po proteku propisanog roka za izvješćivanje ukazuje na sve veći preventivni karakter aktivnosti poduzetih na sprječavanju pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti, odnosno na sve manju potrebu korektivnog djelovanja temeljenog na naknadnom praćenju transakcija i poslovnih aktivnosti klijenata. Broj i vrijednost transfera izviještenih u propisanom roku ima isti trend kao i broj i vrijednost ukupno izviještenih transfera.

Sumnjive transakcije: Banke su u izvješćima 81 transfer označile sumnjivim i svi se odnose na pranje novca. Nije bilo izviještenih transfera zbog sumnji na financiranje terorističkih aktivnosti. Broj izviještenih sumnjivih transfera je veći za 65,30% u odnosu na prethodnu godinu. Vrijednost ovih transfera iznosi 27.664 h/KM, što je za 67,70% više u odnosu na prethodnu godinu.

U narednoj tablici daje se usporedni pregled broja i vrijednosti izviještenih sumnjivih transfera, po načinu izvješćivanja transfera (prije izvršenja, u propisanom roku i po proteku propisanog roka).

Vrijednost transfera u 000 KM

Tablica 3: Usporedni pregled broja i vrijednosti izviještenih sumnjivih transfera							
R. br.	Sumnjivi transferi	Transferi u 2010.		Transferi u 2011.		%	
		Broj	Vrijednost	Broj	Vrijednost	Broj	Vrijednost
1	2	3	4	5	6	7 (5/3)	8 (6/4)
1.	Ukupno izviješteni transferi	49	16.494	81	27.664	165,30	167,70
2.	Transferi izviješteni prije izvršenja	9	7.144	19	20.324	211,10	284,50
3.	Transferi izviješteni u roku od 3 dana	20	2.232	44	6.004	220,00	269,00
4.	Transferi izviješteni poslije roka od 3 dana	20	7.118	18	1.336	90,00	18,80

Struktura izviještenih sumnjivih transfera, kao i struktura ukupno izviještenih transfera, potvrđuje ranije dane konstatacije. Naime, uočljivo je značajno povećanje broja (111,10%) i vrijednosti (184,50%) sumnjivih transfera izviještenih prije njihovog izvršenja u odnosu na prethodnu

godinu. Ovo dodatno, i u analizi samo sumnjivih transfera, znači da su banke značajno unaprijedile preventivno djelovanje na sprječavanju pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti. Smanjenje broja (10,00%) i vrijednosti (81,20%) transfera izviještenih po proteku roka za izvješćivanje, u odnosu na prethodnu godinu, također ukazuje da su se banke više bavile preventivnim praćenjem transakcija i aktivnosti klijenata, a manje korektivnim. Povećanje broja (110,00%) i vrijednosti (169,00%) transfera koji su izviješteni u razdoblju od tri dana, također popravljaju kvalitetu upravljanja rizicima, jer se vrijeme naknadnog praćenja sve više skraćuje, odnosno odvija u razdoblju od tri dana, a sve manje po proteku dužeg vremenskog razdoblja od momenta izvršenja transakcija.

III. POSLOVNE PERFORMANSE BANAKA U FEDERACIJI BiH

1. STRUKTURA BANKARSKOG SEKTORA

1.1. Status, broj i poslovna mreža

Na dan 31.12.2011. u Federaciji BiH bankarsku dozvolu imalo je 19 banaka. Broj banaka je isti kao i 31.12.2010. Posebnim zakonom regulirano je osnivanje i rad Razvojne banke Federacije BiH, Sarajevo, koja je pravni slijednik Investicijske banke Federacije BiH d.d. Sarajevo, od 0. srpnja 2008.

Privremenu upravu sa 30.12.2011. imale su dvije banke (Hercegovačka banka d.d. Mostar i Poštanska banka BH d.d. Sarajevo).

U 2011. godini nije bilo važnijeg širenja mreže organizacijskih dijelova banaka. Nastavljen je trend širenja mreže poslovnih jedinica banaka, ali u znatno manjem opsegu nego prethodnih godina, čemu je osnovni uzrok financijska kriza. Banke su vršile reorganizaciju svoje mreže poslovnih jedinica tako što su u većoj mjeri vršile promjene organizacijskog oblika, organizacijske pripadnosti ili adrese u sjedištu postojećih organizacijskih dijelova, ali i spajanje i ukidanje nekih organizacijskih dijelova, a sve u cilju racionalizacije poslovanja i smanjenja troškova poslovanja. Ovakvih promjena bilo je 35 (34 su imale banke iz Federacije BiH i jedna banka iz Republike Srpske).

U Federaciji BiH ukinuto je 10 organizacijskih dijelova banaka iz Federacije BiH i jedne banke iz Republike Srpske. Istodobno, banke iz Federacije BiH osnovale su 11 novih organizacijskih dijelova na teritoriju Federacije, a banke iz Republike Srpske su osnovale dva nova organizacijska dijela u Federaciji BiH.

S navedenim promjenama, banke iz Federacije BiH su sa 31.12.2011. imale ukupno 612 organizacijskih dijelova što je u odnosu na prethodnu godinu više za 0,2%.

Broj organizacijskih dijelova banaka iz Republike Srpske u Federaciji BiH povećan je sa 21 na 22, ili za 4,8%.

Sa 31.12.2011. sedam banaka iz Federacije BiH imale su 56 organizacijskih dijelova u Republici Srpskoj, a devet banaka je imalo 12 organizacijskih dijelova u Brčko Distriktu. Šest banaka iz Republike Srpske imale su 22 organizacijska dijela u Federaciji. Promijenjen je samo broj organizacijskih dijelova banaka iz Republike Srpske na teritoriju Federacije BiH.

Dozvolu za obavljanje međubankarskih transakcija u unutarnjem platnom prometu 31.12.2011. imale su sve banke, a osigurane depozite imalo je 16 banaka.

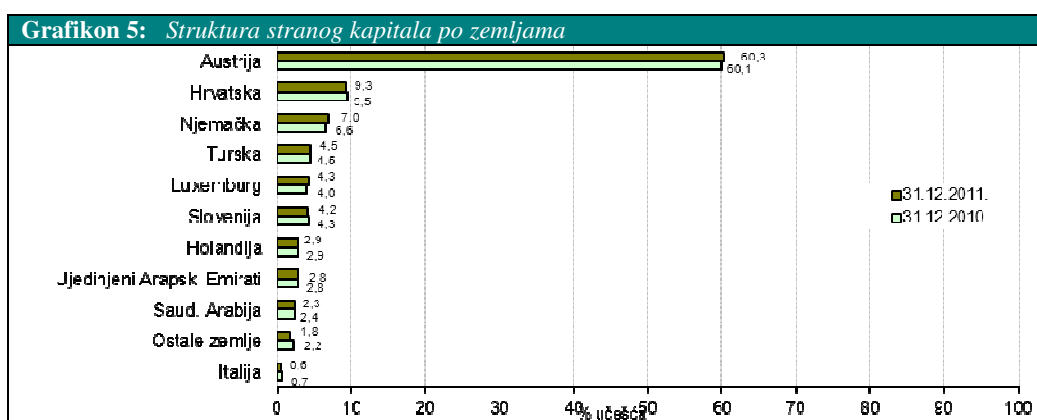
1.2. Struktura vlasništva

Struktura vlasništva nad bankama³ sa 31.12.2011. godine, ocjenjena na temelju raspoloživih informacija i uvida u samim bankama, je sljedeća:

- U privatnom i pretežno privatnom vlasništvu 18 banaka (94,7%)
- U državnom i pretežno državnom vlasništvu⁴ 1 banka (5,3%)

Od 18 banaka u pretežno privatnom vlasništvu, sedam banaka je u većinskom vlasništvu domaćih pravnih i fizičkih osoba (rezidenata), dok je 11 banaka u većinskom stranom vlasništvu.

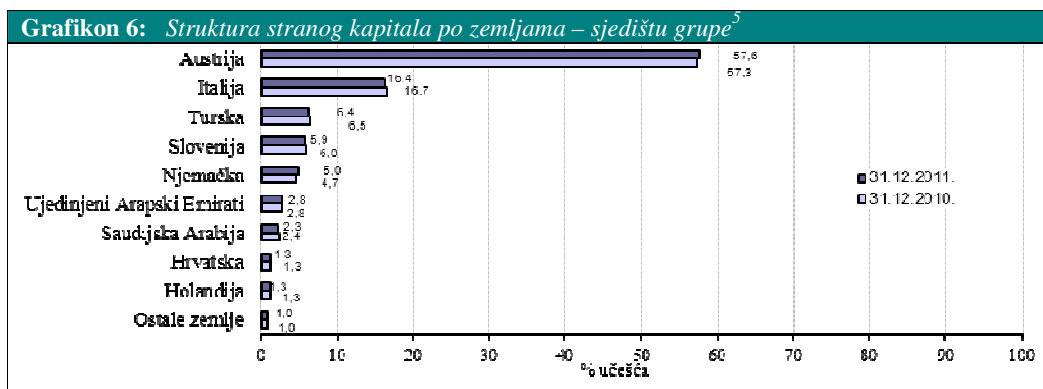
Ako se analizira samo strani kapital, po kriteriju zemlje porijekla dioničara, sa 31.12.2011. stanje je skoro isto kao i na kraju 2010. godine: u vlasništvu dioničara iz Austrije bilo je 60,3% stranog kapitala, na dioničare iz Hrvatske odnosi se 9,3% stranog kapitala, dok su ostale zemlje imale pojedinačno učešće manje od 7%.

Međutim, ako se uzmu u obzir kapitalne veze, struktura stranog kapitala može se promatrati i po kriteriju zemlje sjedišta majke-matice, odnosno grupe u čijem su većinskom vlasništvu (direktno ili indirektno preko članica iz grupe) banke u Federaciji BiH. Prema ovom kriteriju stanje je također neznatno promijenjeno u odnosu na kraj 2010. godine: bankarske grupe i banke iz Austrije s najvećim učešćem od 57,6%, slijede talijanske banke s učešćem od 16,4%, dok su ostale zemlje imale pojedinačno učešće manje od 6,5%.

³ Kriterij podjele banaka je vlasništvo na dioničkom kapitalu banaka.

⁴ Državno vlasništvo se odnosi na domaći državni kapital BiH.

Struktura vlasništva može se promatrati i s aspekta finansijskih pokazatelja, odnosno prema vrijednosti ukupnog kapitala⁶.

-u 000 KM-

Tablica 4: Struktura vlasništva prema ukupnom kapitalu

BANKE	31.12.2010.		31.12.2011.		INDEKS			
	Iznos	Učešće %	Po novoj metod.	Po prethodnoj metod.	5 (3/2)	6 (4/2)		
Državne banke	46.586	3%	50.499	2%	47.388	3%	108	102
Privatne banke	1.650.039	97%	2.032.521	98%	1.782.270	97%	123	108
U K U P N O	1.696.625	100%	2.083.020	100%	1.829.658	100%	123	108

Iako se ukupan kapital povećao za značajnih 23% ili 386 milijuna KM, najviše zbog izmjene regulative i posljedično metodologije, odnosno prelaska na priznavanje i mjerenje finansijske imovine u skladu s MRS 39, struktura vlasništva je ostala skoro nepromijenjena.

Promatrano kroz učešće državnog, privatnog i stranog kapitala u dioničkom kapitalu banaka dobije se detaljnija slika o strukturi vlasništva kapitala banaka u Federaciji BiH.

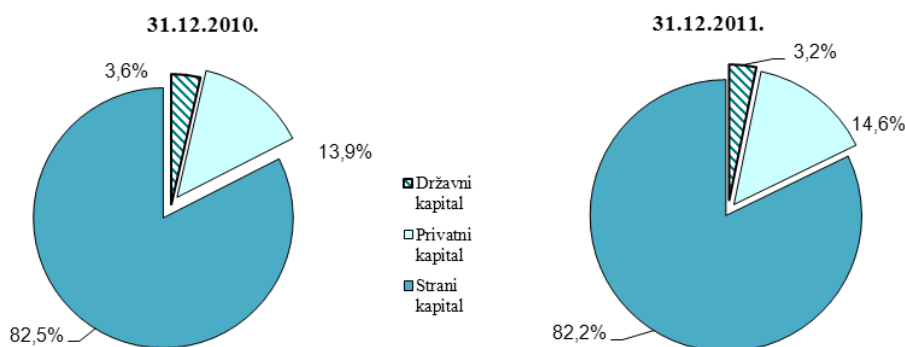
- u 000 KM-

Tablica 5: Struktura vlasništva prema učešću državnog, privatnog i stranog kapitala

DIONIČKI KAPITAL	31.12.2009.		31.12.2010.		31.12.2011.		INDEKS	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	5/3	7/5
Državni kapital	41.860	3,6	41.860	3,6	38.072	3,2	100	91
Privatni kapital (rezidenti)	153.365	13,1	163.074	13,9	174.088	14,6	106	107
Strani kapital (nerezidenti)	975.943	83,3	968.363	82,5	981.412	82,2	99	101
U K U P N O	1.171.168	100,0	1.173.297	100,0	1.193.572	100,0	100	102

⁵ Pored zemalja sjedišta matice-grupacije čije su članice banke iz F BiH, uključene su i zemlje iz kojih su svi ostali strani dioničari banaka iz F BiH.

⁶ Iz bilance stanja po shemi FBA: počevši od 31.12.2011., pored dioničkog kapitala, emisijom ažia, neraspoređene dobiti i rezervi, i ostalog kapitala (finansijski rezultat tekućeg razdoblja), u ukupan kapital se uključuju i rezerve za kreditne gubitke formirane iz dobiti.

Grafikon 7: Struktura vlasništva (dionički kapital)

Dionički kapital banaka u Federaciji BiH u 2011. godini je veći za 20,3 milijuna KM ili 1,7%, u odnosu na 31.12.2010. Struktura dioničkog kapitala je neznatno promijenjena: državni kapital je smanjen za 3,8 milijuna KM, privatni kapital (rezidenti) povećan je za 11 milijuna KM, a privatni kapital (nerezidenti) je povećan za 13,1 milijun KM.

Analiza vlasničke strukture banaka s aspekta dioničkog kapitala detaljnije pokazuje promjene i trendove u bankovnom sustavu FBiH, i to u promjeni strukture vlasništva.

Udjel državnog u ukupnom dioničkom kapitalu sa 31.12.2011. iznosi 3,2 % i manji je za 0,4 postotna poena u odnosu na 31.12.2010.

Učešće privatnog kapitala (rezidenata) u ukupnom dioničkom kapitalu od 14,6% je za 0,7 postotnih poena veće u odnosu na kraj 2010. godine. Nominalno povećanje od 11 milijuna KM odnosi se na povećanje po osnovi prometa s državnim kapitalom u bankama, te neznatno po osnovi prometa sa nerezidentima, ukupno u sedam banaka u neto iznosu od 6,1 milijun KM, dok je iz osnove interne dokapitalizacije (iz rezervi) dionički kapital kod jedne banke povećan za 2,3 milijuna KM, a iz emisije običnih dionica kod druge banke kapital rezidenata je povećan za 2,6 milijuna KM.

Nominalno iznos stranog kapitala (nerezidenata) povećan je za 13,1 milijun KM, dok je učešće u ukupnom dioničkom kapitalu smanjeno za 0,3 postotna poena u odnosu na 31.12.2010. Ovo povećanje bilo je po osnovi novih emisija dionica u tri banke, te neznatno po osnovi prometa s rezidentima u devet banaka.

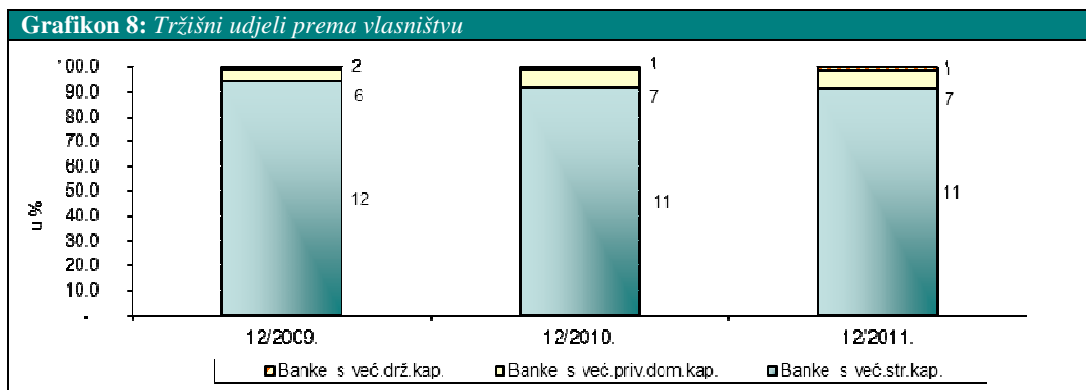
Tržišni udjel banaka u većinskom stranom vlasništvu sa 31.12.2011. iznosio je visokih 91,0%, banaka s većinskim domaćim privatnim kapitalom 7,7%, a udjel banaka s većinskim državnim kapitalom 1,3%.

- u %-

Tablica 6: Tržišni udjeli banaka prema vrsti vlasništva (većinskom kapitalu)

BANKE	31.12.2009.			31.12.2010.			31.12.2011.		
	Broj banaka	Učešće u ukup. kapit.	Učešće u ukup. aktivi	Broj banaka	Učešće u ukup. kapit.	Učešće u ukup. aktivi	Broj banaka	Učešće u ukup. kapit.	Učešće u ukup. aktivi
1	2	2,5	1,1	5	2,7	1,1	8	2,4	1,3
Banke s većinskim državnim kapitalom	2	2,5	1,1	1	2,7	1,1	1	2,4	1,3
Banke s većinskim privatnim domaćim kap.	6	10,7	5,0	7	12,2	7,0	7	10,3	7,7
Banke s većinskim stranim kapitalom	12	86,8	93,9	11	85,1	91,9	11	87,3	91,0
U K U P N O	20	100,0	100,0	19	100,0	100,0	19	100,0	100,0

1.3. Kadrovi

U bankama u F BiH na dan 31.12.2011. godine bilo je ukupno zaposleno 7.369 radnika, od toga u bankama s većinskim državnim kapitalom 2%, a u privatnim bankama 98%.

Tablica 7: Zaposleni u bankama FBiH

BANKA	BROJ ZAPOSLENIH			INDEKS				
	31.12.2009.	31.12.2010.	31.12.2011.	3/2	4/3			
1	2	3	4	5	6			
Državne banke	231	3%	180	2%	177	2%	78	98
Privatne banke	7.425	97%	7.208	98%	7.192	98%	97	100
UKUPNO	7.656	100%	7.388	100%	7.369	100%	97	100
Broj banaka	20		19		19		95	100

Trend smanjenja broja zaposlenih kao jedan od negativnih efekata ekonomske krize na bankarski sektor je u 2011. godini zaustavljen, odnosno broj zaposlenih je neznatno manji (za 19).

Tablica 8: Kvalifikacijska struktura zaposlenih

STUPANJ STRUČNE SPREME	BROJ ZAPOSLENIH			INDEKS				
	31.12.2009.	31.12.2010.	31.12.2011.	4/2	6/4			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Visoka stručna sprema	3.104	40,5%	3.234	43,8%	3.401	46,1%	104	105
Viša stručna sprema	774	10,1%	696	9,4%	706	9,6%	90	101
Srednja stručna sprema	3.719	48,6%	3.406	46,1%	3.218	43,7%	92	94
Ostali	59	0,8%	52	0,7%	44	0,6%	88	85
UKUPNO	7.656	100,0%	7.388	100,0%	7.369	100,0%	97	100

Trend poboljšanja kvalifikacione strukture zaposlenih kroz povećanje učešća zaposlenih s visokom stručnom spremom nastavljen je i u 2011. godini, s jedne strane kao rezultat rasta ove kategorije za 5% ili 167 radnika, a s druge strane, zbog smanjenja broja zaposlenih sa srednjom stručnom spremom za 6% ili 188 radnika.

Jedan od pokazatelja koji utiče na ocjenu performansi pojedinačne banke i bankarskog sustava je efikasnost zaposlenih, iskazan kao omjer aktive i broja zaposlenih, odnosno iznos aktive po zaposlenom. Veći omjer je pokazatelj bolje efikasnosti poslovanja i banke i ukupnog sustava.

Tablica 9: Aktiva po zaposlenom									
BANKE	31.12.2009.			31.12.2010.			31.12.2011.		
	Broj zaposl.	Aktiva (000 KM)	Aktiva po zaposl.	Broj zaposl.	Aktiva (000 KM)	Aktiva po zaposl.	Broj zaposl.	Aktiva (000 KM)	Aktiva po zaposl.
Državne	231	161.619	700	180	167.263	929	177	191.881	1.084
Privatne	7.425	15.074.741	2.030	7.208	14.908.434	2.068	7.192	14.998.845	2.085
UKUPNO	7.656	15.236.360	1.990	7.388	15.075.697	2.041	7.369	15.190.726	2.061

Na kraju promatranog razdoblja na razini bankovnog sustava na svakog zaposlenog je dolazilo dva milijuna KM aktive. Blagi rast pokazatelja kod oba sektora je posljedica rasta aktive u 2011. godini.

Tablica 10: Aktiva po zaposlenom po grupama						
Aktiva (000 KM)	31.12.2009.		31.12.2010.		31.12.2011.	
	Broj banaka		Broj banaka		Broj banaka	
Do 500	1		0		0	
500 do 1.000	8		7		4	
1.000 do 2.000	5		6		9	
2.000 do 3.000	5		5		5	
Preko 3.000	1		1		1	
UKUPNO	20		19		19	

Analitički pokazatelji za pojedinačne banke kreću se u rasponu od 580 tisuća KM do 3,8 milijuna KM aktive po zaposlenom. Šest banaka ima ovaj pokazatelj bolji od istog za bankarski sektor, a kod tri najveće banke u sustavu prelazi iznos od 2,2 milijuna KM.

2. FINANCIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA BANAKA

Kontrola banaka putem izvješća obavlja se korištenjem izvješća propisanih od strane FBA i izvješća drugih institucija, koji čine bazu podataka utemeljenu na tri izvora:

- 1) Informacije o bilanci stanja za sve banke koja se dostavlja mjesečno, s dodatnim priložima tromjesečno, koji sadrže detaljnije informacije o novčanim sredstvima, kreditima, depozitima i izvanbilančnim stavkama, te osnovne statističke podatke,
- 2) Informacije o solventnosti banaka, podaci o kapitalu i adekvatnosti kapitala, klasifikaciji aktive, koncentracijama određenih vrsta rizika, poziciji likvidnosti, izloženosti deviznom riziku, kamatnim stopama na kredite i depozite, a na osnovi izvješća propisanih od strane FBA,
- 3) Informacije o rezultatima poslovanja banaka (račun dobiti i gubitka po shemi FBA) i izvješća o novčanim tokovima, koji se dostavljaju FBA tromjesečno.

Osim navedenih standardiziranih izvješća, bazu podataka čine i informacije dobivene na temelju dodatnih izvještajnih zahtjeva postavljenih od strane FBA, u cilju što kvalitetnijeg praćenja i analize poslovanja banaka u Federaciji, zatim izvješća o reviziji financijskih izvješća banaka urađeni od strane vanjskog neovisnog revizora, kao i svi ostali podaci relevantni za ocjenu performansi svake pojedinačne banke i bankovnog sustava u cjelini.

Sukladno odredbama Zakona o početnoj bilanci stanja banaka, banke s većinskim državnim kapitalom obvezne su izvješćivati FBA na bazi "pune" bilance stanja raščlanjenu na: pasivnu, neutralnu i aktivnu podbilancu. U cilju dobivanja realnih pokazatelja poslovanja banaka u

Federaciji BiH u nastavku će se analiza bankovnog sustava temeljiti na pokazateljima iz aktivne podbilance banaka s većinskim državnim kapitalom⁷.

2.1. Bilanca stanja

Poslovanje bankarskog sektora u 2011. godini, kao i prethodne dvije godine, odvijalo se i dalje u uvjetima djelovanja financijske i ekonomske krize, a pozitivna kretanja u prvoj polovici godine usporena su dešavanjima u eurozoni, odnosno eskaliranjem dužničke krize, što je utjecalo i na usporavanje ekonomskog rasta i pogoršanja u makroekonomskim uvjetima u BiH. Iako rast i razvoj bankarskog sektora stagnira, a strani izvori financiranja imaju trend smanjenja, ocjenjuje se da je stabilnost, sigurnost i likvidnost ukupnog sustava zadovoljavajuća, a u 2011. godini zabilježena su i određena pozitivna kretanja, od kojih su najznačajnija: oživljavanje kreditnih aktivnosti i blagi rast kredita, kontinuirani rast štednih depozita stanovništva, poboljšanje profitabilnosti kod većine banaka i posljedično jačanje kapitalne osnove, te usporavanje negativnih trendova u segmentu kvalitete aktive.

Kod analize kretanja i promjena najznačajnijih bilančnih kategorija: bilančne sume, kredita, depozita i kapitala treba istaći dva ključna događaja koja su imala najveći utjecaj na pokazatelje poslovanja ukupnog sustava:

- izmjena podzakonskih akata FBA, a vezano za stupanje na snagu Zakona o računovodstvu i reviziji u F BiH i primjena odredbi MRS 39 na priznavanje i mjerenje financijske imovine i obveza u bankama počevši sa 31.12.2011. (nova metodologija) i
- provođenje projekta restrukturiranja kod jedne velike banke, prijenosom značajnog iznosa nekvalitetne aktive na drugi pravni entitet.

Bilančna suma bankarskog sektora sa 31.12.2011. iznosila je 15,2 milijarde KM, što je više za 1% ili 115 milijuna KM nego na kraju 2010. godine. U cilju sagledavanja utjecaja navedenih događaja, treba istaći da je efekt prelaska na novu metodologiju (dalje: po MRS) sa 31.12.2011. porast bilančne sume za 221 milijun KM⁸. Ako se analizira promjena bilančne sume po prethodnoj metodologiji, u odnosu na 2010. godinu ostvaren je pad od 0,7% ili 106 milijuna KM. Najveći negativan utjecaj na bilančnu sumu ukupnog sustava imala je promjena kod navedene banke, čija je aktiva u 2011. godini smanjena za cca 380 milijuna KM (po prethodnoj metodologiji 451 milijun KM), što se najvećim dijelom odnosi na provođenje projekta restrukturiranja kreditnog portfelja kod ove banke.

⁷ Državne banke u "punoj bilanci" iskazuju pasivne i neutralne stavke, koje će po izvršenju programa privatizacije preuzeti država. Sa 31.12.2011. kod jedne državne banke ove stavke su iznosile 671 milijun KM.

⁸ Iznos se odnosi na razliku između ispravke vrijednosti za bilančne stavke i rezervi za kreditne gubitke po regulatornom zahtjevu (ispravka vrijednosti je manja, što je rezultiralo većim iznosom neto aktive).

Tablica 11: Bilanca stanja								
O P I S	31.12.2010.			31.12.2011.			INDEKS	
	IZNOS	Učešće %	IZNOS po novoj metod.	Učešće %	IZNOS po preth.metod. ⁹	Učešće %	8 (4/2)	9 (6/2)
1	2	3	4	5	6	7	8 (4/2)	9 (6/2)
A K T I V A (IMOVINA):								
Novčana sredstva	4.443.614	29,5	4.378.076	28,8	4.378.076	29,1	99	99
Vrijednosni papiri ¹⁰	375.252	2,4	458.465	3,0	458.465	3,1	122	122
Plasmani drugim bankama	145.007	1,0	79.940	0,5	79.940	0,7	55	55
Kredit	9.981.911	66,2	10.413.416	68,6	9.799.029	65,4	104	98
Ispravka vrijed. ¹¹	635.792	4,2	929.579	6,1	522.319	3,5	146	82
Kredit- neto (kredit minus isp.vrijed.)	9.346.119	62,0	9.483.837	62,5	9.276.710	61,9	101	99
Poslovni prostor i ostala fiksna aktiva	552.764	3,7	540.749	3,6	540.749	3,6	98	98
Ostala aktiva	212.941	1,4	249.659	1,6	235.710	1,6	117	111
UKUPNA AKTIVA	15.075.697	100,0	15.190.726	100,0	14.969.650	100,0	101	99
P A S I V A :								
OBVEZE								
Depoziti	11.232.830	74,5	11.050.514	72,8	11.050.514	73,8	98	98
Uzete pozajmice od drugih banaka	7.000	0,0	2.000	0,0	2.000	0,0	29	29
Obveze po uzetim kreditima	1.403.451	9,3	1.319.299	8,7	1.319.299	8,8	94	94
Ostale obveze	735.791	4,9	735.893	4,8	768.179	5,2	100	104
KAPITAL								
Kapital	1.696.625	11,3	2.083.020	13,7	1.829.658	12,2	123	108
UKUPNO PASIVA (OBVEZE I KAPITAL)	15.075.697	100,0	15.190.726	100,0	14.969.650	100,0	101	99

Tablica 12: Aktiva banaka prema vlasničkoj strukturi										
BANKE	31.12.2010.			31.12.2011.			INDEKS			
	Broj banaka	Aktiva (000 KM)		Broj banaka	Aktiva (000 KM) po novoj metod	Aktiva (000 KM) po prethodnoj metod.				
1	2	3	4	5	6	7 (5/3)	8(6/3)			
Državne	1	167.263	1%	1	191.881	1%	188.551	1%	115	113
Privatne	18	14.908.434	99%	18	14.998.845	99%	14.781.099	99%	101	99
UKUPNO	19	15.075.697	100%	19	15.190.726	100%	14.969.650	100%	101	99

Analitički podaci o kretanju aktive banaka pokazuju da je kod 13 banaka ostvaren rast od ukupno 596 milijuna KM, dok je kod ostalih šest banaka (uključujući i dvije banke pod privremenom upravom) razina aktive smanjena za 480 milijuna KM (od toga se na samo jednu banku odnosi 379 milijuna KM), a stope pada su se kretale u rasponu 0,5% do 8%, s napomenom da je kod jedne banke aktiva smanjena za visokih 20%.

Pokazatelj koncentracija u tri najznačajnija segmenta bankarskog poslovanja: u aktivi, kreditima i depozitima je vrijednost Herfindahlova indeksa¹².

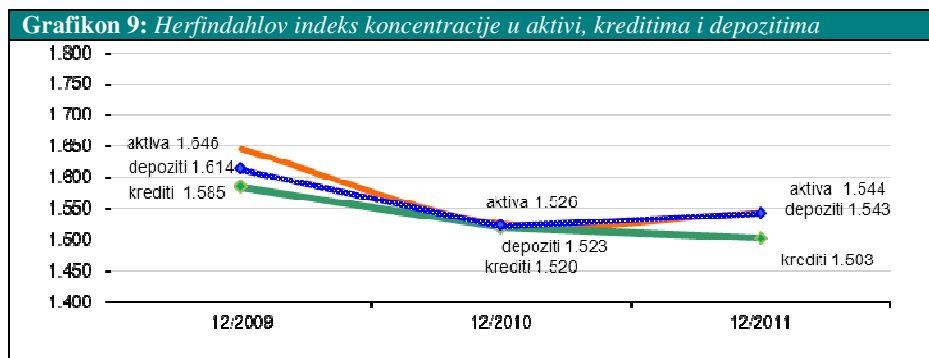
⁹ Prilagođena bilanca stanja po prethodnoj metodologiji.

¹⁰ Vrijednosni papiri za trgovanje, raspoloživi za prodaju i v.p. koji se drže do dospijeca.

¹¹ U kol.2 i 6 podaci se odnose na rezerve za kreditne gubitke (RKG).

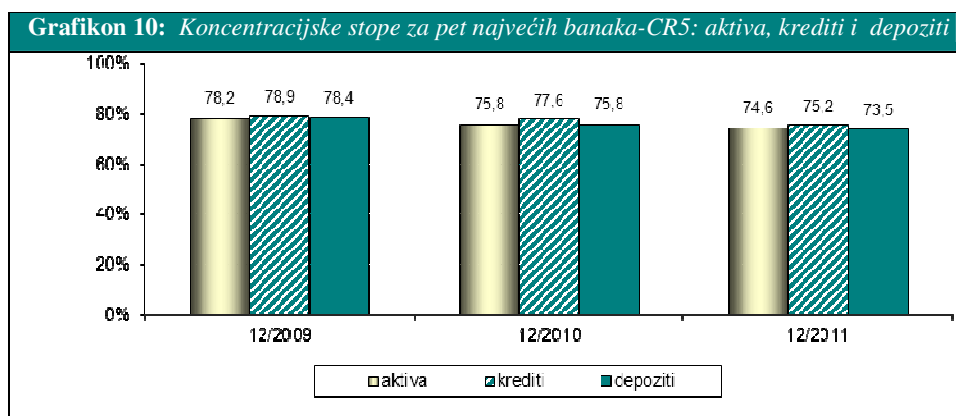
¹² Naziva se još i Hirschmann-Herfindahlov indeks ili HHI, a izračunava se po formuli $HI = \sum_{j=1}^n (S_j)^2$,

a predstavlja zbroj kvadrata postotnih udjela konkretne veličine (npr. aktive, depozita, kredita) svih tržišnih sudionika u sustavu. Treba napomenuti da indeks ne raste linearno, te da vrijednost od npr. 3000 ne znači da je koncentracija u sustavu 30%. U hipotetičnom slučaju postojanja samo jedne banke u sustavu, HHI bi bio maksimalnih 10000.

Na kraju 2011. godine Herfindahlov indeks koncentracije u sve tri relevantne kategorije (aktivi, kreditima i depozitima) imao je neznatne promjene vrijednosti: za aktivu je iznosio 1.544, depozite 1.543 i kredite 1.503 jedinice, što pokazuje umjerenu koncentraciju¹³. U odnosu na kraj 2010. godine pokazatelji za aktivu i depozite su povećani (za 18 i 20), a za kredite smanjen za 17 jedinica.

Drugi pokazatelj koncentracije u bankovnom sustavu je omjer tržišne koncentracije, odnosno koncentracijska stopa¹⁴ (dalje CR), koja pokazuje ukupno učešće najvećih institucija u sustavu u odabranim relevantnim kategorijama: u aktivi, kreditima i depozitima. CR5 je smanjen za sve tri kategorije: tržišno učešće sa 75,8% na 74,6%, kod kredita sa 77,6% na 75,2% i kod depozita sa 75,8% na 73,5%. U posljednje dvije godine vrijednost CR5 je blago smanjena u sve tri kategorije, ali je i dalje evidentna dominacija pet najvećih banaka u sustavu koje „drže“ cca 74% tržišta, kredita i depozita.

Bankarski sektor može se analizirati i s aspekta nekoliko grupa, formiranih prema veličini aktive¹⁵. Promjene u odnosu na kraj 2010. godine odnose se na učešće dvije grupe najvećih banaka u sustavu, što je rezultat značajnog smanjenja aktive kod jedne banke iz II grupe.

Učešće dvije najveće banke u sustavu (I grupa, obje banke s aktivom preko tri milijarde KM) na kraju 2011. godine iznosilo je 50%, dok je učešće II grupe (dvije banke s aktivom između jedne i dvije milijarde KM) smanjeno sa 20,9% na 18,6%. Preostalih 15 banaka „drže“ cca 30% tržišta,

¹³ Ako je vrijednost HHI manja od 1000, smatra se da na tržištu nije prisutna koncentracija, za vrijednost indeksa između 1000 i 1800 jedinica na tržištu je prisutna umjerena koncentracija, a ako je vrijednost HHI iznad 1800, to je pokazatelj postojanja visoke koncentracije.

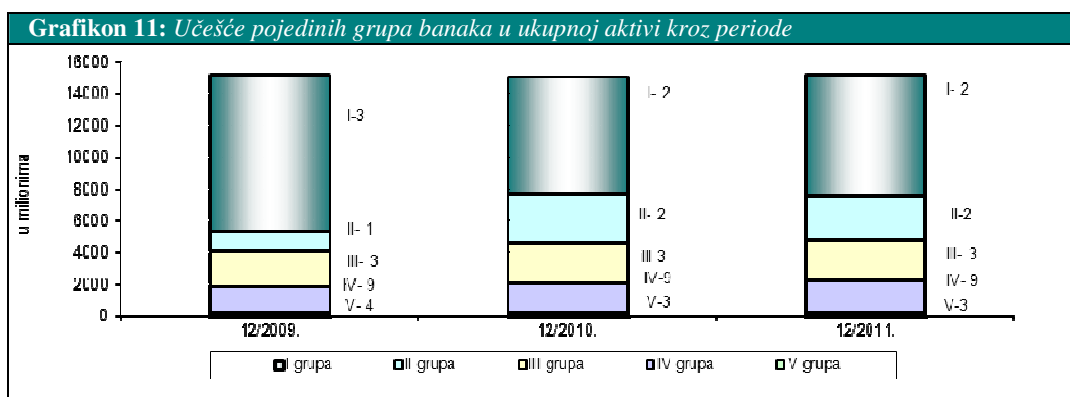
¹⁴ Engl.: concentration ratio (CR), označava se prema broju institucija koje se uključuju u izračun.

¹⁵ Banke su podijeljene u pet grupa zavisno od veličine aktive.

od toga tri banke iz III grupe (aktiva između 500 milijuna KM i jedne milijarde KM) imaju učešće od 16,8%, a IV grupa od devet banaka (s aktivom između 100 i 500 milijuna KM banaka), također bilježi rast učešća sa 12,3% na 13,3%. Posljednja V grupa (tri banke koje imaju aktivu manju od 100 milijuna KM), i dalje ima neznatno učešće od 1,3%.

U sljedećoj tablici daje se pregled iznosa i učešća pojedinih grupa banaka u ukupnoj aktivi kroz periode (iznosi su u milijunima KM).

Tablica 13: Učešće pojedinih grupa banaka u ukupnoj aktivi kroz periode									
IZNOS AKTIVE	31.12.2009.			31.12.2010.			31.12.2011.		
	Iznos	Učešće %	Broj banaka	Iznos	Učešće %	Broj banaka	Iznos	Učešće %	Broj banaka
I- Preko 2.000	9.912	65,1	3	7.348	48,8	2	7.597	50,0	2
II- 1000 do 2000	1.165	7,6	1	3.146	20,9	2	2.821	18,6	2
III- 500 do 1000	2.293	15,1	3	2.521	16,7	3	2.545	16,8	3
IV- 100 do 500	1.648	10,8	9	1.862	12,3	9	2.030	13,3	9
V- Ispod 100	218	1,4	4	199	1,3	3	198	1,3	3
UKUPNO	15.236	100,0	20	15.076	100,0	19	15.191	100,0	19

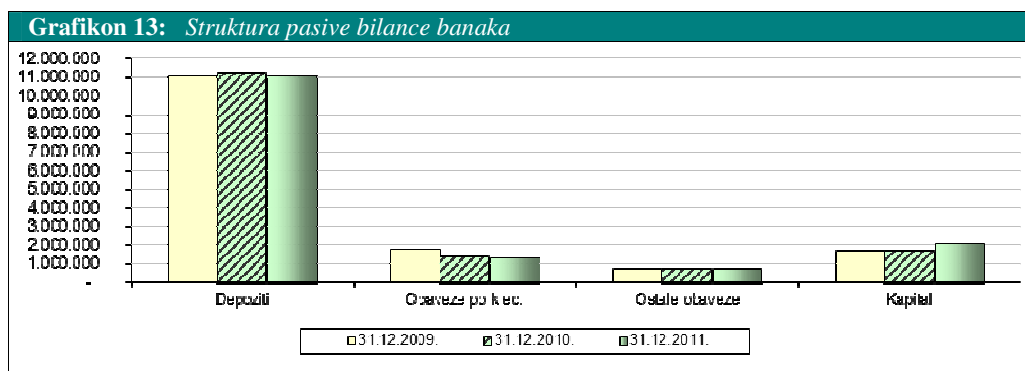
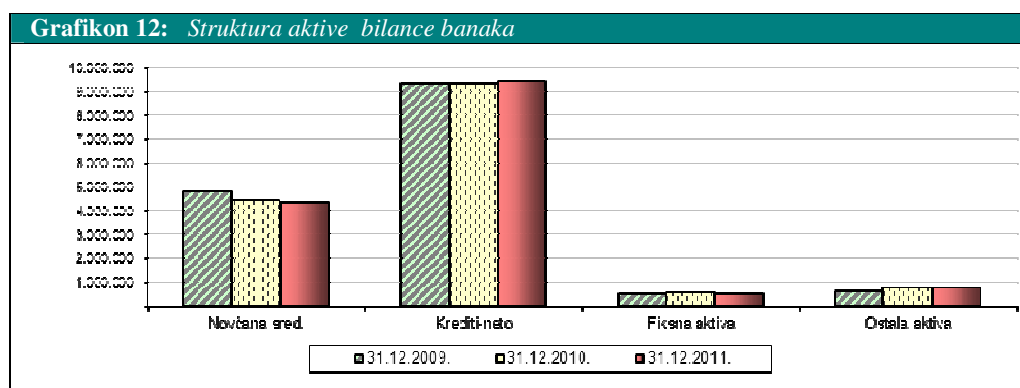
U 2011. godini bilančna suma je ostvarila rast od 1% ili 115 milijuna KM (po prethodnoj metodologiji ostvaren je pad od 0,7% ili 106 milijuna KM). Najvažnije pasivne stavke: depoziti i kreditne obveze u 2011. godini su imale pad, depoziti su smanjeni za 1,6% ili 182 milijuna KM, a kreditne obveze za 6% ili 84 milijuna KM. S druge strane, ukupan kapital ostvario je značajan rast od 23% ili 386 milijuna KM. Dva su osnovna razloga ovako visokog rasta ukupnog kapitala: uključivanje u stavke kapitala iznosa od 292 milijuna KM koji se odnosi na rezerve za kreditne gubitke formirane iz dobiti¹⁶ i ostvarene dobiti na razini sustava u iznosu od 84 milijuna KM.

U aktivi novčana sredstava u iznosu od 4,38 milijardi KM manja su za 1,5% ili 65 milijuna KM u odnosu na kraj 2010. godine. Portfelj vrijednosnih papira (najveći dio dužnički) nakon rasta u od 22% ili 83 milijuna KM, na kraju 2011. godine iznosio je 458 milijuna KM. Naime, banke su kupile najveći dio trezorskih zapisa koje je emitirala Vlada F BiH (dvije emisije: u rujnu i studenom 2011. godine), odnosno od ukupno emitiranih trezorskih zapisa nominalne vrijednosti 90 milijuna KM, banke su kupile 80,3 milijuna KM po nominali, dok je kupovna cijena iznosila 79,5 milijuna KM. Veći dio banke su klasificirale u portfelj raspoloživ za prodaju (51,3 milijuna KM), a ostatak u portfelj koji se drži do dospelja.

¹⁶ Banke su bile obavezne da, nakon prve procjene i vrednovanja financijske aktive u skladu s MRS-om 39, razliku između iznosa do tada formiranih rezervi po regulatornom zahtjevu i ispravke vrijednosti po MRS-u prenesu na kapitalne račune kao rezerve za kreditne gubitke formirane iz dobiti.

Blagi kreditni rast iz posljednja tri kvartala 2010. godine nastavljen je i u 2011. godini, što je ohrabrujuće i pokazatelj je intenziviranja kreditnih aktivnosti banaka. Nakon rasta od 4% ili 432 milijuna KM, krediti su sa 31.12.2011. dostigli iznos od 10,4 milijarde KM. Međutim, treba uzeti u obzir utjecaj primjene nove metodologije, zbog čega su krediti veći za 614 milijuna KM, a što je iznos otpisanih kredita iz izvanbilance-E kategorija preknjiženih u bilancu sa 31.12.2011. Struktura rasta od 432 milijuna KM je sljedeća: kod 15 banaka krediti su porasli za 1.068 milijuna KM, a kod četiri banke su smanjeni za 636 milijuna KM (na jednu banku se odnosi 622 milijuna KM). Po prethodnoj metodologiji krediti su imali pad od 2% ili 183 milijuna KM i iznose 9,8 milijardi KM. Pad od 183 milijuna KM je rezultat rasta kredita od 532 milijuna KM kod 13 banaka i smanjenja od 715 milijuna kod šest banaka (na jednu banku se odnosi 668 milijuna KM). Dakle, ukoliko bi se isključio utjecaj jedne banke, može se zaključiti da je kod preostalih 18 banaka ostvaren kreditni rast od 12,7% ili 1,1 milijardu KM, odnosno po prethodnoj metodologiji (isključuje se utjecaj E kategorije) rast je iznosio 5,8% ili 485 milijuna KM.

U sljedećim grafikonima dana je struktura najznačajnijih pozicija bilance banaka.

U strukturi pasive bilance banaka depoziti su s iznosom od 11,05 milijardi KM i učešćem od 72,8% i dalje dominantan izvor financiranja banaka u Federaciji BiH. Nakon pada od 6%, kreditne obaveze u iznosu od 1,32 milijarde KM smanjile su učešće sa 9,3% na 8,7%, dok je učešće kapitala, koji je sa 31.12.2011. iznosio 2,08 milijardi KM, povećano sa 11,3% na 13,7%.

Struktura aktive, kao i izvora, imala je manje promjene vezane za dvije ključne imovinske stavke: povećanje učešća kredita sa 66,2% na 68,6% i smanjenje novčanih sredstava sa 29,5% na 28,8%.

Tablica 14: Novčana sredstva banaka								
NOVČANA SREDSTVA	31.12.2009.		31.12.2010.		31.12.2011.		INDEKS	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	4/2	6/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Gotov novac	355.419	7,4	370.414	8,3	371.309	8,5	104	100
RR kod CB BiH	2.455.505	51,4	2.592.920	58,4	2.341.604	53,5	106	90
Računi kod depoz.inst.u BiH	441	0,0	670	0,0	30.825	0,7	152	4601
Računi kod depoz.inst.u inostr.	1.970.473	41,2	1.479.322	33,3	1.633.479	37,3	75	110
Novč. sred. u procesu naplate	463	0,0	288	0,0	859	0,0	62	298
UKUPNO	4.782.301	100,0	4.443.614	100,0	4.378.076	100,0	93	99

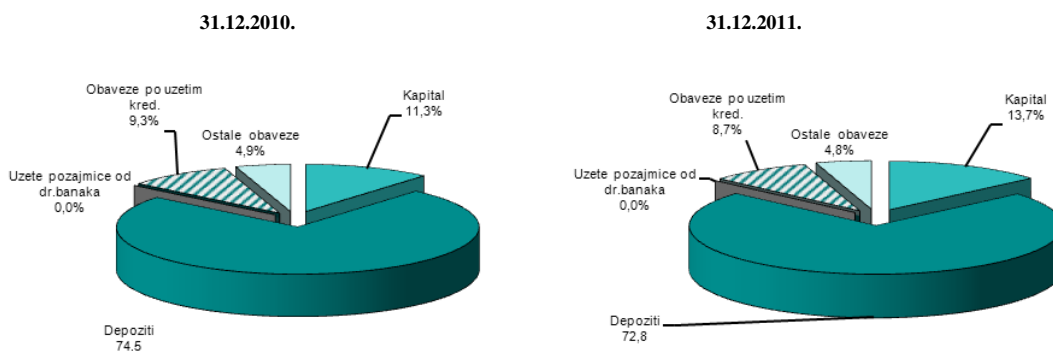
Novčana sredstva banaka na računu rezervi kod CB BH u 2011. godine smanjena su za 10% ili 251 milijun KM i sa 31.12.2011. iznosila su 2,34 milijarde KM ili 53,5% ukupnih novčanih sredstava, što je smanjenje učešća od 4,9 postotnih poena u odnosu na kraj 2010. godine. Sredstva banaka na računima kod depozitnih institucija u inozemstvu su povećana za 10% ili 154 milijuna KM i iznosila su 1,63 milijarde KM ili 37,3% ukupnih novčanih sredstava (na kraju 2010. godine 33,3%). Banke su sa 31.12.2011. u trezoru i blagajnama imale gotovog novca u iznosu od 371 milijun KM, što je 8,5% ukupnih novčanih sredstava.

Navedena kretanja imala su utjecaj na promjenu valutne strukture novčanih sredstava: učešće domaće valute u promatranom razdoblju smanjeno je sa 63,7% na 59,3%, a za istu promjenu je povećano učešće sredstava u stranoj valuti.

2. 1. 1. Obveze

Struktura pasive (obveze i kapital) u bilanci stanja banaka sa 31.12.2011. daje se u sljedećem grafikonu:

Grafikon 14: Struktura pasive banaka

U 2011. godini došlo je do promjena u učešću dva najznačajnija izvora financiranja banaka: depozita i kreditnih obveza, odnosno smanjenja učešća depozita sa 74,5% na 72,8% i učešća kreditnih obveza sa 9,3% na 8,7%.

Osnovni razlog smanjenja učešća depozita je njihov pad u 2011. godini za 1,6% ili 182 milijuna KM, tako da su na kraju 2011. godine iznosili 11,05 milijardi KM, te su i dalje najznačajniji izvor financiranja banaka u Federaciji BiH. Drugi po visini izvor su kreditna sredstva u iznosu od 1,32 milijarde KM, koje su banke dobile najvećim dijelom zaduživanjem kod stranih financijskih institucija. U posljednje tri godine, zbog utjecaja financijske i ekonomske krize, banke su se znatno manje zaduživale u inozemstvu, a plaćanjem dospjelih obveza ovi izvori su značajno smanjeni, u 2011. godini za 6% ili 84 milijuna KM. Ako se kreditnim obvezama

odaju i subordinirani krediti u iznosu od 140 milijuna KM, koje su banke povukle u cilju jačanja kapitalne osnove i adekvatnosti kapitala, ukupna kreditna sredstva u izvorima imaju učešće od 9,6%.

Kapital je sa 31.12.2011. iznosio 2,1 milijardu KM, što je za 23% ili 386 milijuna KM više nego na kraju 2010. godine, a rast je ostvaren po osnovi sljedećeg: nova stavka kapitala zbog primjene nove metodologije (rezerve za kreditne gubitke formirane iz dobiti) u iznosu od 292 milijuna KM, tekući finansijski rezultat-dobit 84 milijuna KM i izvršene dokapitalizacije kod tri banke.

Banke su sa 31.12.2011. imale najveće obaveze prema sljedećim kreditorima (sedam od ukupno 40), na koje se odnosi 71% ukupnih kreditnih obveza: European Investment Bank (EIB), European fund for Southeast Europe (EFSE), Central Eastern European Finance Agency (CEEFA), EBRD, UniCredit Bank Austria AG, ComercBank AG Frankfurt i Council of Europe Development Bank.

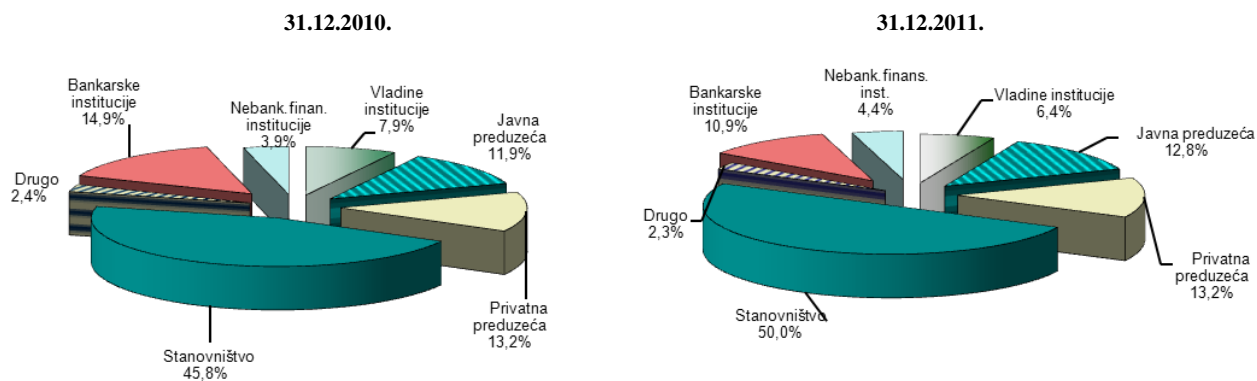
Prema dostavljenim podacima banaka, od ukupnog iznosa depozita na kraju 2011. godine samo se 6,7% odnosi na depozite prikupljene u organizacijskim dijelovima banaka iz Federacije BiH u Republici Srpskoj i Brčko Distriktu.

- u 000 KM-

Tablica 15: Sektorska struktura depozita¹⁷

SEKTORI	31.12.2009.		31.12.2010.		31.12.2011.		INDEKS	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	4/2	6/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Vladine institucije	839.926	7,6	891.638	7,9	705.805	6,4	106	79
Javna poduzeća	1.400.839	12,7	1.332.748	11,9	1.413.686	12,8	95	106
Privatna poduzeća i druš.	1.403.465	12,7	1.487.509	13,2	1.462.767	13,2	106	98
Bankarske institucije	2.120.143	19,2	1.674.576	14,9	1.206.302	10,9	79	72
Nebankarske financ.instit.	509.769	4,6	432.045	3,9	483.504	4,4	85	112
Građani	4.506.881	40,8	5.144.607	45,8	5.530.461	50,0	114	107
Ostalo	264.845	2,4	269.707	2,4	247.989	2,3	102	92
UKUPNO	11.045.868	100,0	11.232.830	100,0	11.050.514	100,0	102	98

Grafikon 15: Sektorska struktura depozita

U 2011. godine došlo je do manjih promjena u sektorskoj strukturi depozita, koje su, s jedne strane, najviše rezultat rasta depozita stanovništva i javnih poduzeća, a s druge, smanjenja sredstava bankarskih i vladinih institucija.

¹⁷ Podaci iz popratnog obrasca BS-D koji banke dostavljaju kvartalno uz bilanca stanja po shemi FBA.

Kontinuitet rasta depozita stanovništva zadržan je i u 2011. godini, iako je stopa rasta od 7% u usporedbi sa stopom u 2010. godini manja za 50%, a u apsolutnom iznosu ostvaren je rast od 386 milijuna KM (u 2010. godini 638 milijuna KM). Depoziti ovog sektora s iznosom od 5,53 milijarde KM dostigli su učešće od 50% u ukupnim depozitima, tako da su i dalje najveći izvor financiranja banaka u F BiH.

Najveća promjena zabilježena je u depozitima bankarskih institucija, koji su do III. kvartala 2011. godine bili po visini drugi sektorski izvor u depozitnom potencijalu banaka. Međutim, nakon pada u IV. kvartalu od 23% ili 368 milijuna KM, došlo je i do pada učešća na 10,9%. Negativna kretanja u nivou sredstava ovog sektora najvećim dijelom se odnose na smanjenje zaduženosti, odnosno povrat sredstava grupacijama u čijem su vlasništvu banke u Federaciji BiH. U posljednje dvije godine evidentan je trend pada, u 2010. godini depoziti ovog sektora smanjeni su za 21% ili 445 milijuna KM, a u 2011. godini za 28% ili 468 milijuna KM, a cca 86% ukupnog pada za navedene godine odnosi se na jednu veliku banku. Smanjenje depozita kod ove banke u IV. kvartalu 2011. godine od cca 450 milijuna KM je povezano sa provođenjem projekta restrukturiranja njenog ukupnog poslovanja.

Na kraju 2011. godine depoziti bankarskih institucija iznosili su 1,2 milijarde KM, što je 10,9% ukupnih depozita. Ova sredstva su za 113 milijuna KM manja od kreditnih obveza (na kraju 2010. godine bila su veća za 271 milijun KM), koje su, nakon depozita, drugi po značaju izvor financiranja banaka u F BiH. Iz navedenih podataka može se zaključiti da je zaduživanje banaka iz F BiH u inozemstvu značajno smanjeno, posebno depozitna sredstva matičnih grupacija. S obzirom da je isti trend smanjenja prisutan i kod kreditnih obveza, banke se ponovo suočavaju s problemom održavanja ročne usklađenosti, što je uzrokovano nepovoljnom ročnošću domaćih depozitnih sredstava, te stoga moraju u narednom razdoblju osigurati kvalitetnije izvore po ročnosti, kako bi se nastavio trend rasta kreditnih plasmana.

Treba istaći da se 94% ili 1,13 milijardi KM depozita bankarskih institucija odnosi na depozite banaka iz grupacije (uglavnom dioničara). Financijska podrška grupacije prisutna je u devet banaka u Federaciji BiH, s napomenom da je ipak koncentrirana u četiri velike banke (59%). Na ovaj način u ranijem razdoblju banke u većinskom stranom vlasništvu imale su financijsku podršku i osiguran priljev novih sredstava za financiranje od strane grupe čije su članice. Ako se ovim sredstvima dodaju i kreditne obveze i subordinirani dugovi (stavke u dopunskom kapitalu), financijska podrška banaka iz grupacije je veća (kod deset banaka) sa 31.12.2011. godine iznosi 1,71 milijardu KM ili 11,2% ukupne pasive bankarskog sektora (u ukupnim depozitima sredstva iz grupacije imaju učešće od 10,3%, a u ukupnim kreditnim obavezama 31,2% su kreditne obveze prema grupaciji). U odnosu na kraj 2010. godine ova sredstva su manja za 25,1% ili 572 milijuna KM (depoziti smanjeni za 29,6% ili 478 milijuna KM, kreditne obveze za 15,2% ili 74 milijuna KM i subordinirani krediti za 11,3% ili 21 milijun KM).

Pod pokroviteljstvom MMF i drugih financijskih institucija, FBA je bila uključena u aktivnosti na potpisivanju Memoranduma o razumijevanju s bankama-majkama iz zemalja Europske Unije čije banke-kćerke posluju na teritoriju BiH, tzv. „Bečkoj inicijativi“, kojom su banke-majke prihvatile obvezu da zadrže izloženost u Bosni i Hercegovini na nivou 31.12.2008. tijekom trajanja programa MMF-a (2009.-2012.), uzimajući u obzir raspoloživost adekvatnih kreditnih mogućnosti u BiH i u okviru definiranih valjanih praksi za upravljanje kreditnim rizikom, kapitalom i likvidnošću. S obzirom da su zbog ekonomske krize kreditne aktivnosti banaka znatno smanjene, što je rezultiralo visokom likvidnošću, te dobrom kapitaliziranošću gotovo svih banaka u F BiH čije su banke-majke potpisnice „Bečke inicijative“, trend smanjenja izloženosti iz prethodne godine nastavljen je i u 2011. godini, i to u segmentu depozitnih izvora, najvećim dijelom kod jedne banke, dok se kreditni izvori smanjuju po osnovu redovnih plaćanja dospjelih obaveza. Zbog nepovoljnih dešavanja u ekonomijama zemalja iz kojih su vlasnici banaka iz F

BiH i problema s kojima se suočavaju te zemlje, a posljedično i finansijski sustavi i bankarske grupacije, kao i najavljene mjere koje država Austrija planira poduzeti u cilju jačanja održivosti poslovnih modela velikih međunarodnih aktivnih austrijskih banaka, a time i očuvanja kreditnog rejtinga zemlje¹⁸, može se očekivati da buduća finansijska podrška matičnih grupacija biti restriktivnija, tako da će se kreditni rast u narednom razdoblju u Federaciji BiH morati više financirati iz rasta domaćih izvora.

U uvjetima krize i otežanog pristupa tržištu novca i novim sredstvima, rasta likvidnosnog rizika kao rezultata pogoršanja naplativosti kredita i rasta nenaplativih potraživanja, nezadovoljavajuće ročne strukture domaćih depozitnih izvora, očekivanog daljnjeg smanjenja stranih izvora financiranja, problem nepovoljne ročne strukture izvora financiranja, primarno depozita, kao i njihovog rasta, u narednom razdoblju bit će u fokusu kod većine banaka.

Depoziti ostalih sektora su imali umjerene promjene: depoziti vladinih institucija, nakon pada od 21% ili 186 milijuna KM, na kraju 2011. godine iznosili su 706 milijuna KM, što je 6,4% ukupnih depozita. Depoziti javnih poduzeća, nakon rasta od 6% ili 81 milijun KM, sa 31. 12. 2011. godine iznosili su 1,41 milijardu KM, dok je učešće povećano sa 11,9% na 12,8%. Relativno značajne promjene u depozitima vladinih institucija (pad) i javnih poduzeća (rast) rezultat je izdvajanja i prijenosa sredstava od cca 90 milijuna KM sa računa Federalnog ministarstva financija/financija na račun jednog javnog poduzeća.

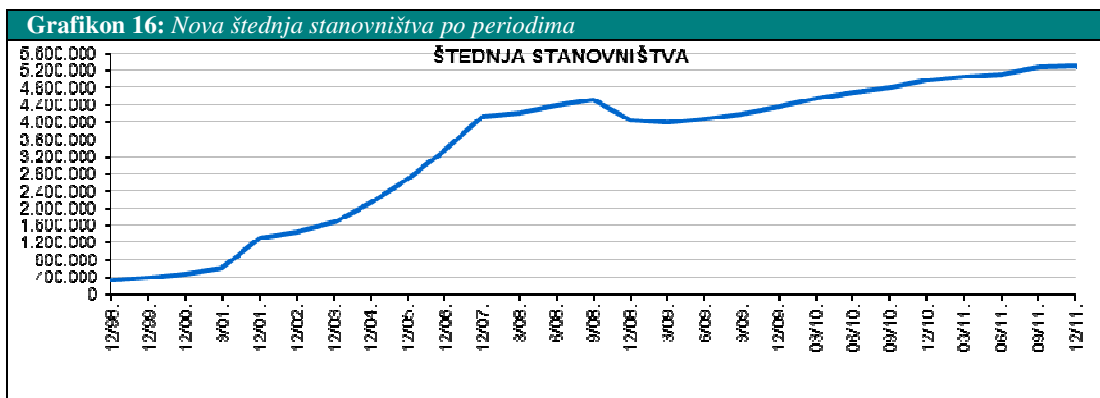
Depoziti privatnih poduzeća, s većim oscilacijama tijekom godine (značajno smanjenje u prva dva kvartala 2011. godine od 11% ili visokih 169 milijuna KM, a u drugoj polovici godine rast od 11% ili 144 milijuna KM), u 2011. godini smanjeni su za 2% ili 25 milijuna KM i 31.12.2011. s iznosom od 1,46 milijardi KM zadržali su isto učešće od 13,2%.

Valutna struktura depozita na kraju promatranog razdoblja neznatno je promijenjena: depoziti u stranoj valuti (sa dominantnim učešćem EURO) u iznosu od šest milijardi KM smanjili su učešće sa 58% na 55%, a depoziti u domaćoj valuti iznosili su pet milijardi KM, što je učešće od 45%.

Štedni depoziti, kao najznačajniji segment depozitnog i finansijskog potencijala banaka, zadržali su pozitivan trend rasta i u 2011. godini sa stopom od 7,8% ili 388 milijuna KM i sa 31.12.2011. iznosili su 5,36 milijardi KM. U usporedbi sa 2010. godinom, rast je nešto niži, odnosno stopa je manja za 6,1 postotni poen, što je nominalno 224 milijuna KM.

Tablica 16: Nova štednja stanovništva po razdobljima					
BANKE	IZNOS (u 000 KM)			INDEKS	
	31.12.2009.	31.12.2010.	31.12.2011.	3/2	4/3
1	2	3	4	5	6
Državne	35.275	47.148	50.259	134	107
Privatne	4.325.928	4.926.361	5.311.178	114	108
UKUPNO	4.361.203	4.973.509	5.361.437	114	108

¹⁸ Suština mjera je da kreditna aktivnost supsidijara austrijskih banaka u središnjoj, istočnoj i jugoistočnoj Europi (CESEE) ubuduće bude uvjetovana pojačanim održivim refinanciranjem iz domaćih izvora.

U tri najveće banke nalazi se 70% štednje, dok sedam banaka ima pojedinačno učešće manje od 1%, što iznosi svega 3,6% ukupne štednje u sustavu.

Od ukupnog iznosa štednje 32% se odnosi na štedne depozite u domaćoj valuti, a 68% u stranoj valuti.

Tablica 17: Ročna struktura štednih depozita stanovništva po razdobljima

BANKE	I Z N O S (u 000 KM)			INDEKS				
	31.12.2009.		31.12.2010.	31.12.2011.	3/2	4/3		
	1	2	3	4	5	6		
Kratkoročni štedni depoziti	2.054.197	47,1%	2.581.767	51,9%	2.606.732	48,6%	126	101
Dugoročni štedni depoziti	2.307.006	52,9%	2.391.742	48,1%	2.754.705	51,4%	104	115
UKUPNO	4.361.203	100,0 %	4.973.509	100,0 %	5.361.437	100,0 %	114	108

Ročna struktura štednih depozita blago je poboljšana, učešće dugoročnih štednih depozita, nakon rasta od 15% ili 363 milijuna KM, povećano je sa 48,1% na 51,4%, dok je kratkoročnih smanjeno sa 51,9% na 48,6%.

Dugogodišnji kontinuirani rast i pozitivni trendovi u segmentu štednje u bankama u F BiH, rezultat su, s jedne strane, jačanja sigurnosti i stabilnosti ukupnog bankovnog sustava za što je od ključnog značaja postojanje funkcionalne, efektivne i efikasne bankarske supervizije koju provodi FBA, a s druge strane, postojanje sustava osiguranja depozita, čiji je osnovni cilj povećanje stabilnosti bankarskog, odnosno financijskog sektora i zaštita štediša. U cilju očuvanja i jačanja povjerenja građana u sigurnost i stabilnost bankarskog sustava u BiH, u decembru 2008. godine iznos osiguranog depozita povećan je na 20.000 KM. Nakon toga pokrenuta je inicijativa za povećanje osiguranog depozita, tako da je od 1. travnja 2010. isti povećan na 35.000 KM, a sve poduzete aktivnosti su usmjerene na smanjenje utjecaja globalne ekonomske krize na bankovni i ukupni ekonomski sustav F BiH i BiH.

Sa 31.12.2011. ukupno 16 banaka iz Federacije BiH je uključeno u program osiguranja depozita (imaju licenciju Agencije za osiguranje depozita u BiH), a prema dostavljenim podacima u ovim bankama je deponirano 97,2% ukupnih depozita i 98,4% ukupne štednje.

Preostale tri banke ne mogu aplicirati za prijem zbog neispunjavanja kriterija koje je propisala Agencija za osiguranje depozita BH: jedna zbog postojećeg kompozitnog ranga, a dvije jer se nalaze pod privremenom upravom.

2.1.2. Kapital - snaga i adekvatnost

Kapital¹⁹ banaka u F BiH na dan 31. 12.2011. iznosio je 2,1 milijardu KM.

-u 000 KM-

Tablica 18: Regulatorni kapital								
O P I S	31.12.2010.	31.12.2011.		INDEKS				
		Po novoj metod.	Po prethodnoj metod.	5 (3/2)	6 (4/2)			
1	2	3	4	5 (3/2)	6 (4/2)			
1.a. Temeljni kapital prije umanjnja	1.885.159	2.008.081	2.012.248	107	107			
1.1. Dionički kapital-obične i trajne nekum.dion.	1.170.468	1.190.482	1.190.482	102	102			
1.2. Iznos emisiohni ažia	136.485	136.485	136.485	100	100			
1.3. Rezerve i zadržana dobit	578.206	681.114	685.281	118	119			
1.b. Odbitne stavke	313.321	351.004	315.489	112	101			
1.1. Nepokriveni gubici iz ranijih godina	92.058	250.611	250.611	272	272			
1.2. Gubitak iz tekuće godine	157.933	43.132	7.617	27	5			
1.3. Trezorske dionice	81	81	81	100	100			
1.4. Iznos nematerijalne imovine	63.249	57.180	57.180	90	90			
1. Temeljni kapital (1a-1b)	1.571.838	76%	1.657.077	80%	1.696.759	78%	105	108
2. Dopunski kapital	489.986	24%	468.030	20%	476.315	22%	96	97
2.1. Dion. kapital-trajne prior.kumul.dion.	2.829		3.090		3.090		109	109
2.2. Opće rezerve za kreditne gubitke	209.612		211.862		220.384		101	105
2.3. Iznos revidirane tekuće dobiti	52.090		62.574 ²⁰		62.337		120	120
2.4. Iznos subordinisanih dugova najviše do 50% iznosa osn.kap.	159.056		139.754		139.754		88	88
2.5. Stavke trajnog karaktera	66.399		50.750		50.750		76	76
3. Kapital (1 + 2)	2.061.824	100%	2.125.107	100%	2.173.074	100%	103	105
4. Odbitne stavke od kapitala	15.938		37.873		18.408		238	115
4.1. Ulozi banke u kap.dr.pravnih lica koji prelazi 5% temelj. kap.	15.938		18.408		18.408		115	115
4.2. Iznos nedostajućih rezervi za kreditne gub.po regulat.zahtjevu	-		19.465		-		N/a	N/a
5. Neto kapital (3- 4)	2.045.886		2.087.234		2.154.666		102	105

U 2011. godini kapital²¹ je povećan za 3% ili 63 milijuna KM u odnosu na 2010. godinu, a promjene u temeljnom i dopunskom kapitalu su utjecale na izmjenu strukture regulatornog kapitala. Temeljni kapital je povećan za 5% ili 85 milijuna KM, a učešće sa 76% na 80%, dok je dopunski smanjen za 4% ili 22 milijuna KM, što je utjecalo na pad učešća sa 24% na 20%.

Rast temeljnog kapitala je najvećim dijelom po osnovi uključivanja ostvarene dobiti za 2010. godinu u iznosu od 49 milijuna KM u zadržanu dobit i rezerve. Nakon provođenja zakonske procedure donošenja i usvajanja odluka o raspodjeli revidirane dobiti od strane skupština banaka, ostvarena dobit za 2010. godinu u iznosu od 49 milijuna KM (14 banaka) raspoređena je 90% u osnovni kapital (jedna banka je dobit usmjerila za djelomično pokriće ranijih gubitaka). Tri banke su dio dobiti u ukupnom iznosu od 4,8 milijuna KM izdvojile za isplatu dividende, a jedna banka je donijela odluku da iz zadržane dobiti isplati dividendu od 1,3 milijuna KM. Pet banaka u 2010. godini ostvarilo je gubitak u iznosu od 157,9 milijuna KM.

Nakon prvog kvartala, kada nije bilo dokapitalizacije iz eksternih izvora, tri banke su se u drugom i trećem kvartalu 2011. godine dokapitalizirale u iznosu od 17,6 milijuna KM. Jedna banka je internom dokapitalizacijom (iz rezervi) povećala dionički kapital za 2,6 milijuna KM.

Temeljni kapital je dodatno povećan za 53,4 milijuna KM, što je iznos revidirane dobiti u 2011. godini ostvarene kod dvije banke.

¹⁹ Regulatorni kapital definiran čl. 8. i 9. Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kapitalom banaka („Službene novine Federacije BiH”, broj 3/03, 18/03, 53/06, 55/07, 81/07, 6/08, 86/10, 70/11).

²⁰ Po konačnim podacima osam banaka je uključilo iznos revidirane dobiti u dopunski, a dvije u temeljni kapital.

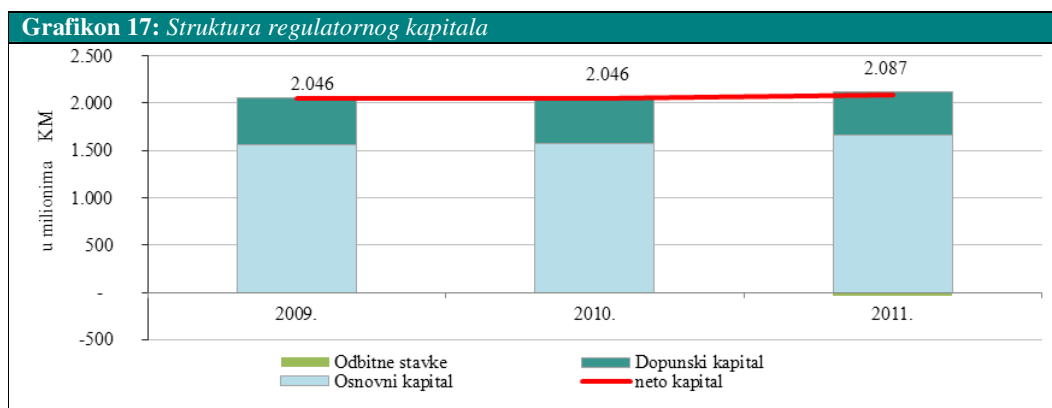
²¹ Izvor podataka je kvartalno Izvješće o stanju kapitala banaka (Obrazac 1-Tablica A), propisan Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kapitalom banaka.

Odbitne stavke (koje umanjuju temeljni kapital) su povećane za 37,7 milijuna KM i to najviše iz osnove povećanja tekućeg gubitka (iznosi 43 milijuna KM), uz istovremeno smanjenje nematerijalne imovine za šest milijuna KM. Po prethodnoj metodologiji odbitne stavke su veće za 2,2 milijuna KM, što se u cjelini odnosi na stavku „gubitak tekuće godine“.

Dopunski kapital je smanjen za 22 milijuna KM, s većim promjenama u strukturi: dobit iz 2010. godine u iznosu od 52 milijuna KM, koja je bila uključena u dopunski kapital na kraju 2010. godine, prenesena je u osnovni kapital, subordinirani dugovi (redovne otplate dospjelih obaveza) i stavke trajnog karaktera su smanjene za 34,9 milijuna KM, dok su stavke općih rezervi za kreditne gubitke (dalje ORKG) povećane za 2,5 milijuna KM. Međutim, treba istaknuti utjecaj prelaska na novu metodologiju, jer su zbog izmjene Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciji aktive i umanjenja osnovice za obračun ORKG na aktivu klasificiranu u kategoriju A-dobra aktiva, ORKG po novoj metodologiji manje za 8,5 milijuna KM. Sa 31.12.2011. godine osam banaka je uključilo tekuću revidiranu dobit u obračun dopunskog kapitala u iznosu od 62,6 milijuna KM, dok kod šest banaka, koje su ostvarile dobit u ukupnom iznosu od 10,8 milijuna KM, nije uključena u kapital.

Izmjenom regulative u odbitne stavke od kapitala uključena je nova obračunska stavka: nedostajuće rezerve za kreditne gubitke po regulatornom zahtjevu, koja je sa 31.12.2011. iznosila 19,4 milijuna KM, što je razlika između ukupno obračunatih rezervi po regulatornom zahtjevu i zbira iznosa ispravke vrijednosti bilančne aktive i rezerviranja za gubitke po izvanbilančnim stavkama, i rezervi za kreditne gubitke formiranih iz dobiti. Na kraju poslovne godine organi banke su u obvezi da prilikom donošenja odluke o raspodjele dobiti osiguraju pokriće nedostajućih RKG po regulatornom zahtjevu prije isplate dividendi (osim na prioritetne dionice) ili bilo kojih drugih isplata iz dobiti, ili iz raspoloživih kapitalnih rezervi koje se mogu koristiti za tu namjenu.

U narednom grafikonu je data struktura regulatornog kapitala.

Neto kapital je, kao i regulatorni, zbog utjecaja navedenih izmjena propisa i primjene MRS-a i uključivanja revidirane dobiti za 2011. godinu, povećan za 2% ili 41 milijun KM i sa 31.12.2011. godine iznosi 2,1 milijardu KM.

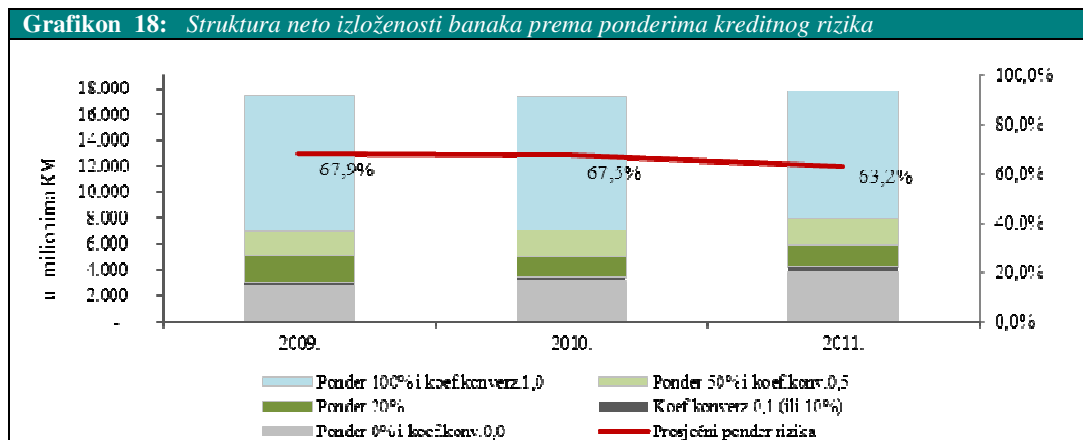
Stopa kapitaliziranosti banaka izražena kao odnos kapitala i aktive sa 31.12.2011. iznosila je 13,1%, što je na istoj razini kao i na kraju 2010. godine.

Jedan od najvažnijih pokazatelja snage i adekvatnosti kapitala²² banaka jeste koeficijent adekvatnosti kapitala, izračunat kao odnos neto kapitala i rizikom ponderirane aktive. Ovaj koeficijent je na nivou bankarskog sektora sa 31. 12. 2011. godine iznosio 17,1% što je za 0,9 postotna poena više nego na kraju 2010. godine, a razlog je smanjenje ukupnih ponderiranih rizika za 4% ili 473 milijuna KM, te povećanje neto kapitala za 2% ili 41 milijun KM.

U narednoj tablici daje se struktura neto izloženosti banaka prema ponderima kreditnog rizika, odnosno koeficijenta konverzije za vanbilančne stavke.

-u 000 KM-

Tablica 19: Struktura neto izloženosti banaka prema ponderima kreditnog rizika					
O P I S	31.12.2009.	31.12.2010.	31.12.2011.	INDEKS	
1	2	3	4	5 (3/2)	6 (4/3)
UKUPNA IZLOŽENOST (1+2):	17.365.860	17.354.697	17.743.664	100	102
1 Aktiva bilance stanja	14.996.473	14.887.124	14.917.399	99	100
2. Izvanbilančne pozicije	2.369.387	2.467.573	2.826.265	104	115
RASPORED PO PONDERIMA RIZIKA I KOEFICIJENTIMA KONVERZIJE					
Ponder 0%	2.818.501	3.147.567	3.721.678	112	118
Ponder 20%	2.035.902	1.640.802	1.674.585	81	102
Ponder 50%	50.633	42.576	83.165	84	195
Ponder 100%	10.091.437	10.056.179	9.437.971	100	94
Koef.konverzije 0,0	0	0	54.529	N/a	N/a
Koef.konverzije 0,1	218.339	220.264	445.006	101	202
Koef.konverzije 0,5	1.813.163	1.923.685	1.938.449	106	101
Koef.konverzije 1,0	337.885	323.624	388.281	96	120
RIZIK PONDERIRANE AKTIVE I KREDITNIH EKVALENTA	11.790.234	11.713.116	11.216.477	99	96
Prosječni ponder rizika	67,9%	67,5%	63,2%	N/a	N/a

Iako je ukupna neto izloženost banaka koja se ponderira u 2011. godini povećana za 2% ili 389 milijuna KM, na što je najviše uticao rast izvanbilančnih stavki (uglavnom s koeficijentom konverzije 0,1), rizik ponderirane aktive i kreditnih ekvivalenata imao je suprotan smjer, odnosno pad od 496 milijuna KM (sa 11,71 milijardu KM na 11,22 milijarde KM), a dva su osnovna razloga: zbog izmjene regulative povećane su stavke koje se ponderiraju ponderom nula uz istovremeno smanjenje stavki koje se ponderiraju ponderom 100%, te restrukturiranje kreditnog portfelja kod jedne banke, odnosno smanjenje neto kredita po toj osnovi za cca 360

²² Zakonom propisana minimalna stopa adekvatnosti kapitala iznosi 12%.

milijuna KM, što je neutralizirano rastom kreditnog portfelja kod ostalih banaka. Promjena metodologije isključivo se reflektirala na ponderirane stavke aktive, tako da je po prethodnoj metodologiji rizik ponderirane aktive i kreditnih ekvivalenata sa 31.12.2011. godine veći za 504 milijuna KM i iznosi 11,72 milijarde KM. S druge strane, ponderirani operativni rizik (POR) je povećan za 23 milijuna KM (iznosi 966 milijuna KM), što je sve zajedno rezultiralo smanjenjem ukupnih ponderiranih rizika za 4% ili 473 milijuna KM.

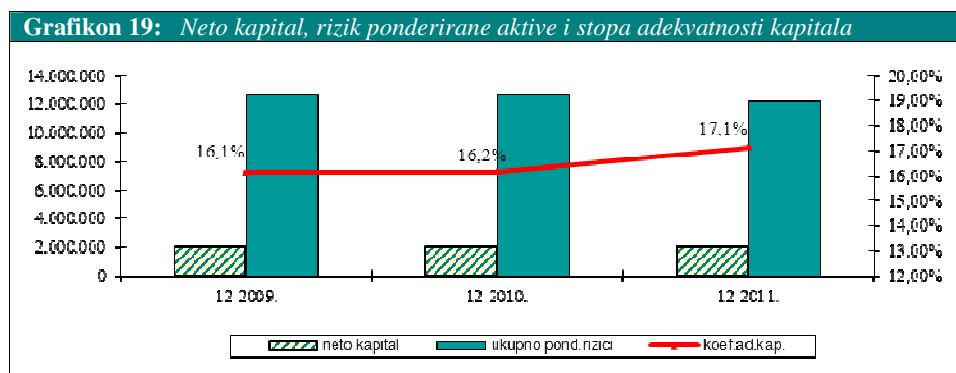
Na kraju 2011. godine učešće ponderirane aktive izložene kreditnom riziku iznosilo je 92%, a operativnom riziku 8%.

FBA je, vršeći nadzor poslovanja i finansijskog stanja banaka u FBiH, u skladu sa zakonskim ovlastima, a u cilju jačanja sigurnosti i banaka pojedinačno i sustava u cjelini, nalagala bankama poduzimanje odgovarajućih aktivnosti na jačanju kapitalne osnove i osiguranju kapitala adekvatnog visini i profilu postojeće i potencijalne izloženosti svim rizicima koji su imanentni bankarskom poslovanju. U uvjetima djelovanja ekonomske krize i rasta kreditnog rizika uzrokovanog padom kvalitete kreditnog portfelja, što je dovelo do pada profitabilnosti kod većine banaka i poslovanja s gubitkom ili znatno manjom dobiti nego u razdoblju prije krize, ovaj zahtjev ima prioritetan značaj i zato je segment kapitala pod kontinuiranim pojačanim supervizorskim nadzorom. Jedna od mjera koje je FBA poduzela u cilju očuvanja kapitalne osnove i sigurnosti i stabilnosti banaka je i preporuka bankama da ostvarenu dobit za 2011. godinu ne usmjeravaju u isplatu dividendi nego u jačanje kapitalne osnove.

- 000 KM-

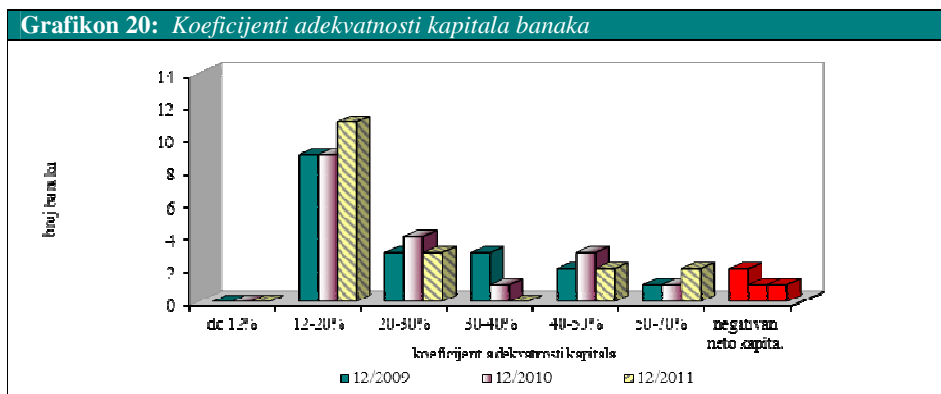
Tablica 20: Neto kapital, ukupni ponderirani rizici i stopa adekvatnosti kapitala

O P I S	31.12.2009.	31.12.2010.	31.12.2011.		INDEKS		
			Po novoj metod.	Po prethodnoj metod.	6(3/2)	7(4/3)	8(5/3)
1	2	3	4	5			
1. NETO KAPITAL	2.046.414	2.045.886	2.087.234	2.154.666	100	102	105
2. RIZIK PONDERIRANE AKTIVE I KRED. EKVIVALENATA	11.790.234	11.713.116	11.216.477	11.720.303	99	96	100
3. POR (PONDERIRANI OPERATIVNI RIZIK)	882.928	942.707	965.932	965.932	107	102	102
4. UKUPNI PONDERIRANI RIZICI (2+3)	12.673.162	12.655.823	12.182.409	12.686.235	100	96	100
5. STOPA NETO KAPITALA (ADEKVATNOSTI KAPITALA) (1/4)	16,1%	16,2%	17,1%	16,9%	101	106	104

Stopa adekvatnosti kapitala bankarskog sustava sa 31.12.2011. iznosi 17,1%, što je i dalje znatno više od zakonskog minimuma (12%) i predstavlja zadovoljavajuću kapitaliziranost ukupnog sustava i jaku osnovu i temelj za očuvanje njegove sigurnosti i stabilnosti.

Od ukupno 19 banaka u F BiH sa 31.12.2011., 18 banaka imalo je koeficijent adekvatnosti kapitala veći od zakonom propisanog minimuma od 12%, jedna banka pod privremenom upravom ima koeficijent manji od 12%, odnosno negativan koeficijent adekvatnosti kapitala. Prema analitičkim podacima na kraju 2011. godine pet banaka je imalo stopu adekvatnosti kapitala nižu nego prethodne godine, u rasponu od 1,9 do 7,4 procentna poena, dok je kod 13 banaka bolja.

U nastavku se daje pregled stopa adekvatnosti kapitala kod 18 banaka u odnosu na zakonski minimum od 12%:

- 11 banaka ima stopu između 13,7% i 19,7%,
- šest banaka ima stopu između 23,2% i 53,2%,
- jedna banka ima stopu 66,0%.

Kao i do sada, prioritetan zadatak većine banaka u sustavu je daljnje jačanje kapitalne osnove, a u fokusu su velike banke u sustavu, što je nužno za jačanje stabilnosti i sigurnosti i banaka i ukupnog bankarskog sustava, posebno zbog promjena u poslovnom i operativnom okruženju u kojem banke u Federaciji BiH posluju, djelovanja i utjecaja svjetske financijske i ekonomske krize i na našu zemlju i negativnih efekata koje ova kriza ima na bankarski sektor i ukupnu ekonomiju BiH. Nakon izbijanja krize, zbog pogoršanja kreditnog portfelja i rasta nenaplativih potraživanja, kapital banaka je pod pojačanim supervizorskim nadzorom, kako ne bi došlo do ugrožavanja stabilnosti banaka i erozije kapitalne osnove na raznu koja bi ugrozila ne samo poslovanje banaka, nego utjecala na stabilnost ukupnog bankovnog sustava.

2.1.3. Aktiva i kvaliteta aktive

Stupanjem na snagu Zakona o računovodstvu i reviziji u Federaciji Bosne i Hercegovine, banke su počevši od 31.12.2011. dužne sačinjavati i prezentirati financijska izvješća sukladno Međunarodnim računovodstvenim standardima (MRS) i Međunarodnim standardima financijskog izvješćivanja (MSFI), pri čemu se za priznavanje i mjerenje financijske imovine i obveza primjenjuje MRS 39 - Financijski instrumenti, priznavanje i mjerenje i MRS 37- Rezerviranja, potencijalne obveze i potencijalna sredstva.

Najvažnije promjene koje su imale značajan utjecaj na pokazatelje kvalitete aktive su:

- izmjene u pogledu evidentiranja E kategorije: aktiva i suspendirana kamata klasificirana u kategoriju E i evidentirana u izvanbilančnoj evidenciji preknjižena je u bilančnu evidenciju i izvještajno iskazana u bilanci stanja sa 31.12.2011.;
- izmijenjeni način formiranja rezervi za kreditne gubitke (dalje RKG) za rizične bilančne i izvanbilančne stavke. Po novoj metodologiji banke su obvezne procjenu vrijednosti svoje imovine vršiti u skladu sa MRS/MSFI i umanjenja vrijednosti imovine knjižiti

kroz troškove formirajući ispravke vrijednosti za bilančne stavke i rezerviranja za rizične izvanbilančne stavke, dok su regulatorne RKG zadržane kao obračunska kategorija;

- izmjena regulative FBA u dijelu koji se odnosi na definiranje stavki koje se klasificiraju, odnosno koje su izložene kreditnom riziku i stavki koje se ne klasificiraju.

Dakle, prilikom procjene izloženosti banaka kreditnom riziku, banke su dužne i dalje obračunavati RKG u skladu sa kriterijima iz Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka, uvažavajući već formirane ispravke vrijednosti bilančne aktive i rezerviranja za gubitke po vanbilančnim stavkama koje se evidentiraju u knjigama banaka, kao i RKG formirane iz dobiti (na računima kapitala), koje su nastale kod prve procjene i vrednovanja finansijskih stavki banke u skladu s MRS 39 i MRS 37, kao razlika do tada formiranih RKG i ispravke vrijednosti i rezerviranja za izvanbilančne stavke.

Ako je iznos obračunatih RKG po regulatornom zahtjevu veći od zbroja iznosa ispravke vrijednosti bilančne aktive i rezerviranja za gubitke po izvanbilančnim stavkama i već formiranih RKG, ovu utvrđenu razliku banke su obvezne tretirati kao nedostajuće RKG u skladu sa zahtjevom FBA. Navedeni iznos nedostajućih RKG po regulatornom zahtjevu predstavlja odbačenu stavku od kapitala banaka.

Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka utvrđeni su kriteriji za procjenu izloženosti banaka kreditnom riziku ocjenom kvalitete njihove aktive i adekvatnosti rezervi za kreditne i druge gubitke prema rizičnosti plasmana i sredstava-stavki bilance i izvanbilančnih stavki.

U cilju boljeg razumijevanja utjecaja navedenih izmjena na pokazatelje kvalitete aktive, u nastavku će za određene stavke i indikatore biti navedeni i podaci po prethodnoj metodologiji.

-u 000 KM-

Tablica 21: Aktiva (bilanca i izvanbilanca), RKG po regulatoru i ispravke vrijednosti po MRS-u	
O P I S	31.12.2011.
1. RIZIČNA AKTIVA ²³	13.301.153
2. OBRAČUNATE REGULATORNE REZERVE ZA KREDITNE GUBITKE	1.290.421
3. ISPRAVKA VRIJEDNOSTI I REZERVIRANJA ZA IZVANB. STAVKE	1.037.061
4. POTREBNE REGULATORNE REZERVE IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUBITKE	253.360
5. FORMIRANE REGULATORNE REZERVE IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUBITKE	292.214
6. NEDOSTAJUĆI IZNOS REGULATORNIH REZERV IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUBITKE	19.465
7. NERIZIČNE STAVKE	5.787.457
8. UKUPNA AKTIVA (1+7)	19.088.610

Ukupna aktiva s izvanbilančnim stavkama (aktiva)²⁴ banaka u F BiH sa 31.12.2011. iznosila je 19,1 milijardu KM i u odnosu na kraj 2010. godine veća je za 6% ili jednu milijardu KM (po prethodnoj metodologiji ukupna aktiva iznosi 18 milijardi KM i manja je za 1% ili 127 milijuna KM). Rizična aktiva iznosi 13,3 milijarde KM i veća je za 2% ili 247 milijuna KM. Dva su ključna događaja uticala na rizičnu aktivu, s jedne strane povećanje od 681 milijun KM (E kategorija) i smanjenje od 426 milijuna KM (efekti izmjene regulative kod definiranja stavki koje se klasificiraju). Ako isključimo navedene efekte, rizična aktiva bi po prethodnoj metodologiji ostala na istom nivou. Međutim, treba uzeti u obzir i efekt restrukturiranja aktive

²³ Isključen iznos plasmana i potencijalnih obveza od 173.301 t/KM osiguranih novčanim depozitom.

²⁴ Aktiva definirana člankom 2. Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka („Službene novine F BiH“, broj 3/03, 54/04, 68/05, 86/10, 6/11, 70/11, 85/11; 85/11-prečišćeni tekst).

kod jedne velike banke u sustavu koja je prenijela značajan iznos aktive na drugi pravni entitet i na taj način utjecala na smanjenje rizične aktive za četiri postotna poena.

Nerizične stavke iznose 5,8 milijardi KM ili 30% ukupne aktive s izvanbilancom i veće su za 15% ili 752 milijuna KM u odnosu na kraj 2010. godine, najvećim dijelom zbog izmjene regulative (stavki aktive koje se ne klasificiraju), koja je utjecala na povećanje nerizičnih stavki za 871 milijun KM (bilanca za 426 milijuna KM, a izvanbilanca za 445 milijuna KM), kao i smanjenje stavki koje su i ranije bile nerizične za cca 119 milijuna KM. Po prethodnoj metodologiji iste bi imale pad od 2%.

Ukupne obračunate RKG po regulatornom zahtjevu iznose 1,3 milijarde KM, a formirane ispravke vrijednosti bilančne aktive i rezerviranja za gubitke po izvanbilančnim stavkama jedna milijarda KM. Razlika od 253 milijuna KM je iznos potrebnih regulatornih rezervi, koje se uspoređuju s već formiranim regulatornim rezervama iz dobiti (na razini sustava iznose 292 milijuna KM) kod svake pojedinačne banke, što je rezultiralo nedostajućim iznosom regulatornih rezervi²⁵ od 19 milijuna KM²⁶, koji su banke dužne pokriti iz tekuće dobiti prilikom raspodjele dobiti za 2011. godinu ili iz ostalih rezervi koje se mogu koristiti za tu namjenu.

Tablica 22: Ukupna aktiva, bruto bilančna aktiva, rizične i nerizične stavke aktive

OPIS	IZNOS (u 000 KM)						INDEKS	
	31.12.2010.	Strukt. %	31.12.2011.			Strukt. %		
			Po novoj metod.	Strukt. %	Po prethodnoj metod.		Strukt. %	
1.	2	3	4	5	6	7	8 (4/2)	9 (6/2)
Kredit	9.244.429	86,4	9.292.751	85,2	9.276.630 ²⁷	87,1	101	100
Kamate	51.348	0,5	108.647	1,0	56.669	0,5	212	110
Dospjela potraživanja	566.629	5,3	935.014	8,6	401.810	3,8	165	71
Potraživanja po plać. garancijama	553	0,0	24.808	0,2	728	0,0	4486	132
Ostali plasmani	410.797	3,8	171.052	1,6	446.167	4,2	42	109
Ostala aktiva	427.890	4,0	371.474	3,4	470.957	4,4	87	110
1.RIZIČNA BILANČNA AKTIVA	10.701.646	100,0	10.903.746	100,0	10.652.961	100,0	102	100
2. NERIZIČNA BILANČNA AKTIVA	5.035.264		5.290.275		4.864.323		105	97
3.BRUTO BILANČNA AKTIVA (1+2)	15.736.910		16.194.021		15.517.284		103	99
4.RIZIČNA IZVANBILANCA	2.352.092		2.397.407		2.392.674		102	102
5.NERIZIČNA IZVANBILANCA	0		497.182		52.180		n/a	n/a
6.UKUPNE IZVANBILANČNE STAVKE (4+5)	2.352.092		2.894.589		2.444.854		123	104
7.RIZIČNA AKTIVA S IZVANBILANCOM (1+4)	13.053.738		13.301.153		13.045.635		102	100
8. NERIZIČNE STAVKE (2+5)	5.035.264		5.787.457		4.916.503		115	98
9. AKTIVA S IZVANBILANCOM (3+6)	18.089.002		19.088.610		17.962.138		106	99

Bruto bilančna aktiva²⁸ iznosi 16,2 milijarde KM, veća je za 3% ili 457 milijuna KM (po prethodnoj metodologiji pad od 1%), a rizična bilančna aktiva iznosi 11 milijardi KM što je 67,3% bruto bilančne aktive, veća je za 2% nego na kraju 2010. godine (po prethodnoj metodologiji je ista). Nerizična bilančna aktiva iznosi 5,3 milijarde KM sa rastom od 5% ili 255 milijuna KM (po prethodnoj metodologiji pad od 3%). Izvanbilančne rizične stavke i po novoj i prethodnoj metodologiji iznose 2,4 milijarde KM i veće su za 2% u odnosu na 2010. god. Nerizična izvanbilanca iznosi 497 milijuna KM (po prethodnoj metodologiji iznosi 52 milijuna KM).

²⁵ Nedostajući iznos regulatornih rezervi uključuje samo iznos iskazan kao pozitivna razlika između potrebnih i formiranih RKG.

²⁶ Odbitna stavka u obračunu regulatornog kapitala.

²⁷ Isključen iznos kredita od 119.860 hiljada KM pokriven novčanim depozitom (uključen u nerizičnu bilančanu aktivu).

²⁸ Izvor podataka: Izvješće o klasifikaciji aktive bilance i izvanbilančnih stavki banaka.

Nakon negativnih trendova u 2009. i 2010. godini u segmentu kreditiranja kao ključnoj djelatnosti banaka, zbog utjecaja krize na ukupnu ekonomiju i gospodarstvo u BiH i pogoršanje stanja u realnom sektoru, zatim smanjenja potrošnje stanovništva, ali i restriktivnije i opreznije politike kreditiranja banaka, blagi rast kredita iz druge polovice 2010. godine je nastavljen i u 2011. godini. Krediti su sa 31.12.2011. godine iznosili 10,4 milijarde KM i veći su za 4,3% ili 432 milijuna KM s učešćem u aktivi od 68,6%, što je za 2,4 postotna poena više u odnosu na kraj 2010. godine.

Međutim, ako se isključi efekt primjene MRS-a 39, odnosno E kategorija (otpisani krediti) koja je preknjižena iz izvanbilance u bilancu banaka, krediti bilježe pad od 2% ili 183 milijuna KM, s učešćem u aktivi od 65,4%. Na navedeni pad kredita najviše je utjecala jedna velika banka u sustavu, čije je smanjenje kredita imalo negativan efekt na stopu rasta kredita na razini sustava od sedam postotnih poena. Ukoliko bi se isključio utjecaj navedene banke, koji je, s druge strane, imao pozitivan efekt na pokazatelje kvalitete aktive, za preostali dio banaka koeficijenti kvalitete aktive i dalje imaju trend pogoršanja kroz rast nekvalitetnih kredita, ali u znatno manjem opsegu nego prethodne godine.

U 2011. godini plasirano je ukupno 5,6 milijardi KM novih kredita, što je 13% ili 665 milijuna KM više u odnosu na 2010. godinu. Od ukupno plasiranih kredita na gospodarstvo se odnosi 69%, a na stanovništvo 28,6%. Ročna struktura novoodobrenih kredita je neznatno promijenjena u korist kratkoročnih kredita u odnosu na kraj 2010. godine, učešće dugoročnih iznosilo je 49%, a kratkoročnih 51% (31.12.2010: isto učešće od 50%).

FBA je bila uključena u aktivnosti na potpisivanju Memoranduma o razumijevanju s bankama-majkama iz zemalja Europske unije čije banke - kćerke posluju na teritoriju BiH, tzv „Bečkoj inicijativi“, čime se trebaju osigurati dodatna financijska sredstva za kreditiranje realnog sektora, jer svako pogoršanje ekonomije može se negativno odraziti na rejting banaka-kćerki, a samim tim i oslabiti rejting matičnih banaka.

Tri najveće banke u F BiH s iznosom kredita od 6,1 milijardu KM imaju učešće od 59% u ukupnim kreditima na razini sustava.

Trend i promjena učešća pojedinih sektora u ukupnoj strukturi kredita dati su u sljedećoj tablici.

-u 000 KM-

SEKTORI	31.12.2010.		31.12.2011.				INDEKS	
	Iznos	Učešće %	Po novoj metod.		Po prethodnoj metod.			
			Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %		
1	2	3	4	5	6	7	8(4/2)	9(6/4)
Vladine institucije	126.328	1,3	125.827	1,2	125.827	1,3	100	100
Javna poduzeća	238.105	2,4	257.547	2,5	257.547	2,6	108	108
Privatna poduzeća i društ.	4.815.426	48,2	4.917.787	47,2	4.561.721	46,6	102	95
Bankarske institucije	10.975	0,1	16.411	0,2	16.411	0,2	149	149
Nebankarske financijske instit.	37.235	0,4	40.978	0,4	40.978	0,4	110	110
Gradani	4.733.198	47,4	5.041.388	48,4	4.783.066	48,8	106	101
Ostalo	20.644	0,2	13.478	0,1	13.479	0,1	65	65
UKUPNO	9.981.911	100,0	10.413.416	100,0	9.799.029	100,0	104	98

S aspekta sektora kojima su banke plasirale kredite, kretanja u 2011. godine mogu se ocijeniti pozitivnim zbog porasta plasmana privatnim poduzećima, kao i blagog porasta plasmana stanovništvu, nakon što su u 2010. godini i u I. kvartalu 2011. godine bilježili pad od 1%. U odnosu na kraj 2010. godine krediti dati privatnim poduzećima su veći za 2% ili 102 milijuna KM (po prethodnoj metodologiji pad od 5% ili 254 milijuna KM zbog isključenja E kategorije i već spomenutog efekta restrukturiranja kod jedne banke od 527 milijuna KM za koliko su

smanjeni krediti ovom sektoru), iznose 4,9 milijardi KM ili 47,2% ukupnih kredita (na kraju 2010. godine 48,2%). Krediti dati stanovništvu povećani su za 6% ili 308 milijuna KM (po prethodnoj metodologiji rast je 1% ili 50 milijuna KM), iznose pet milijardi KM, što je učešće od 48,4% (na kraju 2010. godine 47,4%).

Prema dostavljenim podacima od banaka sa stanjem 31.12.2011., s aspekta strukture kredita stanovništvu po namjeni, povećano je učešće kredita odobrenih za financiranje potrošnih dobara²⁹, sa 72% na 73%, dok je učešće stambenih kredita smanjeno sa 25% na 24%, a sa preostalih 3% kreditirani su mali zanati, mali biznis i poljoprivreda.

Tri najveće banke u sustavu plasirale su stanovništvu 61%, a privatnim poduzećima 56% ukupnih kredita danih ovim sektorima (na kraju 2010. godine stanovništvo 65,4%, privatna poduzeća 59%).

Valutna struktura kredita: najveće učešće od 66% ili 6,9 milijardi KM imaju krediti odobreni s valutnom klauzulom (EUR: 6,6 milijardi KM ili 96%, CHF: 290 milijuna KM ili 4%), krediti u domaćoj valuti 33% ili 3,4 milijarde KM, a najmanje učešće od samo 1% ili 147 milijuna KM imaju krediti u stranoj valuti (EUR: 119 milijuna KM ili 81%, CHF: 15 milijuna KM ili 10%). Ukupan iznos kredita u CHF valuti od 305 milijuna KM iznosi 3% ukupnog kreditnog portfelja i skoro cijeli iznos se odnosi na jednu banku u sustavu.

Budući da su plasmani, odnosno krediti najrizičniji dio aktive banaka, njihova kvaliteta predstavlja jednu od najznačajnijih determinanti stabilnosti i uspješnosti poslovanja banaka. Ocjena kvalitete aktive je ustvari ocjena izloženosti kreditnom riziku plasmana banke, odnosno identificiranje potencijalnih kreditnih gubitaka.

Kvaliteta aktive i izvanbilančnih rizičnih stavki, opći kreditni rizik, potencijalni kreditni gubici po kategorijama klasifikacije³⁰ dani su u sljedećoj tablici.

Tablica 24: Klasifikacija aktive, opći kreditni rizik (OKR) i potencijalni kreditni gubici (PKG)											
Kategorija klasifikacije	IZNOS (u 000 KM) I UČEŠĆE (u%)									INDEKS	
	31.12.2010.			31.12.2011.							
				Po novoj metod.			Po prethodnoj metod.				
	Klasif. aktiva	Učešće %	OKR PKG	Klasif. aktiva	Učešće %	OKR PKG	Klasif. aktiva	Učešće %	OKR PKG		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11(5/2)	12(8/2)
A	10.477.329	80,3	209.555	10.593.224	79,6	211.862	11.019.176	84,5	220.384	101	105
B	1.645.750	12,6	132.048	1.365.077	10,3	115.911	1.365.077	10,5	116.124	83	83
C	471.505	3,6	113.962	282.081	2,1	67.798	282.081	2,1	67.798	60	60
D	455.303	3,5	258.297	375.474	2,8	209.551	375.474	2,9	209.551	82	82
E	3.851	0,0	3.851	685.297	5,2	685.299	3.827	0,0	3.827	n/a	99
Rizična ak. (A-E)	13.053.738	100,0	717.713	13.301.153	100,0	1.290.421	13.045.635	100,0	617.684	102	100
Klasifikovana (B-E)	2.576.409	19,7	508.158	2.707.929	20,4	1.078.559	2.026.459	15,5	397.300	105	79
Nekvalitetna (C-E)	930.659	7,1	376.110	1.342.852	10,1	962.648	661.382	5,1	281.176	144	71
Nerizična akt.³¹	5.035.264			5.787.457			4.916.503			115	98
UKUPNO (rizična i nerizična)	18.089.002			19.088.610			17.962.138			106	99

²⁹ Uključeno kartično poslovanje.

³⁰ U skladu s člankom 22. stavak (7) Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banke su dužne da formiraju i kontinuirano održavaju rezerve za OKR i PKG u sljedećim postotcima po kategorijama : A 2%, B 5% do 15%, C 16% do 40%, D 41% do 60% i E 100%.

³¹ Stavke aktive koje se, u skladu s člankom 2. stavak (2) Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka, ne klasificiraju i stavke na koje se, u skladu sa čl.22. stavak (8) Odluke, ne obračunavaju rezerve za OKG od 2%.

Ako se analizira kvaliteta rizične aktive kroz kretanje i promjene ključnih pokazatelja, može se konstatirati da je u 2011. godini zabilježeno blago pogoršanje kvalitete aktive, a razlog je isključivo uključivanje stavki klasificiranih u E kategoriju. Međutim, ako se isključe efekti izmjene metodologije, može se uočiti značajno poboljšanje pokazatelja kvalitete aktive. Najveći utjecaj imala je jedna velika banka, koja je procesom restrukturiranja aktive prenijela značajan iznos nekvalitetne aktive na drugi pravni entitet, i na taj način smanjila na razini sustava sljedeće pokazatelje učešća u rizičnoj aktivi: klasificirane i nekvalitetne aktive za tri postotna poena i PKG za 1,4 procentna poena. Kod ostalih banaka pokazatelji su imali blage oscilacije (poboljšanje ili pogoršanje), odnosno pet banaka ima pokazatelje učešća klasificirane u odnosu na rizičnu aktivu lošije od bankarskog sektora (bez E kategorije šest banaka), a šest banaka ima učešće nekvalitetne u odnosu na rizičnu lošije od bankarskog sektora (bez E kategorije tri banke).

Klasificirana aktiva je sa 31.12.2011. godine iznosila 2,7 milijardi KM, a nekvalitetna 1,3 milijarde KM (31.12.2010. godine: 2,6 milijardi KM i 931 milijun KM). Po prethodnoj metodologiji iznose dvije milijarde KM, odnosno 661 milijun KM.

Klasificirana aktiva (B-E) je veća za 5% u odnosu na prethodnu godinu, B kategorija je smanjena za 17% ili 281 milijun KM, a nekvalitetna aktiva (C-E) povećana za 44% ili 412 milijuna KM. Ako isključimo efekte primjene nove metodologije, i klasificirana i nekvalitetna aktiva su manje za 21%, odnosno za 29%, isključivo zbog navedenog efekta prijenosa nekvalitetne aktive kod jedne banke.

Kao rezultat navedenog, indikatori kvalitete aktive iskazani kao odnos, odnosno učešće pojedinih kategorija u rizičnoj aktivi su blago pogoršani u odnosu na kraj 2010. godine. Koeficijent klasificirane i rizične aktive iznosi 20,4% što je za 0,7 postotnih poena više nego na kraju 2010. godine. Ako se podaci za 2010. godinu prilagode i uključi E kategorija, navedeni koeficijent iznosi 23,8%, tako da je realno na kraju 2011. godine niži za 3,4 postotna poena. Učešće klasificirane aktive, bez E kategorije, u rizičnoj aktivi na kraju 2011. godine iznosi 15,5% (12/10:19,7%).

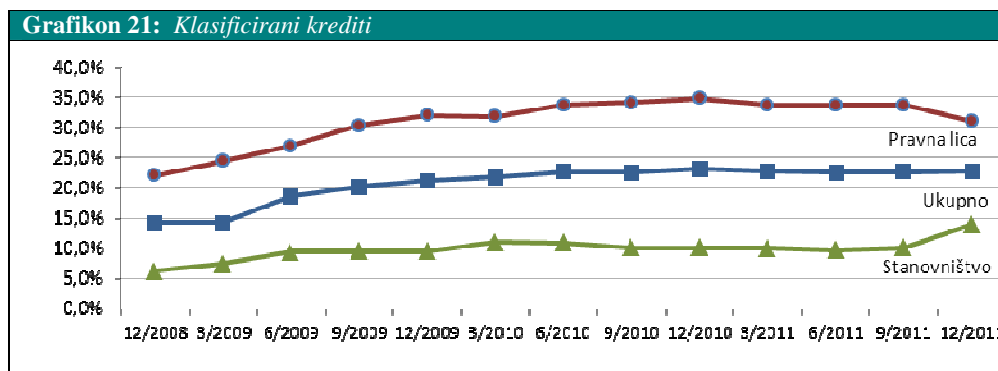
Ako se analizira odnos i trend samo nekvalitetne i rizične aktive, sa 31.12.2011. godine ovaj koeficijent je također blago pogoršan i iznosio je 10,1%, što je još uvijek relativno nizak omjer, a u odnosu na kraj 2010. godine veći je za 2,9 postotnih poena. Ako se podaci za 2010. godinu prilagode i uključi E kategorija, navedeni koeficijent iznosi 11,8%, tako da je realno na kraju 2011. godine niži za 1,7 postotnih poena. Ako se analizira trend nekvalitetne aktive bez E kategorije, navedeni koeficijent je bolji i iznosi 5,1% (12/10:7,1%). Međutim, isti treba uzeti s dozom rezerve, imajući u vidu da učešće B kategorije u rizičnoj aktivi iznosi 10,5%, te sumnju da dio plasmana koji su iskazani u ovoj kategoriji imaju lošiju kvalitetu i da trebaju biti kategorizirani kao nekvalitetna aktiva.

Sektorska analiza podataka temelji se na pokazateljima kvaliteta kredita danih za dva najznačajnija sektora: pravnim osobama i stanovništvu. Dva navedena pokazatelja za ove sektore se značajno razlikuju i ukazuju na postojanje veće izloženosti kreditnom riziku, a time i potencijalnim kreditnim gubicima, kod kredita plasiranim pravnim osobama.

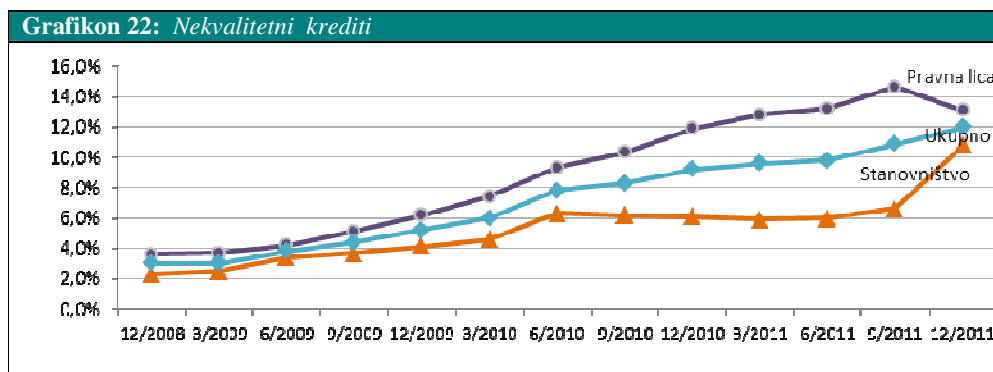
Tablica 25: Klasifikacija kredita datih stanovništvu i pravnim osobama

Kategorija klasifikacije	IZNOS (u 000 KM) I UČEŠĆE (u%)												INDEKS
	31.12.2010.						31.12.2011.						
	Stanovni štvo	Učešće %	Pravna lica	Učešće %	UKUPNO		Stanovni štvo	Učešće %	Pravna lica	Učešće %	UKUPNO		
1	2	3	4	5	6 (2+4)	7	8	9	10	11	12 (8+10)	13	14(12/6)
A	4.257.408	89,95	3.422.650	65,21	7.680.058	76,94	4.333.709	85,97	3.704.037	68,95	8.037.747	77,19	105
B	185.851	3,93	1.201.981	22,94	1.387.832	13,90	164.303	3,26	961.222	17,89	1.125.525	10,81	81
C	125.114	2,65	336.038	6,36	461.152	4,62	128.579	2,55	143.050	2,66	271.628	2,61	58
D	164.826	3,47	288.042	5,49	452.868	4,54	156.475	3,10	207.653	3,87	364.128	3,49	80
E	1	0,00	0	0,00	1	0,00	258.322	5,12	356.066	6,63	614.388	5,90	n/a
UKUPNO	4.733.200	100,0	5.248.711	100,0	9.981.911	100,00	5.041.388	100,0	5.372.028	100,0	10.413.416	100,00	104
Klas. kred. B-E	475.792	10,05	1.826.061	34,79	2.301.853	23,06	707.679	14,04	1.667.991	31,04	2.375.669	22,81	103
Nekv. kred C-E	289.941	6,13	624.080	11,89	914.021	9,16	543.376	10,78	706.769	13,16	1.250.144	12,00	137
		47,42		52,58		100,00		48,39		51,61		100,00	
Učešće po sektorima u klasifikovanim kreditima, nekvalitetnim kreditima i B kategoriji:													
Klasifikacija B-E		20,67		79,33		100,00		29,79		70,21		100,00	
Nekvalitetna C-E		31,72		68,28		100,00		43,46		56,54		100,00	
Kategorija B		13,39		86,61		100,00		14,60		85,40		100,00	

Zbog preknjižavanja E kategorije (otpisani krediti) iz izvanbilance u bilancu banaka pokazatelji kvalitete aktive su lošiji u 2011. godini u odnosu na prethodnu godinu, posebno učešće nekvalitetnih kredita, kao rezultat rasta ukupnih nekvalitetnih kredita za 37% ili 336 milijuna KM i to pravnih lica za 13% ili 83 milijuna KM i stanovništva za 87% ili 253 milijuna KM, a što je dovelo do porasta učešća nekvalitetnih kredita sa 9,16% na 12%, te negativno uticalo na ostale pokazatelje za ova dva sektora i ukupnog kreditnog portfelja. Po prethodnoj metodologiji (bez E kategorije) pokazatelji su znatno bolji, odnosno učešće nekvalitetnih kredita iznosi 6,5% zbog pada nekvalitetnih kredita za 278 milijuna ili 30% (uglavnom pravnih lica za 273 milijuna KM ili 44%). Međutim, ponovno treba istaći ogroman utjecaj jedne banke na ukupan bankovni sustav, odnosno na poboljšanje navedenih pokazatelja (izmiještanjem značajnog iznosa nekvalitetnih kredita na drugi pravni entitet), posebno na pokazatelj učešća nekvalitetnih kredita koji je poboljšana za četiri postotna poena.

Od ukupnih kredita odobrenih pravnim osobama u iznosu od 5,4 milijarde KM, sa 31.12.2011. 31% ili 1,7 milijardi KM (po prethodnoj metodologiji 26,2% ili 1,3 milijarde KM) je klasificirano u kategorije B do E (na kraju 2010. godine 34,8% ili 1,8 milijardi KM), dok je od ukupno odobrenih kredita stanovništvu u iznosu od pet milijardi KM, u navedene kategorije klasificirano 14% ili 708 milijuna KM, a po prethodnoj metodologiji 9,4% ili 449 milijuna KM (na kraju 2010. godine 10,05% ili 476 milijuna KM).

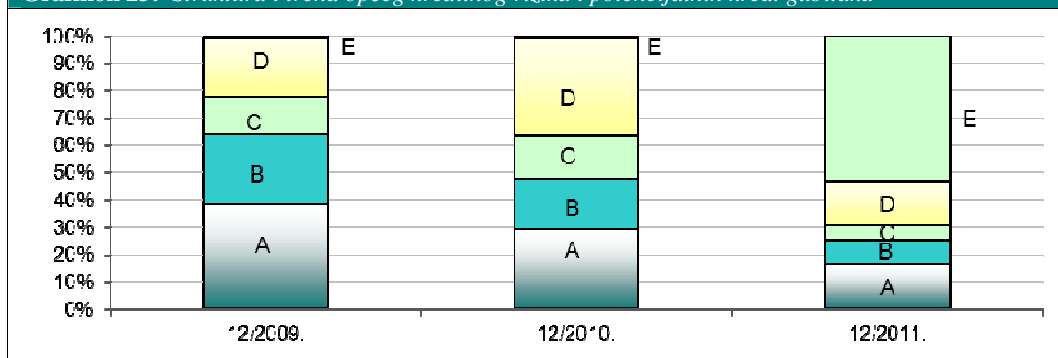
Od kredita plasiranih pravnim osobama kao nekvalitetni krediti klasificirano je 13,2% ili 707 milijuna KM (po prethodnoj metodologiji 7,0% ili 351 milijun KM) od ukupnih kredita odobrenih ovom sektoru (sa 31.12.2010. iznosili su 624 milijuna KM, što je 11,89% ukupnih kredita). Za sektor stanovništva isti iznose 10,8% ili 543 milijuna KM, a po prethodnoj metodologiji su znatno manji (6% ili 285 milijuna KM), što je skoro isto u odnosu na prethodnu godinu (31.12.2010. godine 6,13% ili 290 milijuna KM). Blago pogoršanje ovog pokazatelja za oba sektora je rezultat primjene nove metodologije (E kategorija), dok je realno, ako se uspoređi pokazatelj izračunat po prethodnoj metodologiji na kraju 2011. godine, evidentno značajno poboljšanje, na što je, kao što je više puta navedeno, najviše utjecalo smanjenje nekvalitetnih kredita pravnih osoba kod jedne banke.

Razina općeg kreditnog rizika i procijenjenih potencijalnih kreditnih gubitaka po kategorijama klasifikacije, utvrđenih u skladu s kriterijima i metodologiji propisanoj u odlukama FBA, njihov trend i struktura na razini bankarskog sektora dani su u sljedećoj tablici i grafikonu.

Tablica 26: Struktura i trend općeg kreditnog rizika i potencijalnih kreditnih gubitaka

Kategorija klasifikacije	IZNOS (u 000 KM) I STRUKTURA (u%)							INDEKS	
	31.12.2010.		31.12.2011.						
	2	3	Po novoj metod.		Po prethod.metod.		8 (4/2)	9 (6/2)	
A	209.555	29,2	211.862	16,4	220.384	35,7	101	105	
B	132.048	18,4	115.911	9,0	116.124	18,8	88	88	
C	113.962	15,9	67.798	5,3	67.798	11,0	59	59	
D	258.297	36,0	209.551	16,2	209.551	33,9	81	81	
E	3.851	0,5	685.299	53,1	3.827	0,6	n/a	99	
UKUPNO	717.713	100,0	1.290.421	100,0	617.684	100,0	180	86	

Grafikon 23: Struktura i trend općeg kreditnog rizika i potencijalnih kred. gubitaka

Analizirajući razinu obračunatih RKG ukupno i po kategorijama klasifikacije, u odnosu na kraj 2010. godine, rezerve za opći kreditni rizik (za kategoriju A) i potencijalne kreditne gubitke su skoro dva puta veće (80% ili 573 milijuna KM) i iznose 1,3 milijarde KM. Tri su ključna događaja koja su imala efekt na RKG: E kategorija koja je podignuta iz izvanbilance u bilancu banaka, za koju se obračunata RKG u 100%-tnom iznosu i koja je povećala RKG za 681 milijun KM, zatim izmjena regulative FBA, odnosno stavki aktive koja se smatra rizičnom, što je uticalo na smanjenje RKG za A kategoriju za 8,5 milijuna KM, te već navedeni proces restrukturiranja aktive kod jedne banke koji je značajno uticao na smanjenje RKG. Uzimajući u obzir navedeno, RKG po prethodnoj metodologiji imaju pad od 14% ili 100 milijuna KM: rezerve za opći kreditni rizik (A kategorija) su veće za 5% ili 11 milijuna KM, zbog rasta kreditnog portfelja od 5,8% ili 485 milijuna KM (kod 18 banaka). RKG za B kategoriju, zbog smanjenja iste za 278 milijuna KM, najviše reklasificiranjem u lošije kategorije, smanjene za 12% ili 16 milijuna KM. Zbog pada nekvalitetne aktive (C i D kategorija) za 29% ili 270 milijuna KM (po prethodnoj metodologiji), smanjene su i rezerve za ove najlošije kredite za 25% ili 95 milijuna KM, isključivo zbog provedene transakcije kod navedene banke.

Jedan od najvažnijih pokazatelja kvalitete aktive je odnos potencijalnih kreditnih gubitaka (PKG) i rizične aktive s izvanbilansom. Ovaj pokazatelj iznosi 8,1% i manji je za 0,7 postotnih poena u odnosu na 2010. godinu (po prethodnoj metodologiji je skoro tri puta manji i iznosi 3% i za 0,9 postotnih poena je manji u odnosu na kraj 2010. godine).

Sa 31.12.2011. banke su prosječno za B kategoriju imale obračunate rezerve po stopi od 8,5%, za C kategoriju 24,0%, D kategoriju 55,8% i E 100% (na kraju 2010. godine: B 8%, C 24,2%, D 56,7% i E 100%).

U skladu sa MRS/MSFI banke su obvezne umanjenja vrijednosti imovine knjižiti kroz troškove formirajući ispravke vrijednosti za bilančne stavke i rezerviranja za rizične izvanbilančne stavke (ranije troškovi RKG).

Pregled ukupnih stavki aktive (bilanca i izvanbilanca) i stavki u statusu neizmirenja obveza (default), kao i pripadajuće ispravke vrijednosti i rezerviranja (utvrđenih u skladu sa internim metodologijama banaka čiji je minimum elemenata propisan regulativom FBA) na razini bankarskog sektora dani su u sljedećoj tablici.

Tablica 27: Procjena i vrednovanje rizičnih stavki po MRS-u 39 i MRS-u 37

Opis	IZNOS (u 000 KM) I UČEŠĆE (u%)			
	31.12.2011.			
	Stanovništvo	Pravna lica	UKUPNO	
1	2	3	4 (2+3)	5
1. RIZIČNA AKTIVA (a+b)	n/a	n/a	13.301.153	100,0%
a) Stavke u statusu neizmirenja obveza (default)	472.449	906.786	1.379.235	10,4%
a.1. bilančne stavke u defaultu	468.027	880.744	1.348.771	
a.2. izvanbilančne stavke u defaultu	4.422	26.042	30.464	
b) Stavke u statusu izmirenja obveza (performing assets)	n/a	n/a	11.921.918	89,6%
1.1 UKUPNE ISPRAVKE VRIJEDNOSTI RIZIČNE AKTIVE (a+b)	n/a	n/a	1.037.061	100,0%
a) Ispravke vrijednosti za default	264.956	484.406	749.362	72,3%
a.1. Ispravke vrijednosti bilančnih stavki u defaultu	263.482	479.052	742.534	
a.2. Rezerve za izvanbilancu u defaultu	1.474	5.354	6.828	
b) Ispravke vrijednosti za performing assets (IBNR ³²)	n/a	n/a	287.699	27,7%
2. UKUPNI KREDITI (a+b)	5.041.388	5.372.028	10.413.416	100,0%
a) Krediti u defaultu (non-performing loans)	457.740	874.075	1.331.815	12,8%
b) Krediti u statusu izmirenja obveza (performing loans)	4.583.648	4.497.953	9.081.601	87,2%
2.1. ISPRAVKA VRIJEDNOSTI KREDITA (a+b)	n/a	n/a	929.579	100,0%
a) Ispravka vrijednosti kredita u defaultu	254.744	446.548	701.292	75,4%
b) Ispravka vrijednosti performing kredita (IBNR kredita)	n/a	n/a	228.287	24,6%
Pokrivenost stavki u statusu neizmirenja obveza (default)	56,1%	53,4%	54,3%	
Pokrivenost stavki u statusu izmirenja obveza (performing assets)	-	-	2,4%	
Učešće kredita u defaultu u ukupnim kreditima	9,1%	16,3%	12,8%	

Od ukupne rizične aktive na stavke u defaultu se odnosi 10,4% ili 1,4 milijarde KM (pravne osobe 907 milijuna KM, a stanovništvo 472 milijuna KM), a na stavke aktive u statusu izmirenja obaveza (performing assets) 89,6% ili 11,9 milijardi KM. Ukupne ispravke vrijednosti iznose jednu milijardu KM, od toga se na stavke u default-u (status neizmirenja obveza) odnosi 72,3% ili 749 milijuna KM, a na stavke u statusu izmirenja 27,7% ili 288 milijun KM (IBNR). Pokrivenost ispravicima vrijednosti stavki u statusu neizmirenja obveza (defaultu) iznosi 54,3%, a stavki u statusu izmirenja obveza (performing assets) 2,4%, a ukupne ispravke vrijednosti iznose 7,8% rizične aktive, što je manje od pokazatelja pokrivenosti rizične aktive obračunatim regulatornim rezervama za kreditne gubitke koji iznosi 9,7%.

Učešće kredita u defaultu u ukupnim kreditima iznosi 12,8% (za pravne osobe 16,3%, a za stanovništvo 9,1%), a svih stavki u defaultu u ukupnoj rizičnoj aktivi 10,4% i neznatno je veće od učešća nekvalitetne aktive po regulatoru (10,1%), što je rezultat internih metodologija kod većine banaka, koje prilikom procjene ispravaka vrijednosti bilančnih stavki i rezerviranja za rizične izvanbilančne stavke, kao osnovu za procjenu koriste potraživanje na razini klijenta, bez obzira što sva potraživanja nisu u potpunosti u statusu neizmirenja nego samo određene partije.

³² IBNR (identified but not reported)-latentni gubici.

Zbog trenda rasta nenaplativih potraživanja, odnosno kašnjenja klijenata u plaćanju dospjelih kreditnih obveza došlo je do aktiviranja jamstava kod jednog broja kredita u kašnjenju, koji su imali ovakvu vrstu osiguranja, tako da je teret otplate tih kredita pao na jamce, odnosno žirante. FBA je od 31.12.2009. propisala izvješće o otplati kredita na teret jamaca, s ciljem prikupljanja, praćenja i analize podataka o kreditima koje otplaćuju jamci. Prema izvješćima banaka u F BiH sa 31.12.2011. godine 3.576 jamaca je ukupno otplatilo 14 milijuna KM od ukupno odobrenog iznosa kredita od 80 milijuna KM (3.122 kreditne partije), što je za 7% manje u odnosu na iznos otplate na teret jamaca sa 31.12. 2010. (15 milijuna KM otplatila su 3.767 jamaca, dok je iznos ukupno odobrenih kredita bio 101 milijun KM-3.192 kreditne partije). Stanje preostalog duga iznosi 47 milijuna KM (31. 12. 2010.: 63 milijuna KM). Iz navedenih podataka može se zaključiti da se u 2011. godini smanjio iznos kredita koje otplaćuju jamci, stanje preostalog duga, kao i iznos otplate na teret jamaca, na što je najviše utjecalo vraćanje jednog dijela iznosa otplate kredita na glavnog dužnika. Učešće iznosa kredita i broja kreditnih partija koje otplaćuju jamci u odnosu na podatke za ukupan sustav je nizak i iznosi svega 0,45% i 0,25%.

U cilju ublažavanja negativnih efekata globalne financijske i ekonomske krize, a vodeći računa o očuvanju stabilnosti bankarskog sektora, FBA je krajem 2009. godine donijela Odluku o privremenim mjerama za reprogram kreditnih obveza fizičkih i pravnih osoba³³.

Osnovni cilj donošenja ovakvih privremenih mjera bio je stimuliranje banaka na “oživljavanje” kreditne aktivnosti, a restrukturiranjem postojećih potraživanja, bez povećanja cijene kredita i troškova za postojeće dužnike, pomoći i fizičkim i pravnim osobama da prevladaju situaciju u kojoj su se našli zbog utjecaja ekonomske krize (smanjena platežna sposobnost, kod fizičkih osoba zbog gubitka posla, kašnjenja plaće, smanjenja plaća i sl., a kod pravnih zbog povećane nelikvidnosti, značajnog smanjenja poslovnih aktivnosti, vrlo teškog stanja u realnom sektoru uopće i sl.).

Postupajući po navedenoj Odluci, banke u Federaciji BiH su u 2011. godini, od ukupno primljenih 466 zahtjeva za reprogram kreditnih obveza odobrile 435 zahtjeva u ukupnom iznosu od 80 milijuna KM ili 93%, što je za 37% manje u usporedbi sa 2010 god. Od ukupnog iznosa odobrenih reprogramiranih obveza na pravne osobe se odnosi 78 milijuna KM, a na fizičke osobe dva milijuna KM.

Neto efekt na rezerve za kreditne gubitke po osnovi izvršenih reprograma je povećanje od 539 tisuća KM. Treba istaći da je bilo suprotnih kretanja, odnosno i povećanja i smanjenja RKG po ovoj osnovi, što je na kraju rezultiralo navedenim neto efektom.

Reprogramirani krediti za 2011. godinu u odnosu na ukupne kredite 31.12.2011. imaju učešće od svega 0,77% (za sektor pravnih osoba u odnosu na portfelj pravnih osoba ovaj postotak iznosi 1,45%, dok je za sektor stanovništva 0,04%).

Iz navedenih podataka može se zaključiti da je i po broju i po iznosu reprogramiranih kreditnih obveza rezultat relativno skroman, ako se to uspoređuje i s ukupnim kreditnim portfeljem i po sektorima (za pravne i fizičke osobe).

Iako rezultati i efekti primjene Odluke nisu značajni, ocjenjuje se da je donošenje ovakvog propisa bilo izuzetno važno, odnosno ovakvih mjera privremenog karaktera u uvjetima izraženog djelovanja financijske i ekonomske krize i na financijski i na realni sektor u F BiH bilo je nužno, te je imalo pozitivan efekt na dužnike (i fizičke i pravne osobe), olakšavajući im servisiranje dugova u skladu s njihovim platežnim mogućnostima. Stoga je prolongiranje promjene Odluke

³³ “Službene novine F BiH”, br.2/10 i 1/12.

do kraja 2012. godine opravdano, posebno zbog činjenice da je utjecaj krize još uvijek evidentan.

Analiza kvalitete aktive, odnosno kreditnog portfelja pojedinačnih banaka, kao i on site kontrole u samim bankama, ukazuju da je kreditni rizik dominantni rizik kod najvećeg broja banaka, a zabrinjava činjenica da jedan broj banaka ima neadekvatne prakse upravljanja, odnosno ocjene, mjerenja, praćenja i kontrole kreditnog rizika i klasifikaciju aktive, što se u on site kontrolama utvrdilo kroz značajne iznose nedostajućih rezervi za kreditne gubitke, koje su banke formirale po nalogu FBA.

FBA je bankama, kod kojih je kontrolom ocijenjena slaba kvaliteta aktive i slabe prakse upravljanja kreditnim rizikom, naložila korektivne mjere u smislu izrade operativnog programa koji mora sadržavati plan aktivnosti na poboljšanju postojećih praksi upravljanja kreditnim rizikom, odnosno kvalitete aktive, smanjenje postojećih koncentracija, te rješavanje problema nekvalitetne aktive i sprječavanje njezinog daljnjeg pogoršanja. Izvršavanje naloga FBA se kontinuirano nadzire kroz pojačan postkontrolni postupak na temelju izvješća i ostale dokumentacije dostavljene od strane banaka, kao i provjere istog ciljanim on site kontrolama. Nadzor ovog segmenta poslovanja je pojačan zbog evidentnih negativnih trendova, što značajno utječe i na pogoršanje profitabilnosti banaka i slabljenje kapitalne osnove kod nekih banaka, zbog čega banke moraju pravovremeno poduzeti aktivnosti na pribavljanju kapitala iz eksternih izvora.

Transakcije s povezanim osobama

U svom poslovanju banke su izložene raznim vrstama rizika, od kojih poseban značaj ima rizik vezan za transakcije s osobama povezanim s bankom.

FBA je, u skladu sa Bazelskim standardima, uspostavila određena opreznosna načela i zahtjeve vezane za transakcije s osobama povezanim s bankom, što je regulirano Odlukom o minimalnim standardima za poslovanje banaka s osobama povezanim s bankom, u kojoj su propisani uvjeti i način poslovanja banaka s povezanim osobama. Na temelju te Odluke i Zakona o bankama Nadzorni odbor banke, a na prijedlog direktora, dužan je donijeti posebne politike banke za poslovanje s povezanim osobama i pratiti njihovu primjenu.

Odlukama FBA propisan je i poseban set izvješća koji obuhvaćaju transakcije s jednim dijelom povezanih osoba, i to kredite i potencijalne i preuzete izvanbilančne obveze (garancije, akreditivi, preuzete kreditne obveze) kao najčešći i najrizičniji vid transakcija između banaka i povezanih osoba.

Set propisanih izvješća uključuje podatke o kreditima danim sljedećim kategorijama povezanih osoba:

- dioničarima banke s više od 5% glasačkih prava,
- članovima Nadzornog odbora i uprave banke i
- supsidijarnim osobama i drugim poduzećima povezanim s bankom.

Tablica 28: Transakcije s povezanim osobama					
Opis	DANI KREDITI ³⁴			INDEKS	
	31.12.2009.	31.12.2010.	31.12.2011.	3/2	4/3
1	2	3	4	5	6
Dioničarima sa više od 5% glasačkih prava, sups. i drugim povezanim pred.	29.191	84.600	131.962	290	156
Članovima Nadzornog odbora i Odbora za reviziju	470	375	400	80	107
Upravi banke	2.193	2.239	2.170	102	97
UKUPNO	31.854	87.214	134.532	274	154
Potencijalne i preuzete izvanbil. obveze	5.137	22.653	29.818	441	132

U promatranom razdoblju kreditne izloženosti prema osobama povezanim s bankom su povećane za 54% zbog povećanja izloženosti kod dvije velike banke, a potencijalne obveze su povećane za 32%. Iz prezentiranih podataka može se zaključiti da se i dalje radi o malom iznosu kreditno-garancijskih poslova s povezanim osobama i da je razina rizika niska. FBA posebnu pažnju (pri on site kontrolama) usmjerava na poslovanje banaka s povezanim osobama, naročito ocjeni sustava identifikacije i monitoringa izloženosti riziku poslovanja s povezanim osobama. Kontrolori FBA na licu mjesta daju naloge za otklanjanje uočenih propusta u određenim rokovima i pokreću prekršajne postupke, a sastavni dio tih aktivnosti je i praćenje i nadzor provođenja danih naloga u postkontrolnom postupku. To se pozitivno odrazilo na ovaj segment poslovanja, jer je u bankama značajno poboljšana kvaliteta upravljanja ovim rizikom.

2.2. Profitabilnost

Kao što je i prethodno navedeno, dva su ključna događaja imala značajan utjecaj na ukupne pokazatelje poslovanja bankovnog sustava: s jedne strane, nastupila je izmjena regulative, a s druge strane, implementiran je projekt restrukturiranja kreditnog portfelja kod jedne velike banke.

Efekti navedenih događaja na račun dobiti i gubitka se mogu promatrati u kontekstu usporedbe nove i prethodne metodologije s podacima za prošlu godinu, te analize realnosti trenda kretanja pokazatelja profitabilnosti za 2011. godinu. Konkretno, izmjenom regulative nastupile su sljedeće promjene vezane za profitabilnost:

- primjenom MRS-a 39 i MRS-a 37, ispravka vrijednosti rizične aktive, rezerviranja za potencijalne obveze i ostala vrijednosna usklađivanja su trošak u računu dobiti i gubitka, dok su rezerve za kreditne gubitke u skladu s regulatornim zahtjevom obračunska kategorija, odnosno njihovo formiranje nije više na teret (trošak) računa dobiti i gubitka;
- kamatni prihod koji se obračunava na nekvalitetnu aktivu priznaje se u skladu sa MRS/MSFI;
- strukturalna promjena za naplatu E kategorije (prema staroj metodologiji naplata ranije otpisanih potraživanja) više nije stavka koja se prikazuje u okviru ostalih operativnih prihoda, nego kao smanjenje rezerviranja, što se reflektira u računu dobiti i gubitka na poziciju troškovi ispravke vrijednosti.

Prema podacima iz financijskog izvješća koji prikazuje uspješnost poslovanja banaka, odnosno iz računa dobiti i gubitka za 2011. godinu, na razini bankovnog sustava u Federaciji BiH ostvaren je pozitivan financijski rezultat - dobit u iznosu od 84 milijuna KM, dok je prema revidiranim podacima za 2010. godinu ostvaren izuzetno visok gubitak u iznosu od 103 milijuna KM. Najveći efekt na ostvarenje pozitivnog financijskog rezultata na razini bankovnog sustava

³⁴ Pored kredita, uključena i ostala potraživanja, deponirana sredstva i plasmani dioničarima (financijskim institucijama) sa više od 5% glasačkih prava.

jeste smanjenje visokog gubitka kod jedne banke (za cca 101 milijun KM), koji je u 2010. godini bio za 36 milijuna KM veći od gubitka na razini sustava, zatim značajno povećanje dobiti kod banaka koje su pozitivno poslovale prošle godine (za 73 milijuna KM), posebno kod dvije najveće banke u sustavu koje su nositelji profitabilnosti, te ostvarenje dobiti kod banaka koje su negativno poslovale (efekt 15 milijuna KM). Analizirajući po kvartalima tijekom 2011. godine pojedinačne banke, može se zaključiti da su do IV. kvartala bila prisutna pozitivna kretanja u smislu rasta ostvarene dobiti kod većine banaka, dok je u posljednjem kvartalu ostvarena dobit znatno manja, posebno kod velikih banaka, dok je kod jedne banke gubitak značajno smanjen.

Ako analiziramo utjecaj nove metodologije, treba istaknuti da je negativan, odnosno po prethodnoj metodologiji na razini ukupnog sustava dobit iznosi 122 milijuna KM, a razlika od 38 milijuna KM, za koliko je manja dobit po novoj metodologiji, je neto rezultat iznosa efekta povećanja dobiti kod navedene banke od 53 milijuna KM (po prethodnoj metodologiji rezerve za kreditne gubitke za kreditni portfelj koji je prenesen na drugi pravni subjekt bile bi prihod u računu dobiti i gubitka) i iznosa od 15 milijuna KM za koliko se financijski rezultat kod ostalih banaka razlikuje po prethodnoj metodologiji. Dakle, može se zaključiti da izmjena regulative nije imala značajan utjecaj na financijski rezultat najvećeg broja banaka, a samo kod jedne banke efekti su značajni.

Dok su kamatni prihodi zabilježili skroman rast, kamatni rashodi zabilježili su značajan pad što je rezultiralo povećanjem neto kamatnog prihoda koji je u potpunosti odredio rast ukupnog prihoda, što je i najvećim dijelom utjecalo na poboljšanje profitabilnosti, dok je s druge strane zabilježeno smanjenje troškova ispravke vrijednosti u odnosu na troškove rezervi za kreditne gubitke na kraju 2010. godine.

Positivan financijski rezultat od 127 milijuna KM ostvarilo je 15 banaka i isti je veći za 131% ili 72 milijuna KM nego u 2010. godini. Prema prethodnoj metodologiji, pozitivan financijski rezultat od 130 milijuna KM ima 15 banaka i isti je više nego dvostruko veći ili 75 milijuna KM nego u 2010. godini. Ovdje je neophodno istaknuti utjecaj jedne banke kod koje je razlika u financijskom rezultatu prema dvjema metodologijama u potpunoj suprotnosti (prema novoj metodologiji gubitak, prema prethodnoj dobit). Ta banka je implementirala projekt restrukturiranja, prijenosom značajnog iznosa nekvalitetne aktive na drugi pravni entitet. Istodobno, gubitak u poslovanju u iznosu od 43 milijuna KM iskazan je kod četiri banke i isti je manji za 73% ili 115 milijuna KM u odnosu na 2010. godinu, dok je prema prethodnoj metodologiji gubitak u poslovanju u iznosu od osam milijuna KM iskazan kod četiri banke i isti je manji za 95% ili 150 milijuna KM.

Detaljniji podaci dani su u sljedećoj tablici.

-000 KM-

Tablica 29: Ostvareni financijski rezultat: dobit/gubitak

Opis	31.12.2009.		31.12.2010.		31.12.2011.			
	Iznos	Broj banaka	Iznos	Broj banaka	Po novoj metod.		Po prethodnoj metod.	
					Iznos	Broj banaka	Iznos	Broj banaka
1	2	3	4	5	6	7	8	
Gubitak	-52.966	7	-157.933	5	-43.060	4	-7.617	4
Dobit	53.773	13	54.957	14	126.692	15	129.541	15
Ukupno	807	20	-102.976	19	83.632	19	121.924	19

Kao i u ostalim segmentima, i u ovom su prisutne koncentracije: od ukupno ostvarene dobiti (126,7 milijuna KM) 74% ili 93,8 milijuna KM se odnosi na dvije najveće banke u sustavu, čiji je udio aktive u bankarskom sektoru 50%, dok se u ukupnom gubitku od 43 milijuna KM samo na jednu veliku banku u stranom vlasništvu, koja se, sa učešćem aktive 9,7%, u sustavu nalazi na trećem mjestu, odnosi 87,5% ili 37,8 milijuna KM (u istom razdoblju prošle godine gubitak te banke iznosio je 138,7 milijuna KM). Analitički podaci pokazuju da ukupno pet banaka ima lošiji financijski rezultat (za dva milijuna KM), dok 14 banaka ima bolji rezultat (za 189 milijuna

KM).

Na temelju analitičkih podataka, kao i pokazatelja za ocjenu kvalitete profitabilnosti (visina ostvarenog financijskog rezultata-dobit/gubitak i koeficijenta koji se koriste za ocjenu profitabilnosti, produktivnosti i efikasnosti poslovanja, te drugih parametara vezanih za ocjenu uspješnosti poslovanja) evidentno je da je ukupna profitabilnost sustava poboljšana u odnosu na prethodnu godinu, a posebno kod velikih banaka koje su nositelji profitabilnosti, koje su ostvarile znatno veću dobit nego prošle godine.

Na razini sustava ostvaren je ukupan prihod u iznosu od 889 milijuna KM (prema prethodnoj metodologiji 920 milijuna KM), sa stopom rasta od 3% ili 29 milijuna KM u odnosu na 2010. godinu. Ukupni nekamatni rashodi iznose 790 milijuna KM (prema prethodnoj metodologiji 783 milijuna KM), sa stopom pada od 17% ili 164 milijuna KM, što se pozitivno odrazilo na ukupan financijski rezultat sektora.

Evidentno je intenziviranje kreditnih aktivnosti kod većine banaka tijekom 2011. godine, što je rezultiralo rastom prosječnih kredita za 4%, međutim, s druge strane smanjenje prosječne kamatne stope na kredite rezultirao je na i dalje prisustvo stagnacije na razini kamatnih prihoda. Naime, u 2011. godini ostvareni su kamatni prihodi u iznosu od 867 milijuna KM, što je za 1% ili 10 milijuna KM više nego 2010. godine, a učešće u strukturi ukupnog prihoda je smanjeno sa 99,7% na 97,4%. Najveće učešće imaju prihodi od kamata po kreditima koji su smanjeni za 1% ili devet milijuna KM, a učešće sa 90,6% na 86,5% kao rezultat smanjenja prosječnih aktivnih kamatnih stopa na kredite za promatrano razdoblje sa 7,92% na 7,53%. Prema prethodnoj metodologiji iznos kamatnih prihoda po kreditima je 747 milijuna KM i u odnosu na 2010. godinu manji su za 4% ili 32 milijuna KM. Na ovoj poziciji je evidentna razlika između dvije metodologije, a razlika se odnosi na efekt primjene MRS/MSFI (unwinding) kod četiri banke u iznosu od 23 milijuna KM. U strukturi kamatnih prihoda po kreditima najveći dio (53%) odnosi se na kamatne prihode od kreditnih plasmana stanovništvu, koji su u odnosu na prošlu godinu manji za 4%, a u ukupnom kreditnom portfelju imaju učešće od 48%. Slijede prihodi od kamata na kredite dane privatnim poduzećima sa učešćem od 44% i rastom od 1% u odnosu na prošlu godinu i učešćem u kreditnom portfelju od 47%. Na temelju ovoga se može zaključiti da je kreditni portfelj stanovništva još uvijek profitabilniji za banke i manje rizičan s obzirom na nižu razinu nekvalitetnih kredita u strukturi kreditnih plasmana, ali i zbog većih kamatnih stopa na kredite plasirane stanovništvu, koje su u 2011. godini u prosjeku bile veće za cca 2,2 postotna poena od kamatnih stopa na kredite poduzećima. Značajan rast od 64% ili devet milijuna KM imali su prihodi po kamatonosnim računima kod depozitnih institucija, a njihovo učešće je povećano sa 1,7% na 2,6%.

Pozitivna kretanja zabilježena su u kamatnim rashodima, koji su u odnosu na prethodnu godinu imali znatno veću stopu pada (10%) u odnosu na stopu rasta kamatnih prihoda (1%) Kamatni rashodi iznose 294 milijuna KM, a njihovo učešće u strukturi ukupnog prihoda smanjeno je sa 37,9% na 33,1%. Kamatni rashodi po depozitima, kao najveća stavka i relativno i nominalno u iznosu u ukupnim kamatnim rashodima, smanjeni su za 14% ili 37 milijuna KM što je rezultat prvenstveno smanjenja kamatnih stopa i na kratkoročne i na dugoročne depozite, te prosječnih kamatonosnih depozita za 0,6%. Prosječna kamatna stopa na depozite smanjena je sa 2,6% na 2,26%, dok je u 2009. godini iznosila 3,07%. Najveći pad kamatnih rashoda po depozitima zabilježen je kod stanovništva (13% ili 17,3 milijuna KM). Nakon značajnog pada kamatnih rashoda po uzetim kreditima i ostalim pozajmicama u istom razdoblju prošle godine (41%), što je bila posljedica kako redovitih otplata, tako i, manjim dijelom, prijevremenih, čemu su banke pribjegavale radi smanjivanja troškova uslijed visoke likvidnosti, u 2011. godini bilježe rast od 10% ili četiri milijuna KM, sa neznatnim povećanjem učešća sa 5,1% na 5,4%.

Kao rezultat pada kamatnih rashoda (-10%) i kamatnih prihoda koji stagniraju (1%), neto

kamatni prihod porastao je za 8% ili 41 milijun KM i iznosi 572 milijuna KM (po prethodnoj metodologiji 549 milijuna KM), s povećanim učešćem u strukturi ukupnog prihoda sa 61,8% na 64,3% .

Operativni prihodi iznose 317 milijuna KM i u odnosu na 2010. godinu manji su za 4% ili 12 milijuna KM, a njihovo učešće u strukturi ukupnog prihoda je smanjeno je sa 38,2% na 35,6%. Prema prethodnoj metodologiji operativni prihodi iznose 371 milijun KM, a razlika od 54 milijuna KM je iznos naplaćenih ranije otpisanih potraživanja, koji po novoj metodologiji nije više stavka ostalih operativnih prihoda, nego se netira na poziciji troškova ispravke vrijednosti (prihodi od smanjenja rezerviranja). U okviru operativnih prihoda najveće učešće imaju naknade za izvršene usluge koje bilježe rast od 3% ili šest milijuna KM.

Ukupni nekamatni rashodi iznose 790 milijuna KM i u odnosu na 2010. godinu manji su za 17% ili 164 milijuna KM, prvenstveno kao rezultat izrazitog smanjenja troškova ispravke vrijednosti, odnosno prema ranijoj metodologiji troškova rezervi za kreditne gubitke. Istodobno, njihovo učešće u strukturi ukupnog prihoda smanjeno je sa 111% na 89%.

Troškovi rezervi za kreditne gubitke imali su izuzetno visok rast u 2010. godini u odnosu na 2009. godinu (63%), dok su u 2011. godini, odnosno prema novoj metodologiji troškovi ispravke vrijednosti, nominalno i relativno imali značajan pad od 51% ili 196 milijuna KM (i u poređenju prema prethodnoj metodologiji taj pad je također izražen: 53% ili 203 milijuna KM), iznose 190 milijuna KM, a njihovo učešće u strukturi ukupnog prihoda znatno je smanjeno sa 44,9% na 21,3%. Suprotan trend i kretanje imali su operativni troškovi, s rastom od 4% ili 18 milijuna KM, od toga su troškovi fiksne aktive sa imali rast od 3% i iznose 158 milijuna KM, a troškovi plaća i doprinosa rast od 3% i iznose 251 milijun KM .

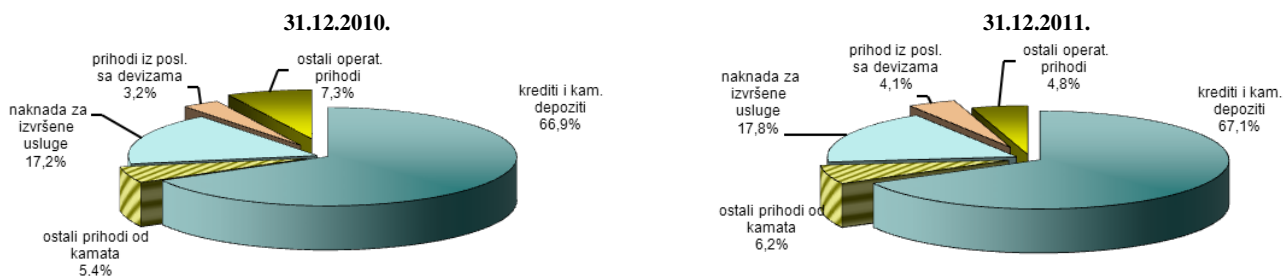
Broj zaposlenih na razini bankovnog sustava je u usporedbi sa 2010. godinom smanjen za 19, a s druge strane je aktiva banaka porasla za 115 milijuna KM, te je aktiva po zaposlenom na razini sustava neznatno veća (za 1%).

Trend i struktura ukupnih prihoda i rashoda daje se u sljedećim tablicama i grafikonima.

- u 000 KM-

Struktura ukupnih prihoda	31.12.2010.		31.12.2011.				INDEKS	
	Iznos	%	Po novoj metod.		Po preth.metod.			
			%	%	Iznos	%		
1	2	3	4	5	6	7	8 (4/2)	9 (6/2)
I. Prihodi od kamata i slični prihodi								
Kamatonsni rač. depozita kod depoz.inst.	14.388	1,2	23.545	2,0	23.545	1,9	164	164
Kreditni i poslovi leasinga	778.690	65,7	769.774	65,1	746.849	61,5	99	96
Ostali prihodi od kamata	63.450	5,4	73.365	6,2	73.365	6,0	116	116
UKUPNO	856.528	72,3	866.684	73,3	843.759	69,6	101	99
II. Operativni prihodi								
Naknade za izvršene usluge	204.173	17,2	210.795	17,8	210.795	17,4	103	103
Prihodi iz posl. sa devizama	37.784	3,2	48.198	4,1	48.198	4,0	128	128
Ostali operativni prihodi	86.616	7,3	57.547	4,8	111.768	9,2	66	129
UKUPNO	328.573	27,7	316.540	26,7	370.761	30,5	96	113
UKUPNI PRIHODI (I. + II.)	1.185.101	100,0	1.183.224	100,0	1.214.520	100,0	100	102

Grafikon 24: Struktura ukupnih prihoda

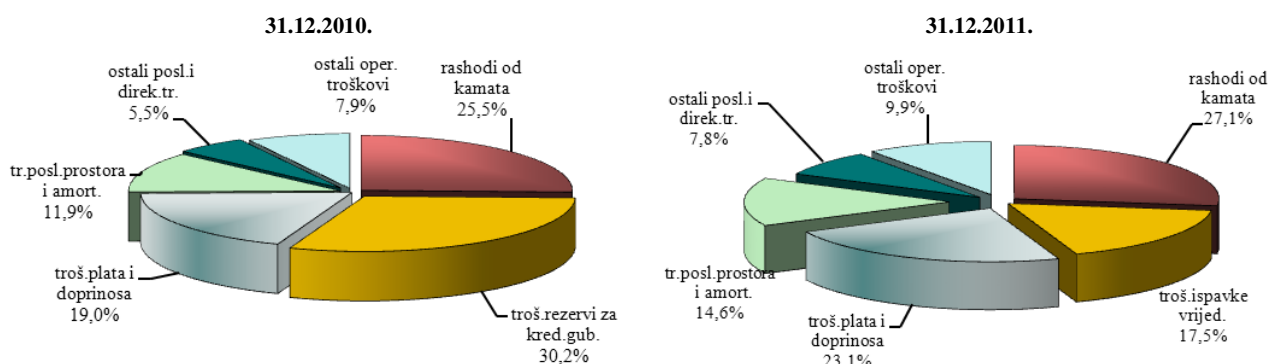

Tablica 31: Struktura ukupnih rashoda

Struktura ukupnih rashoda	31.12.2010.		31.12.2011.				INDEKS	
	Iznos	%	Po novoj metod.		Po preth.metod.			
			Iznos	%	Iznos	%		
1	2	3	4	5	6	7	8 (4/2)/ 9 (6/2)	
I. Rashodi od kamata i slični rashodi								
Depoziti	266.893	20,9	230.224	21,2	230.224	21,4	86	86
Obveze po uzetim kredit. i ostalim pozajm.	43.536	3,4	47.831	4,4	47.831	4,5	110	110
Ostali rashodi od kamata	15.344	1,2	16.502	1,5	16.502	1,5	108	108
UKUPNO	325.773	25,5	294.557	27,1	294.557	27,4	90	90
II. Ukupni nekamatni rashodi								
Troškovi ispravke vrijed. rizične akt., rezerviranja za poten.ob i ostala vrijed.uskladenje ³⁵	386.102	30,2	189.809	17,5	182.780	16,9	49	47
Troškovi plaća i doprinosa	242.690	19,0	250.783	23,1	250.783	23,3	103	103
Troškovi posl.prostora i amortizacija	152.737	11,9	157.786	14,6	157.786	14,7	103	103
Ostali poslovni i direktni troškovi	70.185	5,5	84.327	7,8	84.327	7,8	120	120
Ostali operativni troškovi	101.833	7,9	106.966	9,9	106.966	9,9	105	105
UKUPNO	953.547	74,5	789.671	72,9	782.642	72,6	83	82
UKUPNI RASHODI (I. + II.)	1.279.320	100,0	1.084.228	100,0	1.077.199	100,0	85	84

Grafikon 25: Struktura ukupnih rashoda

U sljedećim tablicama dani su najznačajniji koeficijenti za ocjenu profitabilnosti, produktivnosti i efikasnosti banaka.

- u %-

Tablica 32: Koeficijenti profitabilnost, produktivnosti i efikasnosti po razdobljima

KOEFIKIJENTI	31.12.2009.	31.12.2010.	31.12.2011.	
			Po novoj metod.	Po preth.metod.
Dobit na prosječnu aktivu	0,01	-0,68	0,55	0,81
Dobit na prosječni ukupni kapital	0,05	-6,15	4,77	6,96
Dobit na prosječni dionički kapital	0,07	-8,53	7,07	10,31
Neto prihod od kamata/ prosječna aktiva	3,44	3,49	3,79	3,64
Prihod od naknada/ prosječna aktiva	1,94	2,16	2,10	2,46
Ukupan prihod/ prosječna aktiva	5,38	5,65	5,89	6,10
Poslovni i direktni rashodi ³⁶ /prosječna aktiva	2,01	3,00	1,82	1,77
Operativni rashodi/ prosječna aktiva	3,33	3,27	3,42	3,42
Ukupni nekamatni rashodi/ prosječna aktiva	5,34	6,27	5,23	5,19

³⁵ Po prethodnoj metodologiji: Troškovi rezervi za opći kred. rizik i potencijalne kreditne gubitke.

³⁶ U rashode su uključeni troškovi ispravke vrijednosti.

Analizom osnovnih parametara za ocjenu kvalitete profitabilnosti, može se zaključiti da je profitabilnost ukupnog sustava znatno bolja, ostvarenje dobiti u odnosu na prethodnu godinu kada je na razini sustava iskazan visoki gubitak, rezultiralo je da su ključni pokazatelji profitabilnosti pozitivni: ROAA (zarada na prosječnu aktivu) iznosi 0,55% (prema ranijoj metodologiji 0,81%) i ROAE (zarada na prosječni dionički kapital) koji iznosi 7,07% (prema ranijoj metodologiji 10,31%). Isti pokazatelji prošle godine bili su negativni, zbog iskazanog visokog gubitka na razini sustava od 103 milijuna KM. Produktivnost banaka, mjerena odnosom ukupnog prihoda i prosječne aktive (5,89%) je također poboljšanja u odnosu na usporedno razdoblje prethodne godine (5,65%), zbog rasta ukupnog prihoda (3%) u odnosu od prosječnu aktivu koja je neznatno smanjena (1%). Treba istaknuti i znatno smanjenje poslovnih i direktnih rashoda po prosječnoj aktivu (sa 3,00% na 1,82%), što je posljedica znatnog smanjenja troškova ispravke vrijednosti (prethodne godine: troškovi rezervi za kreditne gubitke).

U pogoršanim uvjetima poslovanja banaka i zbog negativnih efekata koji i dalje ima ekonomska i financijska kriza na bankarski sektor u FBiH, profitabilnost banaka će i u narednom razdoblju najviše biti pod utjecajem daljeg kretanja i trenda u kvaliteti aktive, odnosno kreditnih gubitaka i kreditnog rizika, te će ovisiti o efikasnom upravljanju i kontroli operativnih prihoda i troškova. U cilju poboljšanja profitabilnosti, potrebno je da se nastavi trend rasta kreditnih aktivnosti, ne samo kako bi banke osigurale rast kamatnih prihoda, nego i zbog njihove osnovne društvene funkcije alociranja prikupljenih financijskih sredstava u gospodarske tokove i ekonomiju, uvažavajući pri tome standarde opreznosnog poslovanja i dobre prakse upravljanja rizicima, primarno kreditnim rizikom. Međutim, treba imati u vidu eventualan utjecaj koji bi mogla imati najava austrijskog regulatora za banke „kćerke“ (tržišni udjel austrijskih banaka u bankarskom sustavu FBiH iznosi 47%) da će u budućnosti rast kredita biti vezan za rast domaćih depozita. Navedeno bi izazvalo pojačanu konkurenciju banaka za domaćim depozitima, što bi u konačnici rezultiralo rastom cijena izvora sredstava s direktnim pritiskom na profitabilnost banaka i aktivne kamatne stope.

Također, dobit banaka, odnosno financijski rezultat bit će u velikoj mjeri pod utjecajem cjenovnog i kamatnog rizika, kako na strani izvora i kretanja cijena izvora financiranja banaka, tako i mogućnosti ostvarivanja kamatne marže koja će biti dovoljna da pokrije sve nekamatne rashode i na kraju, osigura i zadovoljavajuću dobit na uloženi kapital za vlasnike banaka. Stoga je ključni faktor efikasnosti i profitabilnosti svake banke kvalitet menadžmenta i poslovna politika koju vodi, jer se time direktno utječe na njezine performanse.

2.3. Ponderirane nominalne i efektivne kamatne stope

U cilju veće transparentnosti i lakše usporedivosti uvjeta banaka za odobravanje kredita i primanje depozita i zaštite klijenata kroz uvođenje transparentnog prikaza troškova kredita odnosno prihoda depozita, a sukladno međunarodnim standardima, kriterijima i praksama u drugim zemljama, FBA je od 1. srpnja 2007. propisala jedinstven način obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope³⁷ za sve banke sa sjedištem u Federaciji BiH i njihove organizacijske dijelove bez obzira na kojem teritoriju posluju, kao i na organizacijske dijelove banaka koji posluju u Federaciji BiH. Efektivna kamatna stopa predstavlja stvarnu relativnu cijenu kredita, odnosno prihoda na depozit, izraženu kao postotak na godišnjoj razini.

Efektivnom kamatnom stopom se smatra dekurzivna kamatna stopa koja se obračunava na godišnjoj razini, i to primjenom složenog kamatnog računa, na način da se diskontirana novčana primanja izjednačavaju sa diskontiranim novčanim izdacima odobrenih kredita, odnosno primljenih depozita.

³⁷ Odluka o jedinstvenom načinu obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope na kredite i depozite (“Službene novine F BiH”, br. 27/07).

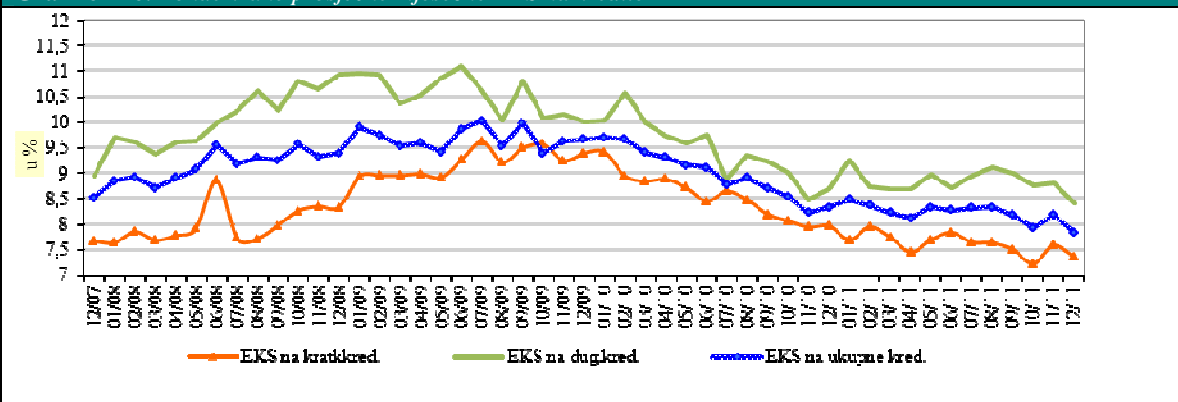
Banke su obvezne mjesečno izvješćivati FBA o ponderiranim nominalnim i efektivnim kamatnim stopama na kredite i depozite odobrene odnosno primljene u izvještajnom mjesecu, u skladu s propisanom metodologijom³⁸.

U sljedećoj tablici daje se pregled ponderiranih nominalnih i efektivnih kamatnih stopa (dalje: NKS i EKS) na kredite na razini bankovnog sustava i za dva najznačajnija sektora (gospodarstvo i stanovništvo) za prosinac 2009. godine, lipanj i prosinac 2010. godine i 2011. godine.

Tablica 33 : Ponderirane prosječne mjesečne NKS i EKS na kredite

O P I S	31.12.2009.		30.06.2010.		31.12.2010		30.06.2011.		31.12.2011.	
	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1. Ponderirane kam. stope na kratkoročne kredite	8,55	9,39	7,90	8,45	7,51	7,96	7,27	7,86	6,78	7,36
1.1. Gospodarstvu	8,51	9,27	7,86	8,34	7,47	7,82	7,19	7,68	6,74	7,28
1.2. Stanovništvu	9,51	12,9	8,97	12,28	8,67	12,65	9,40	12,80	8,66	11,89
2. Ponderirane kam. stope na dugoročne kredite	9,16	10,00	8,89	9,75	7,91	8,69	7,82	8,75	7,57	8,40
2.1. Gospodarstvu	8,46	9,15	8,40	8,90	7,34	7,82	7,17	7,67	6,96	7,59
2.2. Stanovništvu	10,21	11,32	9,35	10,56	8,79	10,05	8,26	9,46	8,25	8,51
3. Ukupno ponderirane kam. stope na kredite	8,82	9,66	8,40	9,10	7,72	8,33	7,55	8,31	7,14	7,83
3.1. Gospodarstvu	8,50	9,23	8,04	8,53	7,42	7,82	7,18	7,68	6,81	7,38
3.2. Stanovništvu	10,17	11,42	9,34	10,64	8,78	10,18	8,32	9,64	8,27	8,69

Grafikon 26: Ponderirane prosječne mjesečne EKS na kredite

Kod analize trenda kamatnih stopa relevantno je pratiti kretanje ponderirane EKS, a razlika u odnosu na ponderiranu NKS je rezultat naknada i provizija koji se plaćaju banci za odobreni kredit i koji ulaze u obračun cijene kredita. Zato EKS predstavlja stvarnu cijenu kredita.

Trend pada ponderiranih EKS na kredite nastavljen je i u 2011. godini, s kamatnim stopama nižim za oko 0,3 do 0,6 postotnih poena, uz prisutne blage oscilacije tijekom godine. Ponderirana EKS u prosincu 2011. godine je iznosila 7,83% što je najniža vrijednost ne samo u 2011. godini, nego i u posljednje četiri godine, dok je najviša u 2011. godini zabilježena u siječnju 8,55%, sa značajnim oscilacijama u ožujku (pad od 0,23 postotna poena), te listopadu (pad od 0,25 postotnih poena).

³⁸ Uputa za primjenu Odluke o jedinstvenom načinu obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope na kredite i depozite i Uputa za izračunavanje ponderirane nominalne i efektivne kamatne stope.

Ponderirane kamatne stope na dugoročne kredite tijekom 2011. godine bilježe veće oscilacije, i to unutar 0,94 postotna poena, nego na kratkoročne, koje su se kretale unutar 0,76 postotnih poena.

Ponderirana EKS na kratkoročne kredite u prosincu 2011. godine iznosila je 7,36% i što je za 0,6 postotnih poena manje u odnosu na prosinac 2010. godine, a ako se promatra vremenski niz od posljednje četiri godine, jedino je u listopadu 2011. godine zabilježena niža EKS (7,22%).

Ponderirana EKS na dugoročne kredite je u prosincu 2011. godine iznosila 8,4%, što je u odnosu na prosinac 2010. godine manje za 0,29 postotna poena, i ujedno najniža u zadnje četiri godine.

Kamatne stope na kredite plasirane u dva najvažnija sektora: gospodarstvu i stanovništvu³⁹, u 2011. godini imale su trend pada. Ponderirana EKS na kredite odobrene gospodarstvu, iako još uvijek niža od EKS na kredite stanovništvu, smanjena je sa 7,82% iz prosinca 2010. godine na razinu od 7,38% u prosincu 2011. godine, a u zadnje četiri godine samo je u listopadu 2011. godine bila niža (7,23%). Kod dugoročnih kredita u 2011. godini pad je iznosio 0,23 postotna poena (sa 7,82% na 7,59%), dok su EKS na kratkoročne kredite imale veći pad od 0,54 postotna poena (sa 7,82% na 7,28%).

EKS na kredite plasirane stanovništvu u prosincu 2011. godine iznosi 8,69% što je za 1,49 postotnih poena manje u odnosu na prosinac 2010. godine, i ista je ujedno i najniža zabilježena kamatna stopa od prosinca 2007. godine, dok je u 2011. godini najveća stopa od 10,63% zabilježena u siječnju. EKS na dugoročne kredite plasirane istom sektoru je sa razine u prosincu 2010. godine od 10,05% u prosincu 2011. godine smanjena na 8,51%. EKS na kratkoročne kredite u prosincu 2011. godine iznosila je 11,89% što je za 0,76 postotnih poena manje u odnosu na prosinac 2010. godine.

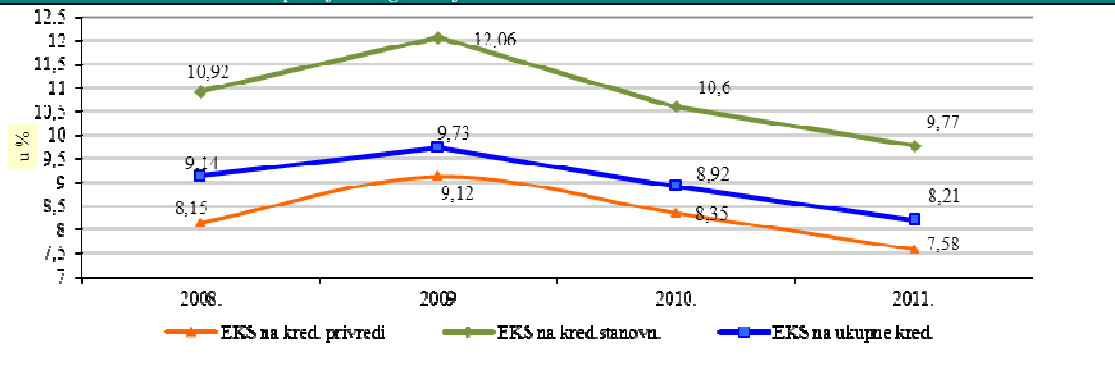
Ako se analizira kretanje ponderiranih prosječnih godišnjih EKS na kredite⁴⁰ u razdoblju od zadnje četiri godine, nakon 2009. godine evidentan je umjeren, ali kontinuiran pad, kako kod gospodarstva, tako i kod stanovništva.

Tablica 34 : Ponderirane prosječne godišnje NKS i EKS na kredite

OPIS	31.12.2008.		31.12.2009.		31.12.2010.		31.12.2011.	
	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1. Ponderirane kam. stope na kratkoročne kredite	7,51	8,00	8,52	9,21	7,94	8,49	7,04	7,61
1.1. Gospodarstvu	7,39	7,80	8,52	9,11	7,92	8,35	6,97	7,45
1.2. Stanovništvu	11,41	14,50	10,00	13,15	9,07	12,79	9,08	12,41
2. Ponderirane kam. stope na dugoročne kredite	9,16	9,99	9,51	10,55	8,46	9,35	7,97	8,84
2.1. Gospodarstvu	8,22	8,73	8,29	9,17	7,90	8,35	7,39	7,89
2.2. Stanovništvu	9,81	10,76	10,68	11,97	9,12	10,48	8,45	9,62
3. Ukupno ponderirane kam. stope na kredite	8,46	9,14	8,90	9,73	8,20	8,92	7,49	8,21
3.1. Gospodarstvu	7,70	8,15	8,46	9,12	7,92	8,35	7,09	7,58
3.2. Stanovništvu	9,88	10,92	10,62	12,06	9,11	10,60	8,49	9,77

³⁹ Po metodologiji razvrstavanja u sektore, obrtnici se uključuju u sektor stanovništva.

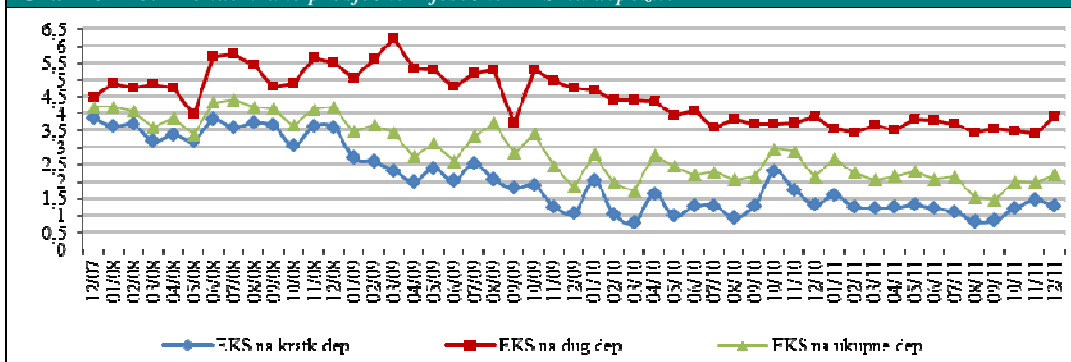
⁴⁰ Metodologija izračuna prosječnih ponderiranih godišnjih EKS (za 12 mjeseci) je ista kao i EKS na mjesečnoj razini.

Grafikon 27: Ponderirane prosječne godišnje EKS na kredite

Ponderirane NKS i EKS po oročenim depozitima, izračunatim na temelju mjesečnih izvješća, za bankarski sektor prikazane su u sljedećoj tablici.

Tablica 35 : Ponderirane prosječne mjesečne NKS i EKS na depozite

OPIS	31.12.2009.		30.06.2010.		31.12.2010.		30.06.2011.		31.12.2011.	
	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
1	2	3	4	5	6	7	8	9	12	13
1. Ponderirane kam. stope na kratkoročne depozite	1,06	1,06	1,26	1,26	1,31	1,32	1,21	1,20	1,28	1,28
1.1. do tri mjeseca	0,72	0,72	0,39	0,39	0,97	0,97	1,01	1,01	0,91	0,91
1.2. do jedne godine	2,90	2,91	3,25	3,26	2,61	2,63	2,53	2,51	2,74	2,74
2. Ponderirane kam. stope na dugoročne depozite	4,75	4,77	4,08	4,09	3,89	3,92	3,78	3,81	3,88	3,91
2.1. do tri godine	4,72	4,74	3,86	3,87	3,78	3,80	3,64	3,65	3,73	3,75
2.2. preko tri godine	5,12	5,13	5,45	5,47	4,48	4,57	4,52	4,61	4,56	4,61
3. Ukupno ponderirane kam. stope na depozite	1,82	1,83	2,19	2,19	2,13	2,14	2,05	2,06	2,17	2,18

Grafikon 28: Ponderirane prosječne mjesečne EKS na depozite

Za razliku od kredita, kod kojih utjecaj na stvarnu cijenu imaju troškovi povezani s odobravanjem i servisiranjem kredita (pod uvjetom da su poznati kod odobravanja), kod depozita gotovo da nema razlike između nominalne i efektivne kamatne stope.

U odnosu na prosinac 2010. godine ponderirana EKS na ukupne oročene depozite u prosincu 2011. godine povećana je za neznatnih 0,04 postotnih poena (sa 2,14% na 2,18%). Ponderirana EKS na kratkoročne depozite u 2011. godini bilježi kretanja unutar 0,77 postotnih poena, sa najvećom stopom u siječnju u iznosu od 1,58%, te najnižom u rujnu kada je iznosila 0,81%, dok

je u prosincu 2011. godine iznosila 1,28% (prosinac 2010.:1,32%).

Ako se analizira kretanje kamatne stope na kratkoročne depozite po ročnosti, EKS na depozite oročene do tri mjeseca bilježi pad od 0,06 postotnih poena u odnosu na razinu iz prosinca 2010., i ista iznosi 0,91%. Na depozite oročene do jedne godine prosječna kamatna stopa iznosi 2,74% što je za 0,11 postotnih poena više u odnosu na prosinac 2010. godine.

Ponderirana EKS na dugoročne depozite, pored blagih oscilacija tijekom 2011. godine unutar 0,53 postotna poena, ostala je gotovo nepromijenjena i iznosi 3,91% (prosinac 2010.:3,92%).

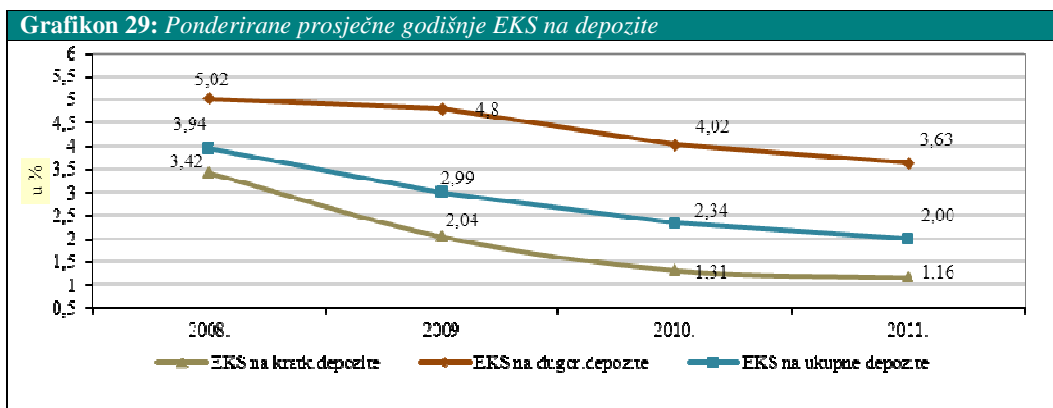
Ponderirana EKS na dugoročne depozite oročene do tri godine iznosi 3,75% što predstavlja smanjenje od svega 0,05 postotnih poena u odnosu na razinu iz prosinca 2010. godine. EKS na depozite oročene preko tri godine u prosincu 2011. godine iznosi 4,61% što je za niskih 0,04 postotna poena više od prosinca 2010. godine kada je ista iznosila 4,57%. Promatrano sektorski i po ročnosti, veće oscilacije zabilježene su kod kamatnih stopa na depozite vlade i vladinih institucija oročenih do tri godine (prosinac 2010.: 0,0%, prosinac 2011.: 4,98%), dok su kod depozita oročenih preko tri godine najznačajnije oscilacije zabilježene kod EKS na depozite banaka i drugih financijskih organizacija (prosinac 2010.: 5,22%, prosinac 2011.: 3,59%).

Prosječna EKS na depozite stanovništva u prosincu 2011. godine iznosi 3,07% i veća je za 0,13 postotnih poena u odnosu na prosinac 2010. godine, s najnižom stopom zabilježenom u lipnju od 2,57%, dok je najviša zabilježena u srpnju od 3,22%. Kod gospodarstva, stope su niže, u prosincu 2011. godine iznosila je 1,28%, što je niže za 1,27 postotnih poena u odnosu na prosinac 2010. godine. Tijekom 2011. godine, najniža razina od 0,69% bila je u kolovozu, a najviša razina od 2,77% zabilježena je u siječnju.

Razlika u EKS gospodarstva i stanovništva proizlazi iz strukture oročenih depozita. Naime, depoziti gospodarstva se najviše oročavaju kratkoročno i to do tri mjeseca (manji dio do jedne godine), a ovi depoziti nose znatno niže kamatne stope. S druge strane, u strukturi depozita koji se oročavaju preko jedne godine (najveći iznos oročenja je do tri godine) dominantni su depoziti stanovništva.

Ukoliko promatramo ponderirane prosječne godišnje kamatne stope na depozite, uvidom u pregled istih u zadnje četiri godine, evidentan je pad, i kod kamatnih stopa na dugoročne i kratkoročne depozite.

Tablica 36 : Ponderirane prosječne godišnje NKS i EKS na depozite								
OPIS	31.12.2008.		31.12.2009.		31.12.2010.		31.12.2011.	
	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1. Ponderirane kam. stope na kratkoročne depozite	3,41	3,42	2,02	2,04	1,31	1,31	1,16	1,16
1.1. do tri mjeseca	3,39	3,40	1,59	1,60	0,60	0,60	0,87	0,87
1.2. do jedne godine	3,47	3,48	3,76	3,79	2,79	2,79	2,53	2,53
2. Ponderirane kam. stope na dugoročne depozite	5,00	5,02	4,77	4,80	4,00	4,02	3,59	3,63
2.1. do tri godine	4,93	4,95	5,25	5,29	3,90	3,92	3,47	3,50
2.2. preko tri godine	5,26	5,26	3,09	3,09	4,56	4,60	4,9	4,29
3. Ukupno ponderirane kam. stope na depozite	3,93	3,94	2,97	2,99	2,33	2,34	1,99	2,00

Ponderirane kamatne stope na kredite koji se odnose na ugovoreno prekoračenje po računima i na depozite po videnju, izračunate su na temelju mjesečnih izvještaja, daju se u sljedećoj tablici.

Tablica 37 : Ponderirane prosječne NKS i EKS kredite-prekoračenja po računima i na depozite po videnju

OPIS	31.12.2009.		30.06.2010.		31.12.2010.		30.06.2011.		31.12.2011.	
	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
1. Ponderirane kam. stope na kredite-prekoračenja po računima	8,96	8,96	8,83	8,84	8,29	8,29	9,25	9,38	8,73	8,86
2. Ponderirane kam. stope na depozite po videnju	0,41	0,41	0,23	0,23	0,22	0,22	0,22	0,22	0,18	0,18

Na ove stavke aktive i pasive EKS je u pravilu jednaka nominalnoj kamatnoj stopi. Ponderirana EKS na ukupne kredite po prekoračenjima računa za bankarski sektor u prosincu 2011. iznosila je 8,86% (rast od 0,57 postotnih poena u odnosu na prosinac 2010.), a na depozite po videnju 0,18%, što je manje za 0,04 postotna poena u odnosu na prosinac 2010.

2.4. Likvidnost

Upravljanje rizikom likvidnosti je, uz upravljanje kreditnim rizikom, najvažniji i najsloženiji segment bankarskog poslovanja. Održavanje likvidnosti u tržišnoj ekonomiji je permanentna obveza banke i osnovna pretpostavka za njezinu održivost na financijskom tržištu, te jedan od ključnih preduvjeta za uspostavljanje i očuvanje povjerenja u bankovni sustav u svakoj zemlji, njegovu stabilnost i sigurnost.

Do izbijanja globalne financijske i ekonomske krize, u normalnim uvjetima poslovanja banaka i stabilnom okruženju, rizik likvidnosti je za banke imao sekundaran značaj, odnosno kreditni rizik je bio u prvom planu i uspostavljeni sustavi upravljanja, odnosno identificiranja, mjerenja i kontrole ovog rizika bili su pod kontinuiranim nadzorom u cilju njegovog unapređenja i poboljšanja. Međutim, treba istaknuti da je međuovisnost svih rizika kojima banka jeste ili može biti izložena u svom poslovanju veoma visoka.

Kada je došlo do poremećaja na financijskim tržištima zbog utjecaja globalne krize, rizik likvidnosti je naglo dobio na značaju, i upravljanje ovim rizikom postalo je ključni faktor za neometano poslovanje, blagovremeno izvršavanje dospjelih obveza i očuvanje dugoročne pozicije banke, u smislu njezine solventnosti i kapitalne osnove.

U posljednjem kvartalu 2008. godine, nakon širenja globalne krize i njezinog negativnog utjecaja na financijski i ekonomski sustav u BiH, došlo je do porasta rizika likvidnosti u

bankama u FBiH. Iako je došlo do povlačenja dijela štednih depozita i narušavanja povjerenja u banke, ocijenjeno je da nijednog trenutka likvidnost bankovnog sustava nije bila ugrožena, jer su banke u FBiH, zbog regulatornih zahtjeva i propisanih limita, koji se temelje na konzervativnom pristupu, imale značajna likvidna sredstva i dobru poziciju likvidnosti.

U 2009. godini zaustavljena su negativna kretanja iz posljednjeg kvartala 2008. godine, a osnovni pokazatelji likvidnosti, zahvaljujući najvećim dijelom smanjenoj kreditnoj aktivnosti, su poboljšani. U 2010. godini dolazi do blagog pogoršanja pokazatelja, što se sa nešto manjim intenzitetom nastavilo i u 2011. godini, kao posljedica smanjenja novčanih sredstava po osnovi blagog povećanja kreditnih aktivnosti i investicija u vrijednosne papire, plaćanja kreditnih obveza, rasta nenaplaćenih potraživanja, te blagog pogoršanja ročne strukture izvora. Usprkos tome, likvidnost bankovnog sustava u Federaciji BiH i dalje dobra, sa zadovoljavajućim učešćem likvidnih sredstava u ukupnoj aktivi te dobrom ročnom usklađenošću financijske aktive i obveza. Međutim, zbog još uvijek prisutnog utjecaja i djelovanja financijske krize u svijetu, te dužničke krize u eurozoni, koja se negativno reflektira na bankarske sustave pojedinih europskih zemalja i banke „majke“ banaka u F BiH, ocjena je da rizik likvidnosti i dalje treba biti pod pojačanim nadzorom. Pored navedenog, treba imati u vidu činjenicu da je utjecaj krize na realni sektor još uvijek izražen, čije se negativne posljedice reflektiraju na ukupno gospodarsko i ekonomsko okruženje u kojem banke u BiH posluju, što rezultira kašnjenjem dužnika u otplati dospjelih kreditnih obveza i rastom nenaplativih potraživanja, odnosno do smanjenja priljeva likvidnih sredstava u bankama i konverzije kreditnog rizika u rizik likvidnosti.

Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje rizikom likvidnosti propisani su minimalni standardi koje je banka dužna osigurati i održavati u procesu upravljanja ovim rizikom, odnosno minimalni standardi za kreiranje i provođenje politike likvidnosti koja osigurava sposobnost banke da potpuno i bez odlaganja izvršava svoje obveze na dan dospjeća.

Navedeni propis predstavlja okvir za upravljanje rizikom likvidnosti i sadrži kvalitativne i kvantitativne odredbe i zahtjeve prema bankama. Propisani su limiti koje banke trebaju ispunjavati vezano za prosječni dekadni minimum i dnevni minimum novčanih sredstava u odnosu na kratkoročne izvore, kao i minimalni limiti ročne usklađenosti dospjeća instrumenata financijske aktive i obveza do 180 dana.

U strukturi izvora financiranja banaka u Federaciji BiH na dan 31.12.2011. najveće učešće od 72,7% i dalje imaju depoziti, zatim slijede uzeti krediti (uključujući subordinirane dugove⁴¹ s učešćem od 10,1%. Uzeti krediti su s dužim razdobljima ročnosti i predstavljaju kvalitetan izvor za dugoročne plasmane, te poboljšavaju ročnu usklađenost stavki aktive i obveza.

S druge strane, ročna struktura depozita je znatno nepovoljnija⁴², a nakon dužeg razdoblja poboljšanja, tijekom 2010. godine došlo je do blagog pogoršanja, što je trend koji se, s nešto manjim intenzitetom, nastavio i u 2011. godini.

---

⁴¹ Subordinirani dugovi: uzeti krediti i stavke trajnog karaktera.

⁴² Prema preostalom dospjeću

- u 000 KM-

Tablica 38: Ročna struktura depozita po ugovorenom dospijeću								
DEPOZITI	31.12.2009.		31.12.2010.		31.12.2011.		INDEKS	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	8(4/2)	9(6/4)
1	2	3	4	5	6	7		
Štednja i dep. po viđenju	4.490.845	40,7	5.054.335	45,0	4.983.292	45,1	113	99
Do 3 mjeseca	322.763	2,9	344.926	3,1	433.030	3,9	107	126
Do 1 godine	833.089	7,5	1.085.115	9,6	756.233	6,8	130	70
1. Ukupno kratkoročni	5.646.697	51,1	6.484.376	57,7	6.172.555	55,8	115	95
Do 3 godine	3.292.619	29,8	2.832.507	25,2	3.222.092	29,2	86	114
Preko 3 godine	2.106.552	19,1	1.915.947	17,1	1.655.867	15,0	91	86
2. Ukupno dugoročni	5.399.171	48,9	4.748.454	42,3	4.877.959	44,2	88	103
UKUPNO (1 + 2)	11.045.868	100,0	11.232.830	100,0	11.050.514	100,0	102	98

Ročna struktura depozita po ugovorenom dospijeću je relativno dobra, s učešćem kratkoročnih depozita od 55,8% i dugoročnih 44,2%. U odnosu na kraj 2010. godine evidentno je blago poboljšanje ročnosti zbog smanjenja učešća kratkoročnih depozita za 1,9 postotnih poena i za isto povećanje dugoročnih depozita.

Promjene u ročnoj strukturi rezultat su smanjenja kratkoročnih depozita za 5% ili 312 milijuna KM i istodobnog povećanja dugoročnih depozita za 3% ili 130 milijuna KM. Treba istaknuti da je kod dugoročnih depozita i dalje dominantno učešće dva sektora, i to: stanovništva sa povećanjem učešća sa 51,6% na 57,7% i bankarskih institucija sa smanjenjem učešća sa 27,4% na 18,1% (razlog je smanjenje depozita „majke“ kod jedne banke za 440 milijuna KM). U depozitima oročenim od jedne do tri godine najveće učešće od 66,4% imaju depoziti stanovništva, uz napomenu da je, zbog sporijeg porasta ovih depozita od ukupnih depozita od jedne do tri godine, došlo do blagog smanjenja učešća za 0,7 postotnih poena, dok u razdoblju preko tri godine najveće učešće od 46% i dalje imaju depoziti bankarskih institucija (na kraju 2010. godine 60,9%).

Iako ročna struktura depozita po ugovorenom dospijeću prikazuje blago poboljšanje ročnosti, za analizu rizika likvidnosti relevantnija je ročnost depozita po preostalom dospijeću, jer prikazuje stanje depozita za razdoblje od izvještajnog datuma do datuma dospijeća, što je prezentirano u narednoj tablici.

- u 000 KM-

Tablica 39: Ročna struktura depozita po preostalom dospijeću								
DEPOZITI	31.12.2009.		31.12.2010.		31.12.2011.		INDEKS	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	8(4/2)	9(6/4)
1	2	3	4	5	6	7		
Štednja i dep. po viđenju (do 7 dana)	4.597.259	41,7	5.377.075	47,9	5.184.070	46,9	117	96
7- 90 dana	819.715	7,4	776.732	6,9	917.917	8,3	95	118
91 dan do jedne godine	2.654.201	24,0	2.240.255	19,9	2.219.223	20,1	84	99
1. Ukupno kratkoročni	8.071.175	73,1	8.394.062	74,7	8.321.210	75,3	104	99
Do 5 godina	2.427.463	22,0	2.214.874	19,7	2.330.117	21,1	91	105
Preko 5 godina	547.230	5,0	623.894	5,6	399.187	3,6	114	64
2. Ukupno dugoročni	2.974.693	26,9	2.838.768	25,3	2.729.304	24,7	95	96
UKUPNO (1 + 2)	11.045.868	100,0	11.232.830	100,0	11.050.514	100,0	102	98

Iz podataka se može zaključiti da je ročna struktura depozita po preostalom dospijeću znatno lošija zbog visokog učešća kratkoročnih depozita od 75,3%, te da ima trend blagog pogoršanja. Kratkoročni depoziti su imali pad od 1% ili 73 milijuna KM, s povećanjem učešća za 0,6 postotnih poena, dok su dugoročni depoziti smanjeni za 4% ili 109 milijuna KM, uz smanjenje učešća sa 25,3% na 24,7%. Ako se pogleda struktura dugoročnih depozita, vidljivo je da dominiraju depoziti s preostalom ročnošću do 5 godina (85% dugoročnih depozita i 21% ukupnih depozita). Ako se usporede podaci o ročnosti depozita po ugovorenom i preostalom dospijeću, može se zaključiti da je od 4,88 milijardi KM dugoročno ugovorenih depozita, sa

31.12.2011. cca 2,15 milijardi KM imalo preostalo dospijeće manje od jedne godine.

Postojeća ročna struktura depozita, kao najvećeg izvora financiranja banaka u F BiH, kod većeg broja banaka postaje sve više limitirajući faktor kreditnog rasta, s obzirom da je najveća potreba banaka za plasiranjem dugoročnih kredita. Stoga se banke suočavaju s problemom kako osigurati kvalitetnije izvore u smislu ročnosti, posebno zbog činjenice da je značajno smanjen priljev financijskih sredstava (zaduživanje) iz inozemstva, kako od matičnih grupacija, tako i od financijskih institucija-kreditora.

U funkciji planiranja potrebne razine likvidnih resursa, banke trebaju planirati izvore i strukturu adekvatnog likvidnog potencijala, i u vezi s tim planirati i kreditnu politiku. Ročnost plasmana, odnosno kreditnog portfelja je determinirana upravo ročnošću izvora. S obzirom da je ročna transformacija sredstava kod banaka inherentno povezana s funkcionalnim karakteristikama bankarskog poslovanja, banke kontinuirano kontroliraju i drže ročne debalanse između izvora i plasmana u okviru propisanih minimalnih limita.

-u 000 KM-

Tablica 40: Ročna struktura kredita

KREDITI	31.12.2009.		31.12.2010.		31.12.2011.		INDEKS	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	8(4/2)	9(6/4)
1	2	3	4	5	6	7		
Dospjela potraživanja i plaćene izvanbil.obveze	354.200	3,6	567.182	5,7	959.822	9,2	160	169
Kratkoročni krediti	2.159.008	22,0	2.129.184	21,3	2.285.804	22,0	99	107
Dugoročni krediti	7.283.592	74,4	7.285.545	73,0	7.167.790	68,8	100	98
UKUPNO KREDITI	9.796.800	100,0	9.981.911	100,0	10.413.416	100,0	102	104

U 2011. godini dugoročni krediti su smanjeni za 2% ili 118 milijuna KM, kratkoročni krediti bilježe porast od 7% ili 157 milijuna KM, dok su dospjela potraživanja povećana za 69% ili 393 milijuna KM. Značajno povećanje dospjelih potraživanja je rezultat prelaska na novu metodologiju iskazivanja bilančnih pozicija sukladno zahtjevima MRS-a, odnosno preknjižavanja kredita u E kategoriji iz izvanbilance u bilančnu evidenciju na poziciju dospjelih potraživanja, a povećanje dospjelih kredita i posljedično ukupnih kredita je kompenzirano smanjenjem dijela dospjelog i nedospjelog portfelja kod jedne banke. U strukturi dospjelih potraživanja 63% se odnosi na privatna poduzeća, 33% stanovništvo i 4% na ostale sektore.

Sektorska analiza po ročnosti za dva najznačajnija sektora pokazuje da su krediti plasirani stanovništvu 85,3% dugoročni, a od ukupno odobrenih kredita privatnim poduzećima na dugoročne se odnosi 51,1%.

U strukturi aktive krediti, kao najznačajnija kategorija, imaju i dalje najveće učešće od 68,6% što je za 2,4 postotna poena više u odnosu na kraj 2010. godine, zbog blagog rasta kredita od 4% ili 432 milijuna KM. Novčana sredstva su smanjena za 1% ili 66 milijuna KM, a njihovo učešće, u odnosu na kraj 2010. godine, smanjeno je sa 29,5% na 28,8%.

Pregled osnovnih pokazatelja likvidnosti je prikazan u sljedećoj tablici. Prelazak na novu regulativu sa 31.12.2011. doveo je do značajnog povećanja iznosa ukupnih kredita što je imalo utjecaja na pogoršanje pokazatelja: krediti u odnosu na depozite i uzete kredite, u odnosu na prethodna razdoblja. Radi toga, u tablici su prikazani usporedni podaci po novoj i prethodnoj metodologiji.

Tablica 41: Koeficijenti likvidnosti			
Koeficijenti	31.12.2010.	31.12.2011.	
		Po novoj metod.	Po preth. metod.
1	2	3	4
Likvidna sredstva ⁴³ / ukupna aktiva	30,2	29,0	29,4
Likvidna sredstva / kratkoročne financ.obveze	50,8	49,1	49,0
Kratkoročne financ.obveze/ ukupne financ.obveze	68,1	69,5	69,5
Kreditni / depoziti i uzeti krediti ⁴⁴	79,0	84,2	79,2
Kreditni / depoziti, uzeti krediti i subordinirani dugovi ⁴⁵	77,6	82,8	77,9

Banke su u 2011. godini redovito ispunjavale obvezu održavanja propisane obvezne rezerve kod Centralne banke BiH. Obvezna rezerva kao značajan instrument monetarne politike, u BiH u uvjetima funkcioniranja valutnog odbora i financijski nerazvijenog tržišta, jedini je instrument monetarne politike putem kojeg se ostvaruje monetarna kontrola, u smislu prevencije brzog rasta kredita i smanjenja multiplikacije, ali i povećanja likvidnosti banaka u uvjetima utjecaja krize i pojačanog odljeva sredstava iz banaka, kao što se to desilo nakon 1. listopada 2008. u BiH. S druge strane, primjena regulative o deviznom riziku i održavanje valutne usklađenosti s propisanim limitima, utječe također značajno na iznos koji banke drže na računu rezervi kod Centralne banke BiH u domaćoj valuti, čime se osigurava visoka likvidnost banaka pojedinačno i bankarskog sektora.

Sve banke kontinuirano ispunjavaju i to znatno iznad propisanog minimuma, obvezu dekadnog prosjeka od 20% u odnosu na kratkoročne izvore sredstava i dnevnog minimuma od 10% prema istoj osnovici, što se vidi iz sljedećeg pregleda.

- u 000 KM-

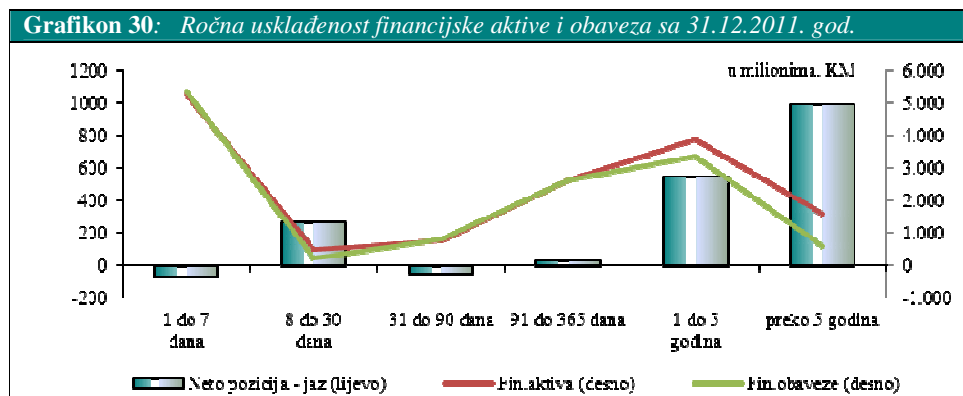
Tablica 42: Pozicija likvidnosti - dekadni prosjek i dnevni minimum					
	31.12.2009.	31.12.2010.	31.12.2011.	INDEKS	
	Iznos	Iznos	Iznos	3/2	4/3
1	2	3	4	5	6
1. Prosječno dnevno stanje novčanih sredstava	3.789.107	3.887.490	3.759.486	103	97
2. Najniže ukupno dnevno stanje novč.sredst.	3.341.965	3.585.319	3.550.990	107	99
3. Kratkoročni izvori sred. (osnovica za obračun)	5.431.143	6.128.941	6.013.102	113	98
4. Iznos obveze:					
4.1. dekadni prosjek 20% od iznosa red.br. 3	1.086.229	1.225.788	1.202.620	113	98
4.2. dnevni minimum 10% od iznosa red.br.3	543.114	612.894	601.310	113	98
5. Ispunjenje obveze: dekadni prosjek					
Višak = red.br.1 – red.br. 4.1.	2.702.878	2.661.702	2.556.866	98	96
6. Ispunjenje obveze: dnevni minimum					
Višak = red.br.2 – red.br. 4.2.	2.798.851	2.972.425	2.949.680	106	99

Ukoliko se promatra ročna usklađenost preostalih dospjeća ukupne financijske aktive i obveza, može se zaključiti da je usklađenost dobra i nešto bolja u odnosu na 31.12.2010.

⁴³ Likvidna sredstva u užem smislu: gotovina i depoziti i druga financijska sredstva s preostalim rokom dospjeća manjim od tri mjeseca, isključujući međubankarske depozite.

⁴⁴ Iskustveni standardi su: manji od 70%-veoma solidan, 71%-75%-zadovoljavajući, 76%-80%-na granici zadovoljavajućeg, 81%-85%-nedovoljan, preko 85%-kritičan.

⁴⁵ Prethodni koeficijent je proširen, u izvore su uključeni i subordinirani dugovi, što je realniji pokazatelj.

Na kraju 2011. godine kratkoročna finansijska aktiva banaka je bila veća od kratkoročnih obaveza za 139 milijuna KM. U odnosu na kraj 2010. godine kada je pozitivni jaz iznosio 18 milijuna KM, to je povećanje od 121 milijun KM, što je dovelo do rasta koeficijenta pokrivenosti kratkoročnih obaveza na 102%.

Kratkoročna finansijska aktiva je povećana za 1,4% dok su kratkoročne finansijske obaveze ostale gotovo nepromijenjene. U kratkoročnoj finansijskoj aktivnoj porast od 2,7% ili 110 milijuna KM je zabilježen kod kredita, od čega je najveći dio u intervalu do 180 dana, zatim vrijednosnih papira koji se drže do dospeljeća i aktive za trgovinu 41,1% ili 109 milijuna KM, te ostale finansijske aktive 33% ili 48 milijuna KM. Kod novčanih sredstava i depozita kod drugih depozitnih institucija zabilježen je pad od 2,1% ili 95 milijuna KM, te novčanih plasmana 38,9% ili 43 milijuna KM. Finansijska aktiva preostalog roka dospeljeća preko jedne godine je smanjena za 2,9% ili 165 milijuna KM, najvećim dijelom zbog pada kredita od 2,4% ili 131 milijun KM.

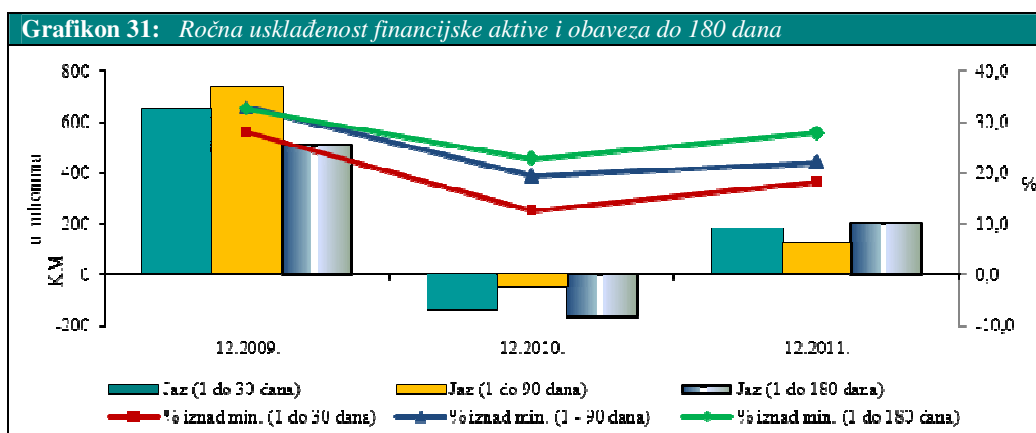
Na strani obaveza s rokom dospeljeća do jedne godine, depoziti su smanjeni za 1% ili 73 milijuna KM, što je kompenzirano rastom subordiniranog duga za 83% ili 34 milijuna KM i ostalih finansijskih obaveza za 30% ili 46 milijuna KM. Obaveze s rokom dospeljeća preko jedne godine su smanjene za 6,2% ili 261 milijun KM, na što je najviše utjecaja imao pad depozita od 4% ili 109 milijuna KM, uzetih kredita 9% ili 90 milijuna KM i subordiniranog duga 30% ili 55 milijuna KM.

Pored navedenog propisanog minimalnog standarda, vrlo važan aspekt praćenja i analize pozicije likvidnosti je ročna usklađenost preostalih dospeljeća stavki finansijske aktive i obaveza prema vremenskoj skali, koja je propisanim minimalnim limitima kreirana na vremenski horizont od 180 dana⁴⁶.

⁴⁶ Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje rizikom likvidnosti banaka propisani su postotci za ročnu usklađenost finansijske aktive i obaveza: najmanje 85 % izvora sredstava s rokom dospeljeća do 30 dana mora biti angažirano u plasmane s rokom dospeljeća do 30 dana, najmanje 80% izvora sredstava s rokom dospeljeća do 90 dana u plasmane s rokom dospeljeća do 90 dana, i najmanje 75% izvora sredstava s rokom dospeljeća do 180 dana u plasmane s rokom dospeljeća do 180 dana.

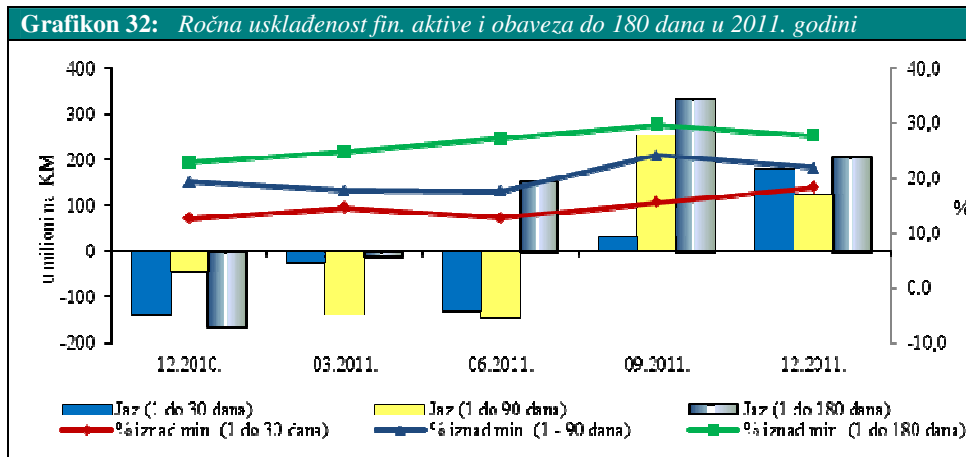
Tablica 43: Ročna usklađenost financijske aktive i obveza do 180 dana					
Opis	31.12.2009.	31.12.2010.	31.12.2011.	INDEKS	
	Iznos	Iznos	Iznos	5 (3/2)	6(4/3)
1	2	3	4	5 (3/2)	6(4/3)
I. 1-30 dana					
1. Iznos financijske aktive	5.719.878	5.674.836	5.741.184	99	101
2. iznos financijskih obveza	5.070.291	5.816.147	5.559.908	115	96
3. Razlika (+ ili -) = 1-2	649.587	- 141.311	181.276	N/a	N/a
<i>Obračun izvršenja propisane obveze u %</i>					
a) Ostvareno %= red.br.1 / red.br.2	112,8%	97,6%	103,3%		
b) Propisani minimum %	85,0 %	85,0%	85,0%		
Više (+) ili manje (-) = a - b	27,8 %	12,6%	18,3%		
II. 1-90 dana					
1. Iznos financijske aktive	6.479.395	6.408.275	6.503.132	99	101
2. iznos financijskih obveza	5.745.023	6.450.887	6.377.523	112	99
3. Razlika (+ ili -) = 1-2	734.372	- 42.612	125.609	N/a	N/a
<i>Obračun izvršenja propisane obveze u %</i>					
a) Ostvareno %= red.br.1 / red.br.2	112,8 %	99,3%	102,0%		
b) Propisani minimum %	80,0%	80,0%	80,0%		
Više (+) ili manje (-) = a - b	32,8%	19,3%	22,0%		
III. 1-180 dana					
1. Iznos financijske aktive	7.469.752	7.343.882	7.511.493	98	102
2. iznos financijskih obveza	6.956.965	7.509.597	7.307.597	108	97
3. Razlika (+ ili -) = 1-2	512.787	- 165.715	203.896	N/a	N/a
<i>Obračun izvršenja propisane obveze u %</i>					
a) Ostvareno %= red.br.1 / red.br.2	107,4%	97,8%	102,8%		
b) Propisani minimum %	75,0 %	75,0%	75,0%		
Više (+) ili manje (-) = a - b	32,4%	22,8%	27,8%		

Iz prezentiranih podataka se zaključuje da su se banke na dan 31.12.2011. pridržavale propisanih ograničenja i ostvarile bolju ročnu usklađenost financijske aktive i obveza u odnosu na propisane limite.

Nakon što je sa 31.12.2010. iznos financijskih obveza bio veći od iznosa financijske aktive, i to u sva tri vremenska intervala do 180 dana, u 2011. godini dolazi do poboljšanja ročne usklađenosti. Tijekom prvog kvartala 2011. godine iznos financijskih obveza u sva tri vremenska intervala do 180 dana bio je veći od iznosa financijske aktive, dok je u drugom kvartalu došlo do blagog poboljšanja i financijska aktiva je u intervalu do 180 dana bila nešto veća od financijskih obveza, najvećim dijelom kao posljedica povećanja stavki kredita i vrijednosnih papira koji se drže do dospijeca prikazanih u vremenskom intervalu do 180 dana, uz istodobno smanjenje stavki financijskih obveza, najvećim dijelom obveza po uzetim kreditima. Tek je u trećem kvartalu (osmi i deveti mjesec) financijska aktiva bila nešto veća u sva tri vremenska intervala do 180 dana, najvećim dijelom kao rezultat povećanja novčanih sredstava i plasmana

bankama, dok su financijske obveze do 180 dana zadržane na približno istoj razini. U posljednjem kvartalu 2011. godine nije bilo značajnijih promjena, došlo je do blagog porasta financijske aktive u sva tri vremenska intervala radi rasta novčanih sredstava, nešto više su rasle i financijske obveze do 180 dana što je sa 31.12.2011. dovelo do neznatno lošije pozicije likvidnosti do 180 dana, ali i bolje pozicije u intervalu do 30 dana.

Na temelju svih iznesenih pokazatelja likvidnost bankovnog sustava u F BiH i dalje se ocjenjuje na zadovoljavajućoj razini. Kako je ovaj segment poslovanja i razina izloženosti likvidnosnom riziku u korelaciji s kreditnim rizikom, a imajući u vidu i efekte financijske krize na BiH i utjecaj na bankarski sektor u F BiH, prvenstveno u kontekstu dodatnog pritiska na likvidnost banaka, s jedne strane zbog usporenijeg priljeva depozita i pogoršavanja ročne strukture depozita, te otplate dospjelih kreditnih obveza i znatno manjeg zaduživanja kod međunarodnih financijskih institucija, što je u proteklim godinama bio najkvalitetniji izvor financiranja banaka s aspekta ročnosti, a s druge strane, slabiji je priljev likvidnih sredstava zbog pada naplativosti kredita, treba istaknuti da će u narednom razdoblju banke trebati još više pažnje posvetiti upravljanju rizikom likvidnosti, uspostavljanjem i provođenjem politika likvidnosti koje će osigurati izvršenje svih dospjelih obveza na vrijeme, a na temelju kontinuiranog planiranja budućih likvidnosnih potreba uzimajući u obzir promjene u operativnim, ekonomskim, regulativnim i ostalim uvjetima poslovnog okruženja banaka.

FBA će putem izvješća i on site kontrola u bankama pratiti i nadzirati kako banke upravljaju ovim rizikom i da li postupaju u skladu s usvojenim politikama i programima.

2.5. Devizni rizik-devizna usklađenost aktive i pasive bilance i izvanbilance

U svom poslovanju banke su izložene značajnim rizicima proizašlim iz mogućih gubitaka po bilančnim i izvanbilančnim stavkama nastalim uslijed promjene cijena na tržištu. Jedan od tih rizika je i devizni rizik (FX) koji nastaje kao rezultat promjena valutnih tečajeva i/ili neusklađenosti razine aktive, pasive i izvanbilančnih stavki u istoj valuti - individualna devizna pozicija ili svih valuta zajedno s kojima banka posluje - ukupna devizna pozicija banke.

U cilju osiguranja primjene i provođenja opreznosnih načela kod obavljanja deviznih aktivnosti banaka, te smanjenja utjecaja deviznog rizika na njihovu profitabilnost, likvidnost i kapital, FBA je donijela Odluku o minimalnim standardima za upravljanje deviznim rizikom banaka⁴⁷ kojom se reguliraju minimalni standardi za donošenje i provođenje programa, politika i procedura za preuzimanje, praćenje, kontrolu i upravljanje deviznim rizikom, te propisana

⁴⁷ "Službene novine F BiH", br. 3/03, 31/03, 64/03, 54/04.

ograničenja za otvorenu individualnu i ukupnu deviznu poziciju (duga ili kratka), obračunata u odnosu na temeljni kapital banke.⁴⁸

Kako bi FBA pratila usklađenost banaka s propisanim ograničenjima i razinu izloženosti deviznom riziku, banke su dužne dnevno izvješćivati FBA. Na temelju kontrole, praćenja i analize dostavljenih izvješća, može se zaključiti da se banke pridržavaju propisanih limita i da obavljaju svoje FX aktivnosti u okvirima istih.

S obzirom da Centralna banka BiH funkcioniše kao valutni odbor, gdje je EURO valuta sidro valutnog odbora, u praksi banke nisu izložene deviznom riziku kada je u pitanju najznačajnija valuta EURO.

Prema stanju na dan 31.12.2011. na razini bankovnog sustava u valutnoj strukturi aktive banaka učešće stavki u stranim valutama iznosilo je 14,9% ili 2,3 milijarde KM (na kraju 2010. godine 14,8% ili 2,2 milijarde KM). S druge strane, valutna struktura pasive bitno je drukčija, jer je učešće obveza u stranoj valuti znatno veće i iznosi 49,8% ili 7,6 milijardi KM (na kraju 2010. godine 53,6% ili 8,1 milijarda KM).

U sljedećoj tablici daje se struktura i trend financijske aktive i obveza i devizna pozicija za EURO kao najznačajniju valutu⁴⁹ i ukupno.

-u milijunima KM-

Opis	31.12.2010.				31.12.2011.				INDEKS	
	EURO		UKUPNO		EURO		UKUPNO		EURO	UKUPNO
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	6/2	8/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
<i>I. Financijska aktiva</i>										
1. Novčana sredstva	1.195	14,6	1.637	18,0	1.251	15,9	1.783	20,5	105	109
2. Krediti	72	0,9	104	1,1	70	0,9	93	1,1	97	89
3. Krediti s val. klauzulom	6.508	79,6	6.868	75,5	6.208	79,1	6.465	73,7	95	94
4. Ostalo	401	4,9	489	5,4	322	4,1	393	4,7	80	80
Ukupno (1+2+3+4)	8.176	100,0	9.098	100,0	7.851	100,0	8.734	100,0	96	96
<i>II. Financijske obveze</i>										
1. Depoziti	5.552	71,6	6.424	74,1	5.369	71,3	6.034	73,4	97	94
2. Uzeti krediti	1.328	17,1	1.363	15,7	1.225	16,3	1.254	15,2	92	92
3. Dep. i kred. s val.klauz.	584	7,5	584	6,8	661	8,8	661	8,1	113	113
4. ostalo	288	3,8	296	3,4	270	3,6	275	3,3	93	93
Ukupno (1+2+3+4)	7.752	100,0	8.667	100,0	7.525	100,0	8.224	100,0	97	95
<i>III. Izvanbilanca</i>										
1. Aktiva	26		28		239		241			
2. Pasiva	435		438		249		378			
<i>IV. Pozicija</i>										
Duga (iznos)	16		21		316		373			
%	1,0%		1,3%		19,1%		22,5%			
Kratka										
%										
Dozvoljena	30%		30%		30%		30%			
Manja od dozvoljene	29,0%		28,7%		10,9%		7,5%			

Ako se analizira struktura stranih valuta, u financijskoj aktivnosti⁵⁰ dominantno je učešće EURO od 72,4%, što je nešto manje od učešća 31.12.2010. (74,8%), uz neznatno smanjenje nominalnog

⁴⁸ Člankom 8. Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kapitalom banke propisana su ograničenja: za individualnu deviznu poziciju za EURO najviše do 30% temeljnog kapitala, za ostale valute do 20% i deviznu poziciju banke najviše do 30%.

⁴⁹ Izvor: Obrazac 5-Devizna pozicija.

iznosa sa 1,7 na 1,6 milijardi KM. Učešće EURO u obvezama je neznatno povećano sa 88,7% na 90,7%, uz blagi pad nominalnog iznosa sa 7,2 na 6,9 milijardi KM.

Međutim, u obračun izloženosti FX riziku ulazi i iznos indeksiranih stavki aktive (kreditni) i obveza⁵¹, koji je posebno značajan u aktivi (74,0% ili 6,5 milijardi KM) i nešto niži u odnosu na 31.12.2010. (75,5% ili 6,9 milijardi KM). Na ostale devizne stavke aktive odnosi se 26,0% ili 2,3 milijarde KM sa strukturom: stavke u EURO 18,8% ili 1,6 milijardi KM i ostale valute 7,2% ili 0,6 milijardi KM (na kraju 2010. godine krediti ugovoreni s valutnom klauzulom u iznosu od 6,9 milijardi KM su imali učešće od 75,5%, a ostale stavke u EURO 18,3% ili 1,7 milijardi KM). Od ukupnih neto kredita (9,5 milijardi KM), 68,2% je ugovoreno s valutnom klauzulom, uglavnom vezano za EURO (96,0%).

Na strani izvora, struktura finansijskih obveza uvjetuje i determinira strukturu stavki finansijske aktive, za svaku valutu pojedinačno. U deviznim obvezama (8,2 milijarde KM) najveće učešće od 83,5% ili 6,9 milijardi KM imaju stavke u EURO (najviše depoziti), dok je učešće i iznos indeksiranih obveza minimalan i iznosi 8,0% ili 0,7 milijardi KM (na kraju 2010. godine učešće obveza u EURO bilo je 82,7% ili 7,2 milijarde KM, a indeksiranih obveza 6,7% ili također 0,6 milijardi KM).

Promatrano po bankama i ukupno na razini bankovnog sustava FBiH može se konstatirati da se izloženost banaka i sustava FX riziku u 2011. godini kretala u okviru propisanih ograničenja, uz povremena kratkotrajna prekoračenja od strane pojedinih banaka što je dovelo do poduzimanja mjera od strane FBA s ciljem usklađenja. Sa 31.12.2011. godine dugu deviznu poziciju imalo je 13 banaka, a kratku poziciju šest banaka (prekoračenje ograničenja su imale dvije banke). Na razini sustava iskazana je duga devizna pozicija od 22,5% ukupnog temeljnog kapitala banaka, što je 7,5 postotnih poena manje od dozvoljene. Individualna devizna pozicija za EURO je iznosila 19,1% što je 10,9 postotnih poena manje od dozvoljene, pri čemu su stavke finansijske aktive bile veće od finansijskih obaveza (neto duga pozicija).

Iako u uvjetima funkcioniranja valutnog odbora banke nisu izložene deviznom riziku za najznačajniju valutu EURO, dužne su se pridržavati propisanih ograničenja za svaku valutu, kao i za ukupnu deviznu poziciju, te dnevno upravljati ovim rizikom sukladno usvojenim programima, politikama, procedurama i planovima.

IV. ZAKLJUČCI I PREPORUKE

Bankarski sektor Federacije BiH u razdoblju provođenja reformi je dostigao zavidnu razinu. Naredne aktivnosti trebaju biti usmjerene na očuvanje njegove stabilnosti kao prioritetni zadatak u aktualnim stresnim uvjetima, te njegov daljnji napredak i razvoj. Ovi ciljevi su uvjetovani stalnim i budnim angažmanom svih dijelova sustava, zakonodavnih i izvršnih vlasti, a što je preduvjet za stvaranje povoljnijeg ukupnog ekonomskog ambijenta koji bi poticajno djelovao na banke i povratno na realni sektor gospodarstva i stanovništva.

Agencija za bankarstvo FBiH će u narednom razdoblju:

⁵⁰ Izvor: Obrazac 5-Devizna pozicija: dio finansijske aktive (u stranim valutama denominirana u KM). Prema metodologiji, financ. aktiva se do 31.12.2011. iskazivala po neto principu, odnosno umanjena za rezerve za kreditne gubitke, dok se sa prelaskom na novu metodologiju izračuna umanjena stavki financ. aktive u skladu sa MRS, od 31.12.2011., iskazuje umanjena za ispravke vrijednosti i rezerve za potencijalne obveze.

⁵¹ U cilju zaštite od promjena deviznog tečaja banke ugovaraju određene stavke aktive (kreditni) i obveza s valutnom klauzulom (propisom je dozvoljena samo dvosmjerna valutna klauzula).

- poduzimati mjere i aktivnosti u okviru svojih nadležnosti za prevladavanje i ublažavanje negativnih efekata globalne financijske krize na bankarski sektor u F BiH;
- nastaviti s provođenjem aktivnosti u okvirima svoje nadležnosti na objedinjavanju supervizije na državnoj razini;
- nastaviti kontinuiran nadzor banaka kontrolama putem izvješća i kontrolama na licu mjesta a težištem na kontrolama dominantnih rizičnih segmenata bankarskog poslovanja, s ciljem da bi supervizija bila još efikasnija i u tom smislu:
  - i dalje insistirati na kapitalnom jačanju banaka, posebno onih koje bilježe natprosječan rast aktive i smanjenje koeficijenta adekvatnosti kapitala,
  - kontinuirano nastaviti nadzirati banke prvenstveno od sustavnog značaja za razvoj kreditnih aktivnosti u kojima je koncentriran veliki iznos štednje i drugih depozita, a u cilju zaštite deponenata,
  - nastaviti sustavatsko praćenje aktivnosti banaka na sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma i unapređivati suradnju s drugim nadzornim i kontrolnim institucijama,
  - održati kontinuitet kontrole platnog prometa,
  - raditi, kao i do sada, na dogradnji podzakonske regulative, polazeći od Bazelskih načela, Bazelskih okvira kapitala i Europskih bankarskih direktiva kao dio priprema za priključivanje BiH Europskoj uniji,
  - uspostavljati i širiti suradnju sa supervizorskim autoritetima u zemljama iz kojih su investitori prisutni u bankarskom sektoru F BiH, kao i s drugim zemljama u cilju što efikasnije supervizije,
  - unapređivati suradnju s Udrugom banaka BiH po svim segmentima bankarskog poslovanja, organiziranje savjetovanja i pružanje stručne pomoći u primjeni zakonske i podzakonske regulative za bankarstvo, unapređivati suradnju po pitanju stručnog osposobljavanja, prijedloga izmjene svih zakonskih propisa koji su postali ograničavajući faktor u razvoju banaka, uvođenju novih proizvoda, naplati potraživanja i potpuno se uključivati u gradnju i funkcioniranje jedinstvenog registra neurednih dužnika - pravnih i fizičkih osoba, s dnevnom ažurnošću podataka.
- kontinuirano operativno usavršavati informacijski sustav koji će omogućiti što ranije upozoravanje i preventivno djelovanje u otklanjanju slabosti u poslovanju banaka;
- nastaviti permanentnu edukaciju i stručno osposobljavanje kadrova;
- ulagati napore za ubrzanje okončanja preostalih privremenih uprava i postupaka likvidacije na temelju zaključka Upravnog odbora;
- posebno ubrzati rješavanje neriješenih pitanja sa Vladom F BiH, a u vezi Privremene uprave u Hercegovačkoj banci d.d. Mostar, vezano za terminale Dretelj.

Također je potrebno i dalje snažnije angažovanje i drugih institucija i organa u Bosni i Hercegovini i Federaciji BiH na:

- realizaciji Programa mjera za ublažavanje posljedica globalne ekonomske krize i unapređenja poslovnog ambijenta, prihvaćenog od strane Ekonomsko socijalnog vijeća za teritorij F BiH u prosincu 2008., te sukladno dokumentu Vlade F BiH;
- realizaciji zaključka Parlamenta Federacije BiH o uspostavljanju bankarske supervizije na razini države;
- opredjeljenju o statusu banaka u vlasništvu Federacije BiH;
- kreiranju i dogradnji regulative za financijski sektor koja se odnosi na djelovanje, status i poslovanje banaka, mikrokreditnih organizacija, preduzeća koja se bave leasingom, osiguravajućih društava, itd.;
- ubrzanju provođenja ekonomskih reformi u realnom sektoru ekonomije kako bi se isti brže približavao razini ostvarenoj u monetarnom i bankarskom sektoru;

- pripremama za kreiranje zakonske regulative za bankarski sektor i finansijski sustav polazeći i od Bazelskih načela, Bazelskih okvira kapitala i Europskih bankarskih direktiva;
- uspostavljanju posebnih sudskih odjela za gospodarstvo;
- uspostavljanju efikasnijih postupaka izvršenja zaloga;
- donošenju propisa o zaštiti povjeritelja i žiranata, te potpune odgovornosti dužnika;
- donošenju zakona ili poboljšanju postojećih zakonskih propisa kojim se uređuje oblast sigurnosti i zaštite novca u banci i transportu, i sl.

Kao najbitniji dio sustava, banke bi svoje aktivnosti trebale koncentrirati na:

- potpunu posvećenost kvalitetnom i opreznom poslovanju, te odbrani od utjecaja krize koja je u sadašnjim uvjetima najveća opasnost za banke i za realni sektor gospodarstva i stanovništva;
- daljnje kapitalno jačanje i osiguranje razine solventnosti srazmjerno rastu aktive i rizika, većoj profitabilnosti, dosljednijoj primjeni usvojenih politika i procedura u sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma, i sigurnosti i zaštiti novca u banci i transportu, a sukladno zakonu i podzakonskim aktima;
- jačanje sustava internih kontrola i funkcije interne revizije kao potpuno neovisne u izvršavanju svojih obveza i uloge;
- redovito, ažurno i točno dostavljanje podataka Centralnom registru kredita i Jedinstvenom Centralnom registru računa kod Centralne banke BiH.

Broj: U.O- 39-2-S/12
Sarajevo, 28. ožujka 2012.

P R I L O Z I

PRILOG 1.....	Osnovni podaci o bankama u F BiH
PRILOG 2.....	Zakonski okviri za rad Agencije za bankarstvo F BiH i banaka u F BiH
PRILOG 3.....	Bilanca stanja banaka u F BiH po šemi FBA
PRILOG 4.....	Pregled aktive, kredita, depozita i finansijskog rezultata banaka u F BiH
PRILOG 5.....	Štednja stanovništva u bankama u F BiH
PRILOG 6.....	Izvešće o klasifikaciji aktive i izvanbilančnih rizičnih stavki u bankama u F BiH
PRILOG 7.....	Račun dobiti i gubitka banaka u F BiH
PRILOG 8.....	Izvešće o stanju i adekvatnosti kapitala banaka u F BiH
PRILOG 9.....	Podaci o zaposlenim u bankama u F BiH

Banke u Federaciji Bosne i Hercegovine - 31.12.2011.

Br.	BANKA	Adresa	Telefon	Direktor	
1	BOSNA BANK INTERNATIONAL dd - SARAJEVO	Sarajevo	Trg djece Sarajeva bb	033/275-100, fax:203-122	AMER BUKVIĆ
2	BOR BANKA dd - SARAJEVO	Sarajevo	Obala Kulina bana 18	033/663-500, fax:278-550	HAMID PRŠEŠ
3	HERCEGOVAČKA BANKA dd - MOSTAR	Mostar	Nadbiskupa Čule bb	036/332-901, fax:332-903	Privr.upravitelj - Nikola Fabijanić - 16.04.2007.
4	HYPO ALPE-ADRIA-BANK dd - MOSTAR	Mostar	Kneza Branimira 2b	036/444-444, fax:444-235	MICHAEL VOGT
5	INVESTICIONO-KOMERCIJALNA BANKA dd - ZENICA	Zenica	Trg B&H 1	032/448-400, fax:448-501	SUVAD IBRANOVIĆ
6	INTESA SANPAOLO BANKA D.D. BOSNA I HERCEGOVINA	Sarajevo	Obala Kulina bana 9a.	033/497-555, fax:497-589	ALMIR KRKALIĆ
7	KOMERCIJALNO-INVESTICIONA BANKA DD V.KLADUŠA	V.Kladuša	Ibrahima Mržljaka 3	037/771-253, fax:772-416	HASAN PORČIĆ
8	MOJA BANKA dd - SARAJEVO	Sarajevo	Kolodvorska br. 5.	033/720-070, fax:720-100	OGNJEN SAMARDŽIĆ
9	NLB TUZLANSKA BANKA dd - TUZLA	Tuzla	Maršala Tita 34	035/259-259, fax:250-596	ALMIR ŠAHINPAŠIĆ
10	POŠTANSKA BANKA BiH dd - SARAJEVO	Sarajevo	Put zivota 2.	033/564-000, fax: 564-050	Privr.upravitelj - Stjepan Jovičić - 05.10.2010.
11	PRIVREDNA BANKA SARAJEVO dd - SARAJEVO	Sarajevo	Alipašina 6	033/277-700, fax:664-175	AZEMINA GOLO
12	PROCREDIT BANK dd - SARAJEVO	Sarajevo	Emerika Bluma 8.	033/250-950, fax:250-971	FRIEDER WOEHRMANN
13	RAIFFEISEN BANK dd BiH - SARAJEVO	Sarajevo	Zmaja od Bosne bb.	033/755-010, fax: 213-851	MICHAEL MÜLLER
14	RAZVOJNA BANKA FEDERACIJE BIH	Sarajevo	Igmanska 1	033/277-900, fax: 668-952	RAMIZ DŽAFEROVIĆ
15	SPARKASSE BANK dd - SARAJEVO	Sarajevo	Zmaja od Bosne br. 7.	033/280-300, fax:280-230	SANEL KUSTURICA
16	TURKISH ZIRAAT BANK BOSNIA dd - SARAJEVO	Sarajevo	Dženetića Čikma br. 2.	033/252-230, fax: 252-245	Privremeni direktor - Ozcan Asanoglu
17	UNICREDIT BANK dd - MOSTAR	Mostar	Kardinala Stepinca bb	036/312-112, fax:312-121	BERISLAV KUTLE
18	UNION BANKA dd - SARAJEVO	Sarajevo	Dubrovačka 6	033/561-000, fax: 201-567	ESAD BEKTEŠEVIĆ
19	VAKUFСКА BANKA dd - SARAJEVO	Sarajevo	M. Tita 13.	033/280-100, fax: 663-399	AMIR RIZVANOVIĆ
20	VOLKSBANK BH dd - SARAJEVO	Sarajevo	Fra Anđela Zvizdovića 1	033/295-601, fax:295-603	REINHOLD KOLLAND

PRAVNI OKVIR ZA RAD AGENCIJE ZA BANKARSTVO FEDERACIJE BIH, BANAKA, MIKROKREDITNIH ORGANIZACIJA I LEASING DRUŠTAVA U FEDERACIJI BIH

Zakoni F BiH

Osnovni zakoni kojima se regulira rad Agencije za bankarstvo FBiH, bankarsko, mikro kreditnog i leasing sektora

1. Zakon o Agenciji za bankarstvo Federacije BiH ("Službene novine F BiH", br. 9/96, 27/98, 20/00, 45/00, 58/02, 13/03, 19/03, 47/06, 59/06, 48/08),
1. Zakon o bankama ("Službene novine F BiH", br. 39/98, 32/00, 48/01, 27/02, 41/02, 58/02, 13/03, 19/03 i 28/03),
3. Zakon o mikro kreditnim organizacijama ("Službene novine FBiH", broj: 59/06),
4. Zakon o leasingu („Službene novine Federacije BiH", br. 85/08 i 39/09),
5. Zakon o Razvojnoj banci Federacije BiH ("Službene novine FBiH", broj: 37/08),
6. Uredba o kriterijima i načinu vođenja nadzora nad poslovanjem Razvojne banke FBiH, ("Službene novine F BiH", broj: 57/08).

Ostali zakoni

1. Zakon o gospodarskim društvima ("Službene novine FBiH" br. 23/99, 45/00, 2/02, 6/02, 29/03 i 68/05, 91/07, 84/08, i 63/10),
2. Zakon o preuzimanju dioničkih društava („Službene novine FBiH“, broj: 7/06),
3. Zakon o finansijskom poslovanju ("Službene novine F BiH", br. 2/95, 14/97, 13/00 i 29/00),
4. Zakon o deviznom poslovanju ("Službene novine F BiH", broj: 47/10),
5. Zakon o mjenici ("Službene novine F BiH", br. 32/00, 28/03),
6. Zakon o čeku ("Službene novine F BiH", broj: 32/00),
7. Zakon o obligacijskim odnosima ("Službene list R BiH" br. 2/92, 13/93, Službene novine FBiH br. 29/03 i 42/11),
8. Zakon o početnoj bilanci stanja poduzeća i banaka ("Službene novine FBiH", br. 12/98, 40/99, 47/06, 38/08 i 65/09),
9. Zakon o tržištu vrijednosnih papira ("Službene novine FBiH", broj: 85/08),
10. Zakon o investicijskim fondovima ("Službene novine FBiH", broj: 85/08),
11. Zakon o tržištu vrijednosnih papira ("Službene novine FBiH", broj: 85/08),
12. Zakon o registru vrijednosnih papira ("Službene novine F BiH", br. 39/98 i 36/99),
13. Zakon o komisiji za vrijednosne papire ("Službene novine F BiH" br. 39/98 i 36/99),
14. Zakon o platnim transakcijama ("Službene novine F BiH", br. 32/00, 28/03),
15. Zakon o prestanku važenja Zakona o unutarnjem platnom prometu („Službene novine FBiH“, broj: 56/04),
16. Zakon o računovodstvu i reviziji u FBiH ("Službene novine F BiH", broj: 83/09),
17. Zakon o visini stope zatezne kamate na neizmirena dugovanja ("Službene novine F BiH", br. 56/04, 68/04, 29/05 i 48/11),
18. Zakon o utvrđivanju i načinu izmirenja unutarnjih obveza F BiH ("Službene novine F BiH", br. 66/04, 49/05, 35/06, 31/08, 32/09, 65/09 i 42/11),
19. Zakon o utvrđivanju i ostvarivanju potraživanja građana u postupku privatizacije ("Službene novine F BiH", br. 27/97, 8/99, 45/00, 54/00, 7/01, 32/01, 27/02, 57/03, 44/04, 79/07, 65/09 i 48/11),

20. Zakon o dugu, zaduživanju i garancijama u u F BiH („Službene novine FBiH“, br. 86/07, 24/09 i 44/10),
21. Zakon o trezoru u F BiH (“Službene novine F BiH”, broj: 19/03),
22. Zakon o registraciji poslovnih subjekata u F BiH (“Službene novine F BiH”, br. 27/05 i 68/05),
23. Zakon o klasifikaciji djelatnosti u F BiH (“Službene novine F BiH”, broj: 64/07),
24. Zakon o deviznom poslovanju (“Službene novine F BiH”, broj: 47/10),
25. Zakon o reviziji (“Službene novine F BiH”, broj: 32/05),
26. Zakon o imovinsko-pravnim odnosima (“Službene novine F BiH”, br. 06/9 i 29/03),
27. Zakon o zemljišnim knjigama F BiH (“Službene novine F BiH”, br. 19/03 i 54/04),
28. Zakon o porezu na dobit (“Službene novine F BiH”, broj: 97/07),
29. Zakon o porezu na dohodak (“Službene novine F BiH”, br. 10/08, 9/10 i 44/11),
30. Zakon o doprinosima (“Službene novine F BiH”, br. 35/98, 54/00, 16/01, 37/01, 1/02 i 17/06 i 14/08),
31. Zakon o stranim ulaganjima (“Službene novine F BiH”, br. 61/01 i 50/03),
32. Zakon o radu (“Službene novine F BiH”, br. 43/99, 32/00 i 29/03),
33. Zakon o sukobu interesa u organima vlasti u F BiH (“Službene novine F BiH”, broj: 70/08),
34. Zakon o prekršajima FBiH (“Službene novine F BiH”, broj: 31/06),
35. Zakon o sudovima F BiH (“Službene novine F BiH”, br. 38/95, 22/06 i 63/10),
36. Zakonu o sudovima u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br. 38/05, 22/06 i 63/10),
37. Zakon o vještacima (“Službene novine F BiH”, br. 49/05 i 38/08),
38. Zakon o slobodi pristupa informacijama u FBiH („Službene novine FBiH“, br. 32/01 i 48/11),
39. Zakon o eksproprijaciji (“Službene novine FBiH”, broj: 70/07),
40. Zakon o upravnim sporovima („Službene novine Federacije BiH“, broj: 9/05),
41. Zakon o Vladi F BiH („Službene novine Federacije BiH“, br. 1/94, 8/95, 58/02, 19/03, 2/06 i 8/06),
42. Zakon o stečajnom postupku (“Sl. novine F BiH”, br. 29/03, 32/04, 42/06),
43. Zakon o likvidacijskom postupku (“Službene novine FBiH”, broj: 29/03),
44. Zakon o izvršnom postupku (“Sl. novine F BiH”, br. 32/03, 52/03, 33/06, 39/06-isp. i 39/09),
45. Zakon o parničnom postupku (“Sl. novine FBiH”, br. 53/03, 73/05 i 19/06),
46. Zakon o izvanparničnom postupku („Sl. novine FBiH“, br. 2/98, 39/04, 73/05),
47. Zakon o upravnom postupku (“Službene novine F BiH”, broj: 2/98 i 48/99),
48. Kazneni Zakon Federacije BiH ("Službene novine Federacije BiH", br. 36/03, 37/03, 21/04, 69/04 i 18/05, 42/10 i 42/11),
49. Zakon o izvršenju kaznenih sankcija u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br. 44/98, 42/99, 12/09 i 42/11),
50. Zakon o kaznenom postupku (“Službene novine F BiH”, br. 35/03,37/03, 56/03, 78/04, 28/05, 55/06, 27/07, 53/07, 9/09 i 12/10),
51. Zakon o klasifikaciji djelatnosti u Federaciji BiH (“Službene novine F BiH”, br. 64/07 i 80/11),
52. Zakon o registraciji poslovnih subjekata u Federaciji BiH (“Službene novine F BiH”, br. 27/05, 68/05 i 43/09),
53. Zakon o poreznoj upravi Federacije BiH (“Službene novine F BiH”, br. 33/02, 28/04, 57/09 I40/10),
54. Zakon o izvršenju kaznenih sankcija u Federaciji BiH (“Službene novine F BiH”, br. 44/98, 42/99 i 12/09),
55. Zakon o obrtu i srodnim djelatnostima (“Službene novine F BiH”, br. 35/09 i 42/11),

56. Zakon o turističko-ugostiteljskoj djelatnosti („Službene novine Federacije BiH“, br. 19/09 i 28/03),
57. Zakon o trgovini („Službene novine Federacije BiH“, broj: 64/04),
58. Zakon o jedinstvenom sustavu registracije, kontrole i naplate doprinosa („Službene novine F BiH“, broj: 42/09),
59. Zakon o izmirenju obveza na temelju računa stare devizne štednje u Federaciji BiH („Službene novine F BiH“, br. 62/09 i 42/11),
60. Zakon o utvrđivanju i načinu izmirenja unutašnjih obveza Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, br. 66/04, 49/05, 35/06, 31/08, 32/09 i 65/09),
61. Zakon o finansijsko-informatičkoj agenciji („Službene novine Federacije BiH“, broj: 80/11),
62. Zakon o posredovanju u privatnom osiguranju („Službeni glasnik BiH“, br. 22/05 i 8/10),
63. Zakon za društvima za osiguranje u privatnom osiguranju („Službeni glasnik BiH“, br. 24/05 i 36/10).

Ostali propisi

1. Uputa o otvaranju i zatvaranju računa za obavljanje platnih transakcija i vođenje evidencije („Službene novine Federacije BiH“, broj: 55/00, 61/05),
2. Pravilnik o uvjetima i postupku iznošenja efektivnog stranog novca, vrijednosnih papira i vrijednosnica koje glase na strana sredstva plaćanja („Službene novine FBiH“, broj: 35/00).

Zakoni BiH

1. Zakon o sprječavanju pranja novca i financiranju terorističkih aktivnosti („Službeni glasnik BiH“, broj: 53/09),
2. Zakon o osiguranju depozita u BiH („Službeni glasnik BiH“, br. 20/02, 18/05, 100/08 i 75/09),
3. Zakon o Centralnoj banci BiH („Službeni glasnik BiH“, br. 1/97, 29/02, 8/03, 13/03, 14/03, 9/05, 76/06),
4. Zakon o konkurenciji („Službene novine FBiH“, br. 48/05, 76/07 i 80/09),
5. Zakon o zaštiti potrošača u BiH („Službeni glasnik BiH“, broj: 25/06),
6. Zakon o zaštiti osobnih podataka („Službeni glasnik BiH“, br. 49/06 i 76/11),
7. Zakon o elektronskom potpisu („Službeni glasnik BiH“, broj: 91/06),
8. Zakon o klasifikaciji djelatnosti u BiH („Službeni glasnik BiH“, br. 76/06, 32/10 i 100/08),
9. Zakon o izmirenju obveza po računima stare devizne štednje („Službeni glasnik BiH“, br. 28/06, 76/06, 72/07, 97/11),
10. Zakon o privremenom odgađanju od izvršenja potraživanja na temelju izvršnih odluka na teret proračuna institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, br. 43/03 i 43/04),
11. Zakon o računovodstvu i reviziji Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, broj: 42/04),
12. Zakon o privremenoj zabrani raspolaganja državnom imovinom BiH („Službeni glasnik BiH“, broj: 32/07),
13. Zakon o nadzoru nad tržištem BiH („Službeni glasnik BiH“, br. 45/04 i 44/07),
14. Zakon o centralnoj evidenciji i razmjeni podataka („Službeni glasnik BiH“, br. 16/02 i 32/07)
15. Zakon o sustavu neizravnog oporezivanja („Službeni glasnik BiH“, br. 52/04 i 32/079),
16. Zakon o trezoru institucija BiH («Službeni glasnik BiH», broj 27/00),
17. Zakon o prekršajima („Službeni glasnik BiH“, broj: 41/07),
18. Okvirni zakon o zalozima („Službeni glasnik BiH“, br. 27/04 i 54/04),

19. Zakon o porezu na dodanu vrijednost ("Službeni glasnik BiH", br. 9/05 i 35/05 i 100/08),
20. Zakon o elektronskom pravnom i poslovnom prometu ("Službeni glasnik BiH", broj: 88/07),
21. Zakon o sukobu interesa u institucijama vlasti Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 16/02, 12/04 i 63/08),
22. Zakon o sudu Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 29/00, 16/02, 24/02, 3/02, 37/03, 4/04 i 9/04, 32/07),
23. Zakon o visokom sudskom i tužilačkom vijeću ("Službeni glasnik BiH", br. 15/02, 26/02, 35/02, 42/03, 10/04 i 32/07),
24. Zakon o tužiteljstvu Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 42/03, 9/04 i 35/04),
25. Krivični Zakon BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 37/03, 61/04, 30/05, 53/06, 55/06 i 32/07),
26. Zakon o upravnim sporovima BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 19/02, 83/08, 88/07 i 74/10),
27. Zakon o kaznenom postupku Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 36/03, 26/04, 76/06, 32/07, 76/07, 15/08 i 58/08),
28. Zakon o upravnom postupku ("Službeni glasnik BiH", br. 29/02 i 12/04, 88/07),
29. Zakon o parničnom postupku pred Sudom Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 36/04, 84/07),
30. Zakon o parničnom postupku („Službeni glasnik BiH“, broj: 53/03),
31. Zakon o postupku medijacije ("Službeni glasnik BiH", broj: 37/04),
32. Zakon o javnim nabavama BiH („Službeni glasnik BiH“, br. 49/04, 19/05, 52/05, 8/06, 24/06, 70/06, 12/09 i 60/10),
33. Zakon o carinskoj tarifi ("Službeni glasnik BiH", br. 1/98, 5/98, 7/98, 22/98, 31/02, 32/04, 48/05, 76/06 i 39/09),
34. Zakon o jedinstvenom matičnom broju ("Službeni glasnik BiH", br. 32/01 i 63/08, 103/11)
35. Zakon o upotrebi i zaštiti naziva BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/04, 50/08 i 76/11),
36. Zakon o patentu ("Službeni glasnik BiH", broj: 53/10)
37. Zakon o postupku prisilne naplate neizravnih poreza ("Službeni glasnik BiH", br. 89/05 i 62/11).

Ostali propisi

1. Pravilnik o podacima, informacijama, dokumentaciji, metodama identifikacije i minimumu drugih pokazatelja neophodnih za efikasno provođenje odredbi Zakona o sprječavanju pranja novca („Službeni glasnik BiH“, broj: 17/05),
2. Zaključak o autentičnom tumačenju zakona, drugih propisa i općih akata ("Službeni glasnik BiH", broj: 24/04).

ODLUKE AGENCIJE ZA BANKARSTVO FEDERACIJE BIH KOJIMA SE UREĐUJE RAD BANAKA

1. Odluka o superviziji banaka i postupcima Agencije za bankarstvo Federacije BiH ("Službene novine F BiH", broj: 3/03),
2. Odluka o minimalnim standardima za upravljanje kapitalom banaka ("Službene novine F BiH", br. 3/03, 18/03, 53/06, 55/07, 81/07, 6/08, 86/10, 70/11),
3. Odluka o minimalnim standardima za upravljanjem kreditnim rizikom i klasifikacijom aktive banaka („Službene novine Federacije BiH“, br. 3/03, 12/04, 88/07, 6/08, 86/10, 6/11, 70/11 i 85/11; 85/11-prečišćeni tekst),
4. Odluka o minimalnim standardima za upravljanje koncentracijom rizika banaka ("Službene novine F BiH", br. 3/03, 6/03 ispr., 18/03, 64/03, 1/06, 46/11 i 70/11),
5. Odluka o minimalnim standardima za upravljanje rizikom likvidnosti banaka ("Službene novine F BiH", br. 3/03, 12/04, 88/07 i 6/08),

6. Odluka o minimalnim standardima za upravljanje deviznim rizikom banaka ("Službene novine F BiH", br. 3/03, 31/03, 64/03 i 54/04),
7. Odluka o minimalnim standardima aktivnosti banaka na sprječavanju pranja novca i financiranju terorizma ("Službene novine F BiH", br. 3/03, 18/04, 5/05 i 13/05),
8. Odluka o izjavi o imovinskom stanju ("Službene novine F BiH", broj: 3/03),
9. Odluka o minimalnim standardima za poslovanje s osobama povezanim sa bankom ("Službene novine F BiH", broj: 3/03),
10. Odluka o minimalnim standardima za dokumentiranje kreditnih aktivnosti banaka ("Službene novine F BiH", broj: 3/03),
11. Odluka o minimalnim standardima sustava interne kontrole u bankama ("Službene novine F BiH", broj: 3/03),
12. Odluka o minimalnim standardima interne i eksterne revizije u bankama ("Službene novine F BiH", broj: 3/03),
13. Odluka o uvjetima kada se banka smatra nesolventnom ("Službene novine F BiH", broj: 3/03),
14. Odluka o postupku za utvrđivanje potraživanja i raspodjele aktive i pasive prilikom likvidacije banaka ("Službene novine F BiH", broj: 3/03),
15. Odluka o formi izvještaja koje banke dostavljaju Agenciji za bankarstvo Federacije BiH ("Službene novine F BiH", br. 3/03, 18/03, 52/03, 64/03 ispr., 6/04, 14/04, 54/04, 5/05, 43/07, 55/07, 81/07, 88/07, 6/08, 86/10, 70/11 i 1/12),
16. Odluka o izvještavanju o nesolidnim komitentima koji se smatraju specijalnim kreditnim rizikom ("Službene novine F BiH", broj: 3/03),
17. Odluka o minimumu obima oblika i sadržaja programa i izvještaja o ekonomsko-financijskoj reviziji banaka ("Službene novine F BiH", br. 3/03, 64/03 i 85/11),
18. Kriteriji za interno rangiranje banaka od strane Agencije za bankarstvo F BiH ("Službene novine F BiH", br. 3/03 i 6/03 ispr.),
19. Odluka o privremenim mjerama za reprogram kreditnih obaveza fizičkih i pravnih osoba u bankama („Službene novine Federacije BiH“, broj: 20/10, 86/10 i 1/12),
20. Odluka o bližim uvjetima i načinu postupanja banke po prigovoru klijenta („Službene novine Federacije BiH“, broj: 32/10),
21. Odluka o obračunu kamata i naknada za neaktivne račune ("Službene novine F BiH", broj: 7/03),
22. Odluka o visini i uvjetima dodjele kredita zaposlenicima banke ("Službene novine F BiH", br. 7/03 i 83/08),
23. Uputa za licenciranje i druge suglasnosti Agencije za bankarstvo F BiH ("Službene novine F BiH", br. 6/08 –Prečišćeni tekst, 46/11),
24. Odluka o minimalnim standardima za upravljanje tržišnim rizicima u bankama („Službene novine Federacije BiH“, br. 55/07, 81/07, 6/08 i 52/08 i 79/09),
25. Odluka o jedinstvenom načinu obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope na kredite i depozite („Službene novine Federacije BiH“, br. 27/07, 46/09, 46/11),
26. Odluka o minimalnim standardima za upravljanje operativnim rizikom u bankama („Službene novine F BiH“, br. 6/08 i 40/09),
27. Odluka o privremenom mjerama za reprogram kreditnih obaveza fizičkih i pravnih osoba („Službene novine F BiH“, broj: 02/10, 1/12),
28. Odluka o utvrđivanju tarife naknada Agencije za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine (Službene novine F BiH, broj: 37/98, 5/99, 59/06, 10/07 i 46/11),
29. Odluka o utvrđivanju visine naknade za obavljanje nadzora nad radom Razvojne banke Federacije BiH („Službene novine Federacije BiH“, broj: 65/09),
30. Odluka o minimalnim standardima upravljanja informacijskim sustavima u bankama BiH („Službene novine Federacije BiH“, broj: 1/12),
31. Odluka o minimalnim standardima upravljanja eksternalizacijom („Službene novine Federacije BiH“, broj: 1/12).

ODLUKE AGENCIJE ZA BANKARSTVO FEDERACIJE BiH KOJIMA SE UREĐUJE RAD MIKROKREDITNIH ORGANIZACIJA

1. Odluka o uvjetima i postupku za izdavanje odobrenja za rad mikrokreditnoj fondaciji nastaloj promjenom oblika mikrokreditne organizacije („Službene novine Federacije BiH“, broj: 27/07),
2. Odluka o uvjetima i postupku za izdavanje i oduzimanje odobrenja za rad i drugih suglasnosti mikrokreditnim organizacijama („Službene novine Federacije BiH“, br. 27/07, 46/11),
3. Odluka o uvjetima i postupku za izdavanje odobrenja za rad i suglasnosti za stjecanje vlasničkih udjela ulaganjem i prijenosom imovine mikrokreditne fondacije („Službene novine Federacije BiH“, broj: 27/07),
4. Odluka o nadzoru poslovanja mikrokreditnih organizacija („Službene novine Federacije BiH“, broj: 27/07),
5. Odluka o obliku i sadržaju izvještaja koje mikrokreditne organizacije dostavljaju Agenciji za bankarstvo Federacije BiH i rokovima izvještavanja („Službene novine Federacije BiH“, broj: 27/07),
6. Odluka o visini i načinu formiranja i održavanja rezervi za pokriće kreditnih gubitaka mikrokreditnih organizacija („Službene novine Federacije BiH“, broj: 27/07),
7. Odluka o ostalim općim uvjetima za poslovanje mikrokreditne organizacije („Službene novine Federacije BiH“, broj: 27/07),
8. Odluka o naknadama koju mikrokreditne organizacije plaćaju Agenciji za bankarstvo Federacije BiH („Službene novine Federacije BiH“, broj: 46/11),
9. Odluka o jedinstvenom načinu obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope na kredite i depozite („Službene novine Federacije BiH“, broj: 27/07).

ODLUKE AGENCIJE ZA BANKARSTVO FEDERACIJE BiH KOJIMA SE UREĐUJE RAD LEASING DRUŠTAVA

1. Odluka o uvjetima i postupku za izdavanje i oduzimanje dozvole za obavljanje poslova leasinga („Službene novine Federacije BiH“, broj: 46/09),
2. Odluka o uvjetima i postupku za izdavanje i oduzimanje suglasnosti leasing društvu („Službene novine Federacije BiH“, br. 46/09, 46/11),
3. Odluka o minimalnim standardima aktivnosti leasing društava na sprječavanju pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti („Službene novine Federacije BiH“, broj: 46/09),
4. Odluka o jedinstvenom načinu i metodi obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope za ugovor o finansijskom leasingu („Službene novine Federacije BiH“, broj: 46/09),
5. Odluka o jedinstvenom načinu i metodi obračuna i iskazivanja leasing naknade po ugovoru o operativnom leasingu („Službene novine Federacije BiH“, broj: 46/09),
6. Odluka o obliku i sadržaju izvještaja koje leasing društva dostavljaju Agenciji za bankarstvo Federacije BiH („Službene novine Federacije BiH“, broj: 46/09),
7. Odluka o minimalnoj visini i načinu formiranja, upravljanja i održavanja rezervi za gubitke i upravljanje rizicima leasing društva („Službene novine Federacije BiH“, broj: 46/09),
8. Odluka o nadzoru leasing društva („Službene novine Federacije BiH“, broj: 46/09);
9. Odluka o naknadama koje leasing društva plaćaju Agenciji za bankarstvo Federacije BiH („Službene novine Federacije BiH“, br. 46/09 i 46/11).

PRILOG 3

**BILANCA STANJA BANAKA U FBiH PO SHEMI FBA
AKTIVNA PODBILANCA**

u 000 KM

R.br.	O P I S	31.12.2009.	31.12.2010.	31.12.2011.
	A K T I V A			
1.	Novčana sredstva i računi depozita kod depozitnih institucija	4.782.301	4.443.614	4.378.076
1a	Gotov novac i nekamatonski računi depozita	490.171	452.188	528.721
1b	Kamatonski računi depozita	4.292.130	3.991.426	3.849.355
2.	Vrijednosni papiri za trgovanje	12.884	233.178	300.228
3.	Plasmani drugim bankama	111.019	145.007	79.940
4.	Kreditni, potraživanja po poslovima leasinga i dospjela potraživanja	9.796.800	9.981.911	10.413.416
4a	Kreditni	9.442.455	9.414.597	9.453.474
4b	Potraživanja po poslovima leasinga	145	132	120
4c	Dospjela potraživanja po kreditima i poslovima leasinga	354.200	567.182	959.822
5.	Vrijednosni papiri koji se drže do dospelja	106.273	142.074	158.237
6.	Poslovni prostor i ostala fiksna aktiva	503.157	521.625	503.802
7.	Ostale nekretnine	25.753	31.139	36.947
8.	Investicije u nekonsolidovana povezana preduzeća	42.693	44.753	42.186
9.	Ostala aktiva	336.287	193.609	281.189
10.	MINUS: Ispravke vrijednosti*	480.807	661.213	1.003.295
10a	Ispravke vrijednosti na stavke pozicije 4. Aktive*	458.803	635.792	929.579
10b	Ispravke vrijednosti na pozicije Aktive osim pozicije 4. *	22.004	25.421	73.716
11.	UKUPNA AKTIVA	15.236.360	15.075.697	15.190.726
	O B V E Z E			
12.	Depoziti	11.045.868	11.232.830	11.050.514
12a	Kamatonski depoziti	10.180.008	10.134.101	10.053.986
12b	Nekamatonski depoziti	865.860	1.098.729	996.528
13.	Uzete pozajmice - dospjele obveze	2.744	1.723	1.762
13a	Stanje dospjelih, a neisplaćenih obveza	0	0	0
13b	Stanje neizmirenih - pozvanih za plaćanje izvanbilančnih obveza	2.744	1.723	1.762
14.	Uzete pozajmice od drugih banaka	3.089	7.000	2.000
15.	Obveze prema vladi	0	0	0
16.	Obveze po uzetim kreditima i ostalim pozajmicama	1.771.978	1.403.451	1.319.299
16a	s preostalim rokom dospelja do jedne godine	678.608	381.305	387.585
16b	s preostalim rokom dospelja preko jedne godine	1.093.370	1.022.146	931.714
17.	Subordinirani dugovi i subordinirane obveznice	250.483	226.847	206.159
18.	Ostale obveze	484.500	507.221	527.972
19.	UKUPNE OBVEZE	13.558.662	13.379.072	13.107.706
	K A P I T A L			
20.	Trajne prioritetne dionice	25.028	25.028	26.059
21.	Obične dionice	1.145.627	1.148.269	1.167.513
22.	Emisioni ažio	143.725	136.485	136.485
22a	na trajne prioritetne dionice	8.420	8.420	8.420
22b	na obične dionice	135.305	128.065	128.065
23.	Neraspoređena dobit i rezerve kapitala	358.480	489.557	376.621
24.	Tečajne razlike	0	0	0
25.	Ostali kapital	4.838	-102.714	84.128
26.	Rezerve za kreditne gubitke formirane iz dobiti			292.214
27.	UKUPNI KAPITAL (20. do 25.)	1.677.698	1.696.625	2.083.020
28.	UKUPNE OBVEZE I KAPITAL (19 +26)	15.236.360	15.075.697	15.190.726
	PASIVNA I NEUTRALNA PODBILANCA	622.094	659.059	671.241
	UKUPNA BILANČNA SUMA BANAKA	15.859.732	15.734.756	15.861.967

*U 2009. i 2010.godini: rezerve za kreditne gubitke

PRILOG 4

**PREGLED AKTIVE, KREDITA, DEPOZITA I FINANCIJSKOG REZULTATA
BANAKA U F BiH na dan 31.12.2011.**

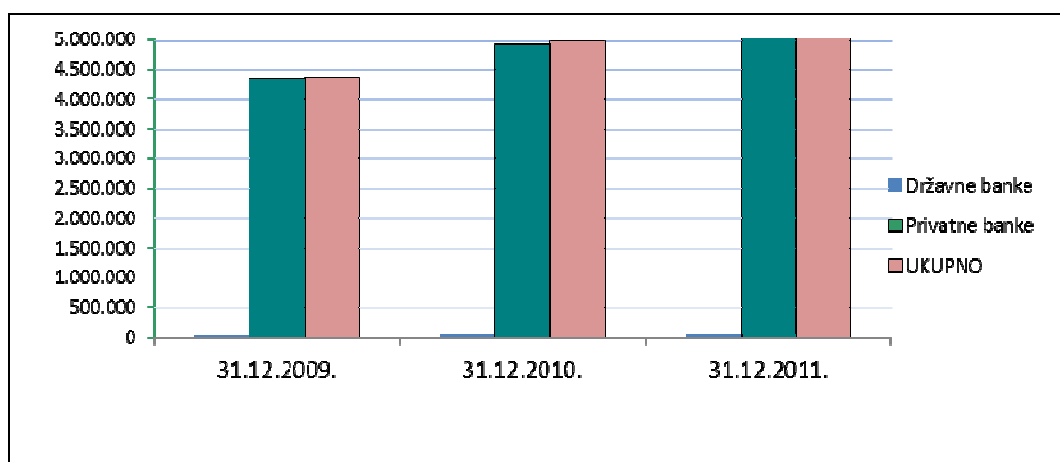
u 000 KM

R. br.	BANKA	Aktiva		Kredit		Depoziti		Financij ski rezultat
		Iznos	%	Iznos	%	Iznos	%	Iznos
1	BOR BANKA dd SARAJEVO	217.261	1,43%	170.211	1,63%	93.282	0,8%	1.379
2	BBI BANKA dd SARAJEVO	338.117	2,23%	210.200	2,02%	265.997	2,4%	2.078
3	HERCEGOVAČKA BANKA dd MOSTAR	84.325	0,56%	16.431	0,16%	96.899	0,9%	-480
4	HYPO ALPE-ADRIA-BANK dd MOSTAR	1.480.351	9,75%	1.028.241	9,87%	1.057.618	9,6%	-37.762
5	INVESTICIONO KOMERCIJALNA BANKA dd ZENICA	188.956	1,24%	95.896	0,92%	137.704	1,2%	1.951
6	INTESA SANPAOLO BANKA dd BiH KOMERCIJALNO INVESTICIONA BANKA dd VELIKA KLADUŠA	1.341.053	8,83%	1.093.509	10,50%	822.302	7,4%	10.308
7	MOJA BANKA dd SARAJEVO	61.511	0,40%	34.160	0,33%	37.175	0,3%	814
8	NLB TUZLANSKA BANKA dd TUZLA	150.562	0,99%	119.833	1,15%	122.833	1,1%	57
9	POŠTANSKA BANKA doo SARAJEVO	907.079	5,97%	641.441	6,16%	710.094	6,4%	3.409
10	PRIVREDNA BANKA dd SARAJEVO	52.158	0,34%	32.916	0,32%	38.955	0,4%	-4.890
11	PROCREDIT BANK dd SARAJEVO	226.160	1,49%	150.995	1,45%	174.030	1,6%	302
12	RAIFFEISEN BANK BH dd SARAJEVO	313.429	2,06%	270.622	2,60%	207.501	1,9%	532
13	SPARKASSE BANK d.d. SARAJEVO	4.048.059	26,65%	2.554.036	24,53%	2.946.418	26,7%	43.853
14	TURKISH ZIRAAT BANK dd SARAJEVO	819.826	5,40%	675.986	6,49%	694.802	6,3%	6.391
15	UNION BANKA dd SARAJEVO	160.407	1,06%	77.814	0,75%	87.702	0,8%	925
16	UNI CREDIT BANKA BH dd SARAJEVO	191.881	1,26%	65.786	0,63%	133.757	1,2%	697
17	VOLKSBANK BH dd SARAJEVO	3.548.431	23,36%	2.479.193	23,81%	2.587.228	23,4%	49.984
18	VAKUFСКА BANKA dd SARAJEVO	817.969	5,38%	526.017	5,05%	654.404	5,9%	4.012
19	UKUPNO	15.190.726	100,0%	10.413.416	100,0%	11.050.514	100,0%	83.632

NOVA ŠTEDNJA STANOVNIŠTVA U BANKAMA U F BiH

u 000 KM

	31.12.2009.	31.12.2010.	31.12.2011.
Državne banke	35.275	47.148	50.259
Privatne banke	4.325.928	4.926.361	5.311.178
UKUPNO	4.361.203	4.973.509	5.361.437

**KLASIFIKACIJA AKTIVE BILANCE I IZVANBILANČNIH RIZIČNIH
STAVKI
na dan 31.12.2011.**

- KLASIFIKACIJA STAVKI AKTIVE BILANCE -

u 000 KM

Red br.	STAVKE AKTIVE BILANCE	KLASIFIKACIJA					UKUPNO
		A	B	C	D	E	
1.	Kratkoročni krediti	1.944.549	317.384	15.603	7.466	802	2.285.804
2.	Dugoročni krediti	5.980.956	723.564	211.880	154.105	56.302	7.126.807
3.	Ostali plasmani	168.587	8	48	67	2.342	171.052
4.	Obračunata kamata i naknada	39.769	9.865	2.047	4.988	51.978	108.647
5.	Dospjela potraživanja	70.968	84.308	44.063	202.471	533.204	935.014
6.	Potraživanja po plaćenim garancijama	290	269	83	86	24.080	24.808
7.	Ostala bilančna aktiva koja se klasificira	351.695	5.862	661	1.400	11.856	371.474
8.	UKUPNA BILANČNA AKTIVA KOJA SE KLASIFICIRA (zbroj pozicija od 1. do 7. - osnovica za obračun regulatornih rezervi za kreditne gubitke)	8.556.814	1.141.260	274.385	370.583	680.564	11.023.606
9.	OBRAČUNATE REGULATORNE REZERVE ZA KREDITNE GUBITKE PO BILANČNOJ AKTIVI	168.738	101.842	66.351	206.876	680.566	1.224.373
10.	ISPRAVKA VRIJEDNOSTI BILANČNE AKTIVE	100.912	72.960	85.124	155.205	589.095	1.003.296
11.	POTREBNE REGULATORNE REZERVE IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUBITKE PO BILANČNOJ AKTIVI	67.826	28.882	-18.773	51.671	91.471	221.077
12.	FORMIRANE REGULATORNE REZERVE IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUBITKE PO BILANČNOJ AKTIVI	75.979	38.503	-9.308	71.205	82.413	258.792
13.	NEDOSTAJUĆI IZNOS REGULATORNIH REZERV IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUBITKE PO BILANČNOJ AKTIVI						19.375
14.	BILANČNA AKTIVA KOJA SE NE KLASIFICIRA (bruto knjigovod. vrijednost)						5.170.415
15.	UKUPNA BILANČNA AKTIVA (bruto knjigovodstvena vrijednost)						16.194.021

PREGLED AKTIVE BILANCE KOJA SE NE KLASIFICIRA I IZNOSA PLASMANA OSIGURANIH NOVČANIM DEPOZITOM

14.a	Gotovina u blagajni i trezoru i novčana sredstva na računu kod Centralne banke BiH, zlato i drugi plemeniti metali	2.724.872
14.b	Sredstva po viđenju i oročena sredstva do mjesec dana na računima kod banaka s utvrđenim investicijskim rejtingom	1.581.465
14.c	Materijalna i nematerijalna imovina	526.554
14.d	Stečena finansijska i materijalna aktiva u procesu naplate potraživanja tijekom godinu dana od dana stjecanja	5.023
14.e	Vlastite (trezorske) dionice	0
14.f	Potraživanja za više uplaćene porezne obveze	14.061
14.g	Vrijednosni papiri namijenjeni trgovanju	153.877
14.h	Potraživanja od Vlade BiH, Vlade FBiH i Vlade RS, vrijednosni papiri emitirani od strane Vlade BiH, Vlade FBiH i Vlade RS i potraživanja osigurana njihovim bezuvjetnim garancijama plativim na prvi poziv	164.563
	UKUPNO pozicija 14	5.170.415
8a.	Iznos plasmana osiguranih novčanim depozitima	119.860

**KLASIFIKACIJA AKTIVE BILANCE I IZVANBILANČNIH RIZIČNIH
STAVKI
na dan 31.12.2011.**

- KLASIFIKACIJA IZVANBILANČNIH STAVKI -

u '000 KM

Red br.	IZVANBILANČNE STAVKE	KLASIFIKACIJA					UKUPNO
		A	B	C	D	E	
1.	Plative garancije	359.362	67.274	639	430	0	427.705
2.	Činidbene garancije	484.946	97.657	214	1.600	0	584.417
3.	Nepokriveni akreditivi	39.585	9.795	0	0	0	49.380
4.	Neopozivo odobreni a neiskorišteni krediti	1.308.797	48.250	6.843	2.752	351	1.366.993
5.	Ostale potencijalne obveze banke	15.760	841	0	109	4.382	21.092
6.	UKUPNE IZVANBILANČNE STAVKE KOJE SE KLASIFICIRAJU (zbroy pozicija od 1. do 5. - osnovica za obračun regulatornih rezervi za kreditne gubitke)	2.208.450	223.817	7.696	4.891	4.733	2.449.587
7.	OBRAČUNATE REGULATORNE REZERVE ZA KREDITNE GUBITKE PO IZVANBILANČNIM STAVKAMA	43.124	14.069	1.447	2.675	4.733	66.048
8.	REZERVIRANJA PO GUBICIMA ZA IZVANBILANČNE STAVKE	22.320	4.350	1.339	1.201	4.555	33.765
9.	POTREBNE REGULATORNE REZERVE IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUBITKE PO IZVANBILANČNIM STAVKAMA	20.804	9.719	108	1.474	178	32.283
10.	FORMIRANE REGULATORNE REZERVE IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUBITKE PO IZVANBIL. STAVKAMA	21.666	10.000	162	1.479	115	33.422
11.	NEDOSTAJUĆI IZNOS REGULATORNIH REZERVE IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUBITKE PO IZVANBILANČNIM STAVKAMA						1.019
12.	IZVANBILANČNE STAVKE KOJE SE NE KLASIFICIRAJU						445.002
13.	UKUPNE IZVANBILANČNE STAVKE						2.894.589
6a.	Iznos potencijalnih obveza osiguranih novčanim depozitom						52.180

RAČUN DOBITI I GUBITKA banaka u F BiH

u 000 KM

ELEMENTI	OSTVARENO 31.12. 2010.		OSTVARENO 31.12.2011.		INDEX 4 / 2
	Iznos	učešće u ukupnom prihodu	Iznos	učešće u ukupnom prihodu	
PRIHODI					
Prihod od kamata	856.528	96%	866.684	98%	101
Kamatni troškovi	325.773	37%	294.557	33%	90
Neto kamatni prihodi	530.755	60%	572.127	64%	108
Prihod od naknada i ostali operativni prihodi	328.573	37%	316.540	36%	96
UKUPNI PRIHOD	859.328	100%	888.667	100%	103
TROŠKOVI					
Ispravke vrijednosti*	386.102	43%	189.809	21%	49
Troškovi plaća i doprinosa	242.690	27%	250.783	28%	103
Troškovi fiksne aktive i režije	152.737	17%	157.786	18%	103
Ostali troškovi	172.018	19%	191.293	22%	111
UKUPNI TROŠKOVI (bez kamata)	953.547	107%	789.671	89%	83
NETO PRIHOD PRIJE POREZA	-94.219		98.996		
Porez na prihod	8.757		15.364		
NETO PRIHOD	-102.976		83.632		

*U 2010.godini: rezerve za kreditne gubitke

PRILOG 8

IZVJEŠĆE O STANJU I ADEKVATNOSTI KAPITALA BANAKA U F BiH AKTIVNA BILANCA

u 000 KM

R.br.	O P I S	31.12.2009.	31.12.2010.	31.12.2011.
1	TEMELJNI KAPITAL BANKE			
1.a.	Dionički kapital, rezerve i dobit			
1.1.	Dionički kapital - obične i trajne priorit.nekumulat. dionice -novčane uplate	1.155.790	1.157.918	1.177.932
1.2.	Dionički kapital - obične i trajne priorit.nekumulat. dionice -uložene stvari i prava	12.550	12.550	12.550
1.3.	Iznos emisionih ažia ostvarenih pri uplati dionica	143.725	136.485	136.485
1.4.	Opće zakonske rezerve (rezerve propisane zakonom)	78.317	183.807	192.752
1.5.	Ostale rezerve koje se ne odnose na procjenu kvaliteta aktive	201.758	228.867	262.501
1.6.	Zadržana – neraspodijeljena dobit iz prethodnih godina	161.562	165.532	225.861
1.a.	UKUPNO (od 1.1. do 1.6.)	1.753.702	1.885.159	2.008.081
1.b.	Odbitne stavke od 1.a.			
1.7.	Nepokriveni gubici preneseni iz prethodnih godina	82.324	92.058	250.611
1.8.	Gubitak iz tekuće godine	52.966	157.933	43.132
1.9.	Knjigovodstvena vrijednost vlastitih (trezorskih) dionica u posjedu banke	595	81	81
1.10.	Iznos nematerijalne imovine	63.119	63.249	57.180
1.b.	UKUPNO (od 1.7. do 1.10.)	199.004	313.321	351.004
1.	IZNOS TEMELJNOG KAPITALA: (1.a.-1.b.)	1.554.698	1.571.838	1.657.077
2	DOPUNSKI KAPITAL BANKE			
2.1.	Dionički kapital - obične i trajne priorit.kumulat. dionice -novčane uplate	2.829	2.829	3.090
2.2.	Dionički kapital - obične i trajne priorit.kumulat. dionice -uložene stvari i prava	0	0	0
2.3.	Opće rezerve za kreditne gubitke na kategoriju A – Dobra aktiva	205.254	209.612	211.862
2.4.	Iznos obračunate dobiti u tekućoj godini revidirane i potvrđene eksternom revizijom	49.186	52.090	62.574
2.5.	Iznos dobiti za koju je FBA izdala rješenje o privremenoj obustavi raspodjele	0	0	0
2.6.	Iznos subordiniranih dugova najviše 50% iznosa Temeljnog kapitala	184.093	159.056	139.754
2.7.	Hibridne konvertibilne stavke - najviše do 50% iznosa Temeljnog kapitala	0	0	0
2.8.	Iznos stavki-obveza trajnog karaktera bez obveze za vraćanje	66.390	66.399	50.750
2.	IZNOS DOPUNSKOG KAPITALA: (od 2.1. do 2.8.)	507.752	489.986	468.030
3	ODBITNE STAVKE OD KAPITALA BANKE			
3.1.	Dio uloženog dioničkog kapitala koji je po ocjeni FBA primljena, a precijenjena vrij.	0	0	0
3.2.	Ulozi u kapital drugih pravnih lica koji prelaze 5% visine Temeljnog kapitala banke	16.036	15.938	18.408
3.3.	Potraživanja od dioničara sa znač. glas.pravom - odobrena suprotno propisima	0	0	0
3.4.	VIKR prema dioničarima sa znač. glas. pravom u banci bez suglasnosti FBA	0	0	0
3.5.	Iznos nedostajućih rezervi za kreditne gubitke po regulatornom zahtjevu			19.465
3.	IZNOS ODBITNIH STAVKI OD KAPITALA BANKE: (od 3.1. do 3.5.)	16.036	15.938	37.873
A.	IZNOS NETO KAPITALA BANKE (1.+2.-3.)	2.046.414	2.045.886	2.087.234
B.	RIZIK PONDERIRANE AKTIVE I KREDITNIH EKVALENATA	11.790.234	11.713.116	11.216.477
C.	POR (PONDERIRANI OPERATIVNI RIZIK)	882.928	942.707	965.932
D.	PTR (PONDERIRANI TRŽIŠNI RIZIK)	0	0	0
E.	UKUPNI PONDERIRANI RIZICI B+C+D	12.673.162	12.655.823	12.182.409
F.	STOPA NETO-KAPITALA (ADEKVATNOSTI KAPITALA) (A.:E.) X 100	16,4%	16,2%	17,1%

PRILOG 9

PODACI O ZAPOSLENIM U BANKAMA F BiH

R.br.	BANKA	31.12.2009.	31.12.2010.	31.12.2011.
1	BOR BANKA dd SARAJEVO	51	54	57
2	BOSNA BANK INTERNATIONAL dd Sarajevo	185	207	235
3	HERCEGOVACKA BANKA dd MOSTAR	77	75	72
4	HYPO ALPE ADRIA BANK dd MOSTAR	600	568	647
5	INTESA SANPAOLO BANKA dd BiH	514	519	525
6	INVESTICIONO KOMERCIJALNA BANKA dd ZENICA	174	178	173
7	KOMERCIJALNO INVESTICIONA BANKA dd VELIKA Kladuša	68	67	71
8	MOJA BANKA dd SARAJEVO	133	143	171
9	NLB TUZLANSKA BANKA dd TUZLA	473	474	471
10	POŠTANSKA BANKA dd SARAJEVO	111	91	90
11	PRIVREDNA BANKA dd SARAJEVO	195	211	191
12	PROCREDIT BANK dd SARAJEVO	662	501	427
13	RAIFFEISEN BANK BH dd SARAJEVO	1.669	1.630	1.576
14	SPARKASSE BANK dd SARAJEVO	426	426	432
15	TURKISH ZIRAAT BANK dd SARAJEVO	152	150	158
16	UNA BANKA dd BIHAĆ	56	-	-
17	UNI CREDIT BANKA BH dd MOSTAR	1.389	1.362	1.338
18	UNION BANKA dd SARAJEVO	175	180	177
19	VAKUFСКА BANKA dd SARAJEVO	212	222	229
20	VOLKSBANK BH dd SARAJEVO	334	330	329
	UKUPNO	7.656	7.388	7.369